สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ความเชื่อ แบบแผนการดื่มและปัจจัยทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยในเขตภาคตะวันออก

Beliefs, Patterns, and Predictors of Alcohol Drinking Among Thai Youths: the Eastern Region

โดย
ผศ.ดร.พรนภา หอมสินธุ์ และ ผศ.ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์

มีนาคม 2552

เริ่มบริการ
24 ส.ค. 2552
19 พ.ค. 2552
AQ 005646601
254770
ดค 1745

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
และผลงานนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้วิจัยแต่เพียงผู้เดียว
ปีงบประมาณ 2550

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินการวิจัยเรื่อง "ความเชื่อ แบบแผนการดื่มและปัจจัยทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยในเขตภาคตะวันออก" สามารถสำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากการได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ตลอดจนความร่วมมือจากนักเรียน คุณครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขอขอบพระคุณทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา และผู้ตรวจสอบทางวิชาการทุกท่านที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ชื่อโครงการ ความเชื่อ แบบแผนการดื่มและปัจจัยทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย ในเขตภาคตะวันออก

Beliefs, Patterns, and Predictors of Alcohol Drinking Among Thai Youths: the Eastern Region

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรนภา หอมสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์

หน่วยงานที่สังกัด คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เบอร์โทรศัพท์ 038-102222 ต่อ 2840
ทุนสนับสนุน ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2550 จำนวนเงิน 529,250 บาท
ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี 6 เดือน ตั้งแต่ สิงหาคม พ.ศ. 2550 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2552

บทคัดย่อ

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญในสังคมไทยที่ก่อให้เกิดผลเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเยาวชน การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งบรรยายลักษณะแบบแผนการดื่มและความคิดความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย โดยใช้แนวคิดทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The Theory of Triadic Influence (TTI) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6) และนักเรียนอาชีวศึกษา (ปวช) ทั้งในสังกัดรัฐบาลและเอกชนในเขตภาคตะวันออก จำนวนทั้งสิ้น 887 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบตอบด้วยตนเองและการสัมภาษณ์เจาะลึกเยาวชนที่มีประสบการณ์การดื่มจำนวน 30 คน เพื่อนำมาอธิบายผลการศึกษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาด้วยสถิติ multinomial logistic regression

ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มหรือไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ เพศ ทัศนคติต่อการดื่ม การดื่มของเพื่อนสนิท การถูกชักชวนให้ดื่ม การคาดการณ์การดื่ม และการยอมรับการดื่มของพ่อแม่ และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดื่มตามระยะต่างๆของลำดับขั้นการดื่มซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระยะได้แก่ (1) ระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม (2) ระยะลังเลใจที่จะดื่ม (3) ระยะทดลองดื่ม และ(4) ระยะดื่มตามโอกาส ก็พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะต่างๆดังกล่าวไม่แตกต่างกันมากนัก โดยพบว่าทัศนคติต่อการดื่ม การถูกชักชวนให้ดื่ม และการยอมรับการดื่มของพ่อแม่ เป็นปัจจัยสำคัญที่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการดื่มในทุกระยะ นอกจากนี้ยังพบว่าการถูกชักชวนให้ดื่มมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนระดับการดื่มจากระยะลังเลใจที่จะดื่มไปสู่ระยะทดลองดื่ม ขณะที่ทัศนคติต่อการดื่ม การมีเพื่อน

สนิทดื่ม และการคาดการณ์การดื่ม มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงจากระยะทดลองดื่มไปสู่ระยะดื่มตามโอกาส

สำหรับแบบแผนการดื่มและความคิดความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ส่วนใหญ่นิยมดื่มเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่สูง เช่น เบียร์ และน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ด้วยเหตุผลสำคัญ คือมีรสชาติดี หาซื้อได้ง่าย และดื่มแล้วไม่มีผลกระทบภายหลังการดื่มมาก โดยมักได้เครื่องดื่มมาจากการหาซื้อตามร้านค้า ส่วนใหญ่ดื่มปริมาณไม่มาก อย่างไรก็ตามเพศชายมีการดื่มในปริมาณและความถี่มากกว่าเพศหญิงเนื่องจากเพศชายได้รับการยอมรับและเปิดโอกาสให้ดื่มมากกว่าทั้งจากสังคมและครอบครัว สถานที่ดื่มส่วนใหญ่ คือที่พักซึ่งอาจเป็นบ้านตนเอง บ้านเพื่อนหรือบ้านญาติพี่น้องเนื่องจากเชื่อว่าเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยและประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าที่อื่นๆ ผู้ที่ร่วมดื่มด้วยส่วนใหญ่ คือเพื่อน เหตุผลสำคัญที่ทำให้ดื่มคือความสนุกสนานจากการเข้าสังคมและแคร์เพื่อนกลัวเพื่อนโกรธ ช่วงเวลาที่ดื่มส่วนใหญ่ คือช่วงเวลาเย็นหรือกลางคืนโดยเฉพาะวันหยุดต่างๆเนื่องจากไม่มีการเรียนและสามารถรวมกลุ่มกับเพื่อนได้ ผลการศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความเหมาะสมกับระยะการดื่มของเยาวชนเพื่อป้องกันการเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนต่อไป

Abstract

Alcohol drinking remains a major public health problem that lead to several negative impacts including physical, mental, social and economic in Thai society, especially among youths. The purposes of this study were to examine the predictors of alcohol drinking and to describe patterns and beliefs of alcohol drinking among Thai youths. The triadic influence theory was used as a conceptual framework. The participants of the study were secondary school students (Mathayom 4 to Matayom 6) and vocational college students (vocational certificate) both public and private schools in the eastern part of Thailand . A total sample was 887 students. Data were collected with self-administered questionnaire. In addition, in-depth interview was carried out by 30 students with experienced alcohol drinking in order to elaborate findings. Statistics including mean, percentage, standard deviation, and multinomial logistic regression were used to analyze data. Content analysis technique was also used.

The findings of the study demonstrated that the factors related to alcohol drinking were gender, attitudes towards alcohol drinking, peer alcohol drinking, offers of alcohol drinking, prevalence estimate, and parental approval of alcohol drinking. According to alcohol drinking stages, they were classified in four stages: (1) the nonsusceptible precontemplation, (2) the susceptible precontemplation, (3) the tried, and (4) the experimentation stages. The significantly related factors were not much different at various alcohol drinking stages. Attitudes towards alcohol drinking, offers of alcohol drinking, and parental approval of alcohol drinking were significantly associated with all stages of alcohol drinking. In addition, offers of alcohol drinking was a factor related to the progression from the susceptible to the tried stage, while attitudes towards alcohol drinking, peer alcohol drinking, and prevalence estimate related to the transition from the tried stage to the experimentation stages.

For the patterns and beliefs of alcohol drinking, most informants drink mild ones. They are for example: beer and punch, the reason of which is it is tasty, easily available and there is not too much hangover. Alcoholic drinks are available from shops. Most of them don't drink too much. Nevertheless men drink more in quantity and more frequent than their women counterpart. This is because male drinkers are more accepted both from the society and family. Most drink in their houses friends' or relatives', since it is believed to be safe and saved. Most companies are friends. Social gathering making fun is an important reason for drinking. Some informants drink for fearing that their friends will get angry if they don't. Most drinking time is in the evening or at night, especially when there is a holiday since there is no class to be attended, then social gathering is possible. The study outcome will enable the authority to understand the Thai youth drinking behavior, and could be used to develop an efficient program tailored to the alcohol drinking progression of adolescents, so as to prevent them from beginning to take alcoholic drinks.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	i
บทคัดย่อ	ii
สารบัญ	v
สารบัญตาราง	vii
สารบัญภาพ	viii
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน	9
ทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The triadic influence theory: TTI)	12
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบจากการดื่ม	13
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	17
กรอบแนวคิดในการวิจัย	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
กลุ่มตัวอย่าง	25
เครื่องมือและการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ	28
วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล	30
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	31

หน้า

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป 33

ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษาและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 35

ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษากับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 38

ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษากับระยะต่างๆของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 43

แบบแผนการดื่มและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 50

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา 69

อภิปรายผลการศึกษา 71

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 80

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยต่อไป 82

บรรณานุกรม 84

ภาคผนวก

แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย 97

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ 98

การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง 99

แบบแสดงความยินยอม 101

ตัวอย่างแบบสอบถามบางส่วน 103

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป 34
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษา 36
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 38
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษาและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 39
ตารางที่ 5 ค่า Crude และ Adjusted odds ratio ของปัจจัยต่าง ๆ ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มตัวอย่าง 41
ตารางที่ 6 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษาและระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 44
ตารางที่ 7 วิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปรระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 47
ตารางที่ 8 วิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปรระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับการเลื่อนระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 49
ตารางที่ 9 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน จำแนกตามแบบแผนการดื่มและเพศ 52

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา 24
ภาพที่ 2 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง 27

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยในรอบ 40 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน องค์การอนามัยโลกรายงานว่าคนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นนับจาก พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2547 ในอัตราที่สูงขึ้นถึง 33 เท่าตัว (WHO, 2004 อ้างในบัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2549) โดยมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวมทุกประเภทเป็นที่ 40 ของโลก และมีการบริโภคเหล้ากลั่นมากเป็นอันดับที่ 5 ของโลก จากข้อมูลของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2550) ซึ่งได้นำข้อมูลการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติมาวิเคราะห์เฉพาะในกลุ่มประชากรที่อายุ 15 ปีขึ้นไปพบว่า ประชาชนกลุ่มดังกล่าวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คิดเป็นร้อยละ 31.5 แบ่งเป็นดื่มประจำร้อยละ 18.5 และดื่มนานๆครั้งร้อยละ 13.1 โดยเพศชายดื่มมากกว่าเพศหญิงมากกว่าห้าเท่า กล่าวคือเพศชายดื่มร้อยละ 54.6 เพศหญิงดื่มร้อยละ 9.8 ทั้งนี้เพศชายนิยมดื่มเป็นประจำมากกว่าดื่มนานๆครั้ง ในขณะที่เพศหญิงนิยมดื่มนานๆครั้งมากกว่าดื่มประจำ สำหรับในเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่มีอายุ 15 – 24 ปีพบว่ามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณร้อยละ 24 โดยดื่มประจำร้อยละ 13.1 และดื่มนานๆครั้งร้อยละ 10.6 เมื่อพิจารณาข้อมูลแนวโน้มความชุกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้บริโภคตามแบบแผนการดื่มภายใน 10 ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 – 2549 พบว่าผู้มีพฤติกรรมการดื่มประจำเพิ่มขึ้น ขณะที่ผู้ที่มีพฤติกรรมการดื่มนานๆครั้งลดลง กล่าวคือสัดส่วนของผู้ที่ดื่มประจำเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16.8 ในปี พ.ศ. 2539 เป็นร้อยละ18.5 ในปี พ.ศ. 2549 คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ขณะที่สัดส่วนความชุกของผู้ที่ดื่มนานๆครั้งลดลงจากร้อยละ 14.6 ในปี พ.ศ. 2539 เป็นร้อยละ13.1 ในปี พ.ศ. 2549 คิดเป็นลดลงร้อยละ 10 และพบว่าเฉพาะในกลุ่มผู้ที่ดื่มประจำมีการย้ายระดับการดื่มให้มีความถี่สูงขึ้นด้วย โดยความชุกของผู้ที่ดื่มทุกวันหรือเกือบทุกวันเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.2 เป็นร้อยละ 7.7 คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 24 และผู้ที่ดื่มประจำทุกสัปดาห์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.5 เป็นร้อยละ 6.6 คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ที่สำคัญคือพบว่าแนวโน้มการดื่มประจำมีการเพิ่มขึ้นทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กและเยาวชนมีการเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งนับได้ว่าเป็นสัญญาณอันตรายที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาในกลุ่มเยาวชนเป็นอยู่ในขณะนี้และความรุนแรงของปัญหาที่กำลังจะเพิ่มมากขึ้นต่อไปในอนาคต

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้กลายเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งในสังคมไทยปัจจุบัน เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นที่นิยมมักจะอยู่ในรูปเบียร์ เหล้าขาว เหล้าแดง(สุรากลั่น) เป็นต้น การดื่มสุราก่อให้เกิดความเสียหายและผลกระทบหลายประการ องค์การอนามัยโลกระบุไว้ชัดเจนว่าการบริโภคแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการเกิดโรคถึงกว่า 60 โรค เช่น โรคเลือดออกในสมอง โรคกระเพาะอักเสบ โรคกล้ามเนื้อหัวใจเสื่อม โรคตับแข็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคมะเร็งกระเพาะอาหาร เป็นต้น (WHO, 2004) ซึ่งโอกาสในการเกิดโรคดังกล่าวส่วนใหญ่จะสูงกว่าผู้ที่ไม่ดื่มมากกว่า 2 เท่าตัวโดยพบว่าผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งหลอดอาหารคิดเป็น 2.4 เท่า มะเร็งตับ 3 เท่า ความดันโลหิตสูง 2 เท่า ตับแข็ง 9.5 เท่า และหัวใจเต้นผิดปกติ 2.2 ของผู้ที่ไม่ดื่ม เป็นต้น (ยงยุทธ ขจรธรรม, 2547 อ้างใน สมบัติ ตรีประเสริฐสุข, 2550) โดยเฉพาะในวัยรุ่นซึ่งได้มีการศึกษาในสัตว์ทดลองพบว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในช่วงวัยที่สำคัญนี้จะทำให้เกิดความผิดปกติของสมอง ทักษะในการคิดและความจำในระยะยาว นอกจากนี้ยังส่งผลต่อตับ ความสมดุลย์ของฮอร์โมนและต่อมไร้ท่อที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศด้วย (Clark, Lynch, Donovan, & Block, 2001; Dees, Srivastava, & Hiney, 2001 อ้างใน สาวิตรี อัษณางค์กรชัยและคณะ, 2551) ความเสี่ยงในการเกิดปัญหาทางสุขภาพต่างๆนี้จะสัมพันธ์กับปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ด้วย กล่าวคือผู้ที่ดื่มในปริมาณสูงจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคดังกล่าวเพิ่มขึ้น (Room, Babor, & Rehm, 2005) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นสาเหตุของการบาดเจ็บทางอุบัติเหตุ โดยจากสถิติจราจรทางบกในพื้นที่ทั่วราชอาณาจักรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติพบว่า จำนวนคดีอุบัติเหตุที่มีสาเหตุจากการดื่มสุราเพิ่มขึ้นถึง 5 เท่าในระยะเวลา 4 ปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 จนถึง พ.ศ. 2547 และจากรายงานการเฝ้าระวังการบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงวันหยุดปีใหม่ พ.ศ. 2547 ของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรคพบว่า ร้อยละ 72.7 ของผู้บาดเจ็บรุนแรงจากการขับขี่ยานพาหนะทุกประเภทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเกิดเหตุโดยในจำนวนนี้ร้อยละ 44.2 เป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2549) นอกจากนี้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวตามมา ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรง ภาวะหนี้สินของครัวเรือน การสูญเสียหน้าที่การงาน ความแตกแยก เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ โดยมีการวิเคราะห์ต้นทุนที่เป็นผลกระทบจากการดื่มทั้งทางตรงและทางอ้อมพบว่ามีมูลค่ารวมคิดเป็นร้อยละ 1.99 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือมีค่าประมาณ 2,485 บาทต่อหัวประชากรต่อปี (มนทรัตน์ ถาวรเจริญทรัพย์ อ้างใน บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2551) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และในระดับชาติ

เป็นที่น่าวิตกว่าในปัจจุบันนี้ประชาชนไทยทั้งเพศชายและเพศหญิงมีแนวโน้มของการเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เร็วขึ้น โดยเพศชายมีอายุของการเริ่มต้นดื่มที่ 19 ปี และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของอายุที่เริ่มต้นดื่มประมาณ 25 ปี (บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2549) การเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ

เยาวชนตั้งแต่อายุยังน้อยจะทำให้พวกเขามีโอกาสเสี่ยงที่จะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ติดสุราในอนาคต (Anthony & Petronis, 1995; Grant, Stinson, & Harford, 2001) ทั้งนี้เนื่องจากแอลกอฮอล์จัดเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง นอกจากนี้เยาวชนที่ดื่มจะมีโอกาสก้าวเข้าสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาอื่นๆ ได้แก่การใช้ความรุนแรง (Swahn, Simon, Hammig, & Guerrero, 2004) การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัย (Cooper, 2002) การใช้สารเสพติดชนิดอื่น (Ellickson, Tucker, & Klein, 2003) และการตกเป็นเหยื่อทางเพศในเยาวชนหญิง (Champion et al., 2004) เป็นต้น จากการสำรวจของสำนักระบาดวิทยาระหว่างปี 2539-2547 ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 5 และปวช.2 ทั่วประเทศพบว่านักเรียนทั้งในเพศชายและเพศหญิงที่มีประสบการณ์เคยดื่มแอลกอฮอล์มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมาและเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยมากกว่านักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์การดื่มเลยในชีวิต (บัณฑิต ศรไพศาล และคณะ, 2551) ปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้นก่อให้เกิดความตระหนักในสังคมและมีความพยายามในการแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ดีจากรายงานผลการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับโลกพบว่ามาตรการต่างๆทั้งการรณรงค์และการให้การศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปาริชาต สถาปิตานนท์, 2549)

ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนมีมากมายหลายปัจจัยทั้งปัจจัยจากภายในตัวบุคคลเองและปัจจัยจากภายนอกตัวบุคคลหรือปัจจัยทางสังคม อาทิเช่นจากการศึกษาของดันแคนและคณะ (Duncan , Duncan, & Strycker, 2006) ในนักเรียนอายุ 9-16 ปีพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่ เพศ เชื้อชาติ สถานภาพสมรสของพ่อแม่ เศรษฐานะของครอบครัว การดื่มสุราของพ่อแม่ ประวัติการมีปัญหาการดื่มของครอบครัว ความผูกพันในครอบครัว การให้คำปรึกษาของพ่อแม่ การคบเพื่อนเกเร การมีเพื่อนดื่มสุรา และการถูกชักชวนให้ดื่มของเพื่อน สำหรับการศึกษาในเยาวชนไทยของประภาเพ็ญและคณะ(2543)พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่การดื่มของเพื่อน การได้รับสื่อ เพศ ประเภทสถานศึกษา ความสัมพันธ์ในครอบครัว ค่านิยมต่อการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการดื่มของพี่น้องตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของปราณี ทองคำและคณะ (2549)ที่พบว่าราษได้ที่ได้รับ ความรู้ ทัศนคติต่อการดื่ม บุคคลในครอบครัวดื่ม และการมีเพื่อนสนิทที่ดื่มมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นไทย

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนและเป็นกระบวนการที่มีการเคลื่อนผ่านไปตามระยะหรือลำดับขั้นเช่นเดียวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ (Jackson, 1997) ดังนั้นปัจจัยเสี่ยงต่างๆจึงอาจทำหน้าที่หรือมีบทบาทไม่เหมือนกันเมื่ออยู่ในระยะของการดื่มที่แตกต่างกัน และย่อมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลด้วย จากการศึกษาของแจ็คสัน (Jackson) ซึ่งทำการศึกษาในเด็กวัยรุ่นจึงแบ่งการดื่มออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (1) ระยะไม่ดื่ม (abstinent) หมายถึงผู้ที่ไม่เคยดื่มเลย (2) ระยะทดลองดื่ม (initiators) หมายถึงผู้ที่เคยทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ไม่เกิน 1 แก้ว/กระป๋องเพียงครั้งเดียวเท่านั้น และ(3) ระยะดื่มตามโอกาส(experimenters) หมายถึงผู้ที่ดื่มตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป โดย

เปรียบเทียบระหว่างผู้ที่ไม่ดื่มและผู้ที่ทดลองดื่ม พบว่าวัยรุ่นที่ทดลองดื่มมีการนับถือตนเอง (self-esteem) น้อยกว่าวัยรุ่นที่ไม่เคยดื่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่ทดลองดื่มกับผู้ที่ดื่มตามโอกาส พบว่าทั้ง 2 กลุ่มมีการนับถือตนเองไม่แตกต่างกัน การศึกษาของเอ็ลเดอร์และคณะ (Elder et al., 2000) พบว่าปัจจัยทำนายการดื่มในวัยรุ่นที่อยู่ในระยะลังเลใจที่จะดื่ม(susceptibility) ได้แก่ อายุ การคาดการณ์ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น มาตรฐานของตนเอง ความพึงพอใจต่อการสนับสนุนที่ได้รับ และการสื่อสารกับพ่อแม่ ในขณะที่ปัจจัยทำนายการดื่มในวัยรุ่นที่มีประสบการณ์การดื่มแล้ว(ever-drinked)ได้แก่ อายุ เพศ การคาดการณ์ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นและการสื่อสารกับพ่อแม่

การศึกษาปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัจจัยเสี่ยงในแต่ละระยะของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (Jackson, 1997) แต่จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยงต่างๆกับการดื่มที่มีเพียงสองลักษณะคือ การดื่มหรือการไม่ดื่มเท่านั้น มีการศึกษาจำนวนน้อยมากที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยงและระยะของการดื่ม (Jackson, 1997; Reboussin, Song, Shrestha, Lohman, & Wolfson, 2006; Elder et al., 2000) ซึ่งเริ่มมีการศึกษาเมื่อไม่นานมานี้ และในจำนวนงานวิจัยที่มีอยู่น้อยนี้ก็มีข้อจำกัดในระเบียบวิธีวิจัยอาทิเช่นการไม่มีกรอบแนวคิดในการวิจัยทำให้ปัจจัยที่ศึกษาอาจไม่ครอบคลุม เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญไม่ได้ถูกนำมาศึกษาในขณะที่ปัจจัยที่ไม่มีความสำคัญถูกนำมาศึกษา รวมทั้งการใช้เครื่องมือที่มิได้แสดงว่ามีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และการแบ่งระยะหรือลำดับขั้นของการดื่มที่มีความหลากหลาย เป็นต้น ที่สำคัญคือการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาในต่างประเทศทั้งสิ้น จึงเป็นการยากที่จะนำผลการศึกษาดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับเยาวชนไทยเนื่องจากเยาวชนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน มีขนมธรรมเนียมประเพณี มีความเชื่อและบรรทัดฐานทางสังคมที่ต่างกันย่อมแสดงพฤติกรรมอันเกิดจากปัจจัยต่างๆแตกต่างกัน(Ellickson, McGuigan, & Klein, 2001; Sneed, Morisky, Rotheram-Borus, Ebin, & Malotte, 2001; Tyas & Pederson, 1998) ในประเทศไทยได้มีการศึกษาที่กล่าวถึงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งแบ่งเป็นระยะต่างๆของการดื่มในเยาวชน แต่เป็นการศึกษาในลักษณะการพรรณนาเท่านั้นมิได้มีการทดสอบความสัมพันธ์ใดๆระหว่างตัวแปร อาทิ เช่น การศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณ(2541) ซึ่งแบ่งพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกเป็น (1) ไม่ดื่มเลย (2) เคยดื่มแต่เลิกแล้ว (3) ดื่มบางครั้ง และ(4) ดื่มเป็นประจำ การศึกษาของ กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) ที่แบ่งการดื่มออกเป็น 5 ระยะคือ (1) ดื่มบางครั้ง(infrequent) (2) ดื่มระดับน้อย (light) (3) ดื่มระดับปานกลาง (moderate) (4) ดื่มระดับปานกลางถึงมาก (moderate to heavy) และ(5) ดื่มระดับมาก (heavy) และการสำรวจสถานการณ์สุราของบัณฑิต ศรไพศาลและคณะ (2549) แบ่งกลุ่มการดื่มออกเป็น(1) ไม่ดื่ม (2) ดื่มนานๆครั้ง และ(3) ดื่มประจำ การแบ่งระยะการดื่มในแต่ละการศึกษาดังกล่าวก็มีการนิยามที่แตกต่างกัน อาทิเช่นในการศึกษาของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ(2541) การดื่มประจำหมายถึงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ในขณะที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ (อ้างในบัณฑิต ศรไพศาลและ

คณะ, 2549) หมายถึงการดื่ม 1-2 ครั้ง /เดือน หรือ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ หรือ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ หรือการดื่มทุกวัน

จากสภาพการดังกล่าวทำให้เกิดข้อจำกัดของความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสังคมไทย เพื่อสนองตอบต่อความจำเป็นดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะต่างๆ (ระยะมั่นใจว่าไม่ดื่ม ระยะลังเลใจที่จะดื่ม ระยะเตรียมตัวที่จะดื่ม ระยะทดลองดื่ม ระยะดื่มตามโอกาส ระยะดื่มประจำ และระยะติดสุรา) โดยมีแนวคิดทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The triadic influence theory: TTI) ของเฟล์และเพ็ทเทรทิส (Flay & Petraitis, 1994) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา รวมทั้งอธิบายความเชื่อและแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย โดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนในเขตภาคตะวันออกของไทย ทั้งนี้เนื่องจากมีสถานการณ์ที่บ่งชี้ถึงปัญหาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชัดเจน โดยจากรายงานสถานการณ์สุราประจำ พ.ศ. 2549 (บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2549) ซึ่งได้สำรวจพฤติกรรมการดื่มของประชาชนในทุกภาคของประเทศไทยพบว่าภาคกลางซึ่งรวมจังหวัดในเขตภาคตะวันออกด้วยแต่ไม่รวมกรุงเทพมหานครมีประชาชนที่ดื่มสุราเป็นประจำสูงเป็นอันดับ 2 (ร้อยละ 18)รองจากภาคเหนือ และมีการค่าใช้จ่ายต่อเดือนเพื่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าค่าเฉลี่ยรายจ่ายต่อเดือนของทั่วประเทศถึง 137.4 บาท ซึ่งสูงกว่าภาคอื่นๆยกเว้นเพียงกรุงเทพมหานครจังหวัดเดียวเท่านั้น การศึกษาครั้งนี้จึงดำเนินการศึกษากลุ่มเยาวชนในเขตภาคตะวันออกของไทย ผลการศึกษาจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญเพิ่มขึ้น อันจะนำไปสู่การหาแนวทางเพื่อการพัฒนาโครงการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการป้องกันหรือลดปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อไป ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายสูงสุดคือสุขภาวะที่ดีของเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมไทยนั้นเอง

คำถามการวิจัย

1) ปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน
2) เยาวชนมีแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไร
3) เยาวชนมีความเชื่อต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน
2) เพื่ออธิบายลักษณะแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน
3) เพื่ออธิบายความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาในเยาวชนไทยทั้งหญิงและชายที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) และระดับประกาศนียบัตร (ปวช) ในสถานศึกษาทั้งสังกัดของรัฐบาลและเอกชนในเขตภาคตะวันออกของไทยปี พ.ศ. 2551 โดยไม่รวมเยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 15 -24 ปี (WHO, 1993) และกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสายสามัญศึกษาช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 -6) และโรงเรียนสายอาชีวศึกษา(ระดับปวช) ทั้งในสถาบันการศึกษาของรัฐบาลและเอกชน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลลัพธ์การเรียนที่เป็นเกรดเฉลี่ยครั้งล่าสุดที่ได้รับ

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความคิดเห็นรวบยอดที่มีต่อตนเองทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ผู้ที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงเป็นบุคคลที่มีความนับถือตนเองและรับรู้ว่าตนเองมีคุณค่า ผู้ที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำเป็นบุคคลที่ขาดความนับถือในตนเองและรับรู้ว่าว่าตนเองด้อยคุณค่า (Rosenberg, 1979) ซึ่งวัดโดยแบบทดสอบความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (the global self-esteem questionnaire) แบ่งเป็น

ความรู้สึกมีคุณค่าค่อนข้างสูง หมายถึง คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

ความรู้สึกมีคุณค่าค่อนข้างต่ำ หมายถึง คะแนนน้อยกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

ทัศนคติต่อการดื่ม หมายถึง การประเมินระดับความคิดเห็นของตนเองว่าชอบ ไม่ชอบ หรือเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งวัดโดยแบบสอบถามที่พัฒนาโดยผู้วิจัยตามแนวคิดของเวปเบอร์ (Weber, 1992) ที่เชื่อว่าทัศนคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (cognitive dimension) ด้านความรู้สึก (affective dimension) และด้านการปฏิบัติ (behavioral dimension) แบ่งเป็น

ค่อนข้างเห็นด้วย หมายถึง คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

ค่อนข้างไม่เห็นด้วย หมายถึง คะแนนน้อยกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง การรับรู้ถึงสภาพการเงินของครอบครัวโดยรวม แบ่งเป็น ไม่มีเงินเหลือเก็บ และมีเงินเหลือเก็บ

การดื่มของเพื่อนสนิท หมายถึง การมีหรือไม่มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การถูกชักชวนให้ดื่ม หมายถึง การมีประสบการณ์เคยถูกหรือไม่ถูกเพื่อนพูดโน้มน้าวให้ดื่ม

การคาดการณ์การดื่ม หมายถึง การคาดคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มคนในวัยเดียวกับตน ซึ่งวัดโดยข้อคำถามจากการศึกษาของเฟล์และคณะ (Flay, Hu, & Richardson, 1998) แบ่งเป็น

คาดการณ์ใกล้เคียงกับความเป็นจริง หมายถึง คาดคิดว่ามีการดื่มในกลุ่มคนวัยเดียวกับตนประมาณร้อยละ 50

คาดการณ์เกินกว่าความเป็นจริง หมายถึง คาดคิดว่ามีการดื่มในกลุ่มคนวัยเดียวกับตนมากกว่าร้อยละ 50

การดื่มของพ่อแม่ หมายถึง การมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อและแม่

การยอมรับการดื่มของพ่อแม่ หมายถึง การคาดคิดถึงปฏิกิริยาหรือการแสดงออกที่ต่อต้านหรือสนับสนุนของพ่อแม่ที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุตรซึ่งวัดโดยข้อคำถามจากการศึกษาของ (Flay, Hu, Siddiqui, et al., 1994) แบ่งเป็นไม่ยอมรับและยอมรับได้

ความผูกพันกับพ่อแม่ หมายถึง ความรู้สึกหรือสัมพันธภาพที่มีต่อพ่อแม่ วัดโดยแบบสอบถามของพรนภา หอมสินธุ์ (Homsin, 2006) แบ่งเป็น

ผูกพันค่อนข้างมาก หมายถึง คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

ผูกพันค่อนข้างน้อย หมายถึง คะแนนน้อยกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

ความผูกพันกับโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือสัมพันธภาพที่มีต่อโรงเรียน วัดโดยแบบสอบถามของพรนภา หอมสินธุ์ (Homsin, 2006) แบ่งเป็น

ผูกพันค่อนข้างมาก หมายถึง คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

ผูกพันค่อนข้างน้อย หมายถึง คะแนนน้อยกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มทุกชนิดที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติสุรา เช่นเบียร์ ไวน์ สุรากลั่น เป็นต้น

แบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง วิถีการปฏิบัติของเยาวชนเองที่กระทำเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่อเริ่มต้นดื่มครั้งแรกและดื่มต่อมาในปัจจุบัน ได้แก่ ประเภทของเครื่องดื่มที่ดื่ม สถานที่ที่ดื่ม ปริมาณที่ดื่ม ช่วงเวลาที่ดื่ม เป็นต้น

ความเชื่อเกี่ยวกับการดื่ม หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งส่งผลต่อแบบแผนการดื่มทั้งในการทดลองดื่มครั้งแรกและการดื่มต่อมาในปัจจุบัน

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เช่น เบียร์ ไวน์ วัดโดยข้อคำถามที่พัฒนามาจากการศึกษาที่ผ่านมา (Mayhew, Flay, & Mott, 2000; Pierce, Farkas, Evans, & Gilpin, 1995) ซึ่งสามารถแบ่งระยะการดื่มออกได้เป็น 7 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม (Nonprecontemplation stage) เป็นระยะที่ยังไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลยหรือเคยเพียงแค่จิบเท่านั้นและแน่ใจว่าจะไม่ดื่มแน่นอนถึงแม้จะถูกเพื่อนสนิทชักชวนให้ดื่ม

ระยะที่ 2 ระยะลังเลใจที่จะดื่ม (Susceptible precontemplation stage) เป็นระยะที่ยังไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลยหรือเคยเพียงแค่จิบเท่านั้น แต่อาจดื่มหากมีเพื่อนสนิทชวนให้ดื่ม

ระยะที่ 3 ระยะเตรียมตัวที่จะดื่ม (Preparation stage) เป็นระยะที่ยังไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลย แต่มีความคิดที่จะดื่มภายใน 1 ปีข้างหน้า

ระยะที่ 4 ระยะทดลองดื่ม (Initiation or tried stage) เป็นระยะของการเริ่มทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยดื่มเกือบหมดหรือหมดกระป๋องหรือหมดแก้วเท่านั้น

ระยะที่ 5 ระยะดื่มตามโอกาส (Experimentation stage) เป็นระยะที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ไม่ได้ดื่มเป็นประจำ เป็นการดื่มตามโอกาสต่างๆ เช่น เมื่ออยู่กับเพื่อนๆ หรือเมื่อร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์ต่างๆ รวมทั้งการเคยดื่มแต่เลิกดื่มมานานไม่น้อยกว่า 1 ปีแล้ว

ระยะที่ 6 ระยะดื่มเป็นประจำ (Regular drinking stage) เป็นระยะที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำสม่ำเสมอ อย่างน้อยที่สุดสัปดาห์ละครั้ง

ระยะที่ 7 ระยะติดสุรา (Established drinking stage) เป็นระยะสุดท้ายของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นการดื่มเกือบทุกวัน

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ได้เรียบเรียงเนื้อหาซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน ทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The Theory of Triadic Influence: TTI) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบจากการดื่ม รวมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

เยาวชน (youth) หมายถึงช่วงระยะเวลาระหว่างวัยเด็กจนถึงวัยที่มีวุฒิภาวะ (maturity) หรืออีกนัยหนึ่งคือช่วงเวลาที่ไม่เป็นทั้งเด็กและไม่เป็นผู้ใหญ่นั่นเอง (Webster's New World Dictionary, 2008) องค์การอนามัยโลก (WHO, 1993) ได้กำหนดช่วงอายุของเยาวชนซึ่งเป็นที่ยอมรับและใช้กันอยู่ในปัจจุบันคืออยู่ระหว่างช่วงอายุ 15-24 ปี ในขณะเดียวกันก็มีการใช้คำว่า " วัยรุ่น" ซึ่งมีการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามช่วงอายุ คือวัยรุ่นตอนต้น (อายุ 10-14 ปี) วัยรุ่นตอนกลาง (อายุ15-17 ปี) และวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 18-20 ปี) (Elliott & Feldman, 1990) จะเห็นได้ว่าเยาวชนและวัยรุ่นมีช่วงอายุที่ซ้อนกันอยู่ ดังนั้นโดยทั่วๆ ไป ทั่วโลกจึงใช้คำว่า เยาวชน (youth) วัยรุ่น (adolescent or teenage) และเยาว์วัย (young person) แทนกันได้

เยาวชนหรือวัยรุ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะที่สำคัญคือ (1) เป็นวัยแห่งการเสริมสร้าง (period of reconstruction) เนื่องจากมีการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็ว และจะค่อย ๆ ช้าลงในตอนปลาย (2) เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง (period of transformation) ในวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับชีวิตวัยรุ่นอย่างมาก ทั้งทางร่างกาย จิตใจและความรู้สึกนึกคิด (3)เป็นวัยที่มีความคิดอยากเป็นอิสระ (period of independence) โดยเริ่มคิดพึ่งพาตนเองอยากเรียนรู้ความผิดพลาดด้วยตนเองมากกว่าที่จะเรียนรู้จากคำสั่งสอนของคนอื่น ชอบโต้เถียงหากได้รับการขัดขวางอย่างรุนแรง มักมีความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ และหาทางออกในทางผิด ๆ เช่น หนีออกจากบ้าน และ(4) เป็นวัยที่ต้องเผชิญปัญหา (period of problems) โดยในวัยนี้เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตซึ่งเรียกว่าวัยวิกฤติ มีการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว วู่วาม และแสดงออกทางอารมณ์อย่างรุนแรง อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นวัยพายุบุแคม (storm and stress) ปัญหาต่างๆที่ทำให้ต้องปรับตัวจึงมักเกิดขึ้นอยู่เสมอ (สุชา จันทน์เอม, 2528) วัยนี้จึงเป็นวัยที่ประสบความยุ่งยากมาก เพราะ

มีการเปลี่ยนแปลงอันซับซ้อนและสับสนร่วมกันหลายด้านทั้งในระบบต่างๆของร่างกายรวมทั้งระบบเพศ สภาพจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจุดสิ้นสุดและการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล (Steinberg, 1999)

หากจะพิจารณาพัฒนาการของวัยรุ่นออกเป็นช่วงวัยต่างๆให้เหมาะสมกับสภาพวัยรุ่นไทยในปัจจุบันก็พอจะแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงวัยดังต่อไปนี้ (จันทร์ ชุ่มเมืองปัก, 2551)

วัยเตรียมสู่วัยรุ่น (Pre-adolescence) อายุ 9-12 ปี วัยนี้เห็นก็พอจะมองออกเพราะมีบุคลิกพฤติกรรมที่แตกต่างจากคนอื่น เริ่มด้วยการพิถีพิถันกับการแต่งตัว ช่างเลือก ไม่ถูกใจก็ไม่สนใจ พกหวีติดกระเป๋า ทำทรงผมตามสมัยแฟชั่น ชอบทำตัวเป็นผู้ใหญ่ เป็นพี่ ไม่ชอบเดินตามพ่อแม่ มีรสนิยมตามรุ่นพี่ เช่นการมีโทรศัพท์มือถือ การชอบรับประทานอาหารตามสมัยนิยมตามห้างสรรพสินค้า เป็นต้น โดยมีความต้องการสูงใน 6 เรื่องต่อไปนี้ (1) การผจญภัย (2) ต้องการเพื่อน (3) ต้องการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี (4) ต้องการความสนุกสนาน (5) ต้องการความสุข (6) ต้องการที่จะรับผิดชอบต่อสังคม

วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) อายุ 13-16 ปี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "วัยแรกรุ่น" (puberty) หมายถึง การเจริญเติบโตเป็นหนุ่มเป็นสาวมีการเปลี่ยนสภาวะทางร่างกายจากความเป็นเด็กชายและเด็กหญิง ร่างกายเติบโตเป็นผู้ใหญ่เกือบเต็มที่ทุกส่วน การเปลี่ยนแปลงทางกายของเด็กวัยรุ่นเป็นต้นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอื่นๆ ตามมา เช่น ด้านอารมณ์ บุคลิกภาพ ลักษณะสัมพันธภาพกับผู้อื่น สมรรถภาพทางสมอง ค่านิยม ทัศนคติ ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2540) ช่วงนี้มีพัฒนาการที่เห็นชัดเจนทั้งด้านร่างกายและอารมณ์ เด็กจึงมักมีอารมณ์หงุดหงิดแปรปรวนได้ง่าย เนื่องจากมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเอง

วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescence) อายุ 17-20 ปี ช่วงแรกคือช่วงอายุ 17-18 ปี เป็นวัยที่ต่อเนื่องมาจากวัยรุ่นตอนต้นซึ่งต้องเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมปลาย จึงเป็นช่วงเปลี่ยนชีวิตทั้งทางสังคม อารมณ์ จิตใจ ค่านิยมและอุดมคติ มีการพัฒนาการทุกๆ ด้านไปพร้อมๆกัน ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม กล่าวคือจะเห็นการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่ชัดเจน มีความเจริญเต็มที่ทั้งโครงสร้างกระดูก กล้ามเนื้อ ต่อมเหงื่อ อวัยวะเพศ ในด้านอารมณ์จะควบคุมความคิดความรู้สึกของตนเองไม่ค่อยได้ อ่อนไหวง่าย สับสน อารมณ์จะขึ้นลงตามบุคลิกภาพดั้งเดิม สำหรับในด้านสังคมวัยนี้จะมีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่แนบแน่นกว่าความสัมพันธ์ที่มีกับคนในครอบครัวของตนเอง วัยรุ่นชายยังชอบทำกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ส่วนวัยรุ่นหญิงจะพัฒนาอย่างมากด้านการไว้เนื้อเชื่อใจและด้านอารมณ์มากกว่า

วัยรุ่นช่วง 19-20 ปี เป็นวัยรุ่นตอนกลางช่วงสุดท้าย มีเรื่องที่ให้ความสำคัญอยู่ 4 เรื่อง คือ (1) เรื่องเพศ (2) เรื่องการนับถือคนเก่ง (3) เรื่องแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ และ(4) เรื่องอารมณ์ ช่วงนี้จึงแสดงให้เห็นชัดเจนถึงความเป็นหญิงเป็นชายของตนเองโดยการแต่งตัว วัยนี้เป็นวัยที่ชอบคนเก่ง ชอบวีรบุรุษ ผู้ใหญ่ต้องชี้แนะว่าใครควรเป็นตัวอย่าง แหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญรอบตัววัยรุ่นได้แก่ ครอบครัว

เพื่อน โรงเรียน ชุมชน และสื่อมวลชน จะเป็นแหล่งถ่ายทอดทางสังคมที่สำคัญให้กับวัยรุ่นในช่วงอายุนี้ ในด้านอารมณ์จะเป็นช่วงที่มีอารมณ์ค่อนข้างรุนแรงมากที่สุด เนื่องจากต่อมฮอร์โมนต่าง ๆเจริญเติบโตพร้อม ๆ กัน พัฒนาการที่เด่นชัดของวัยรุ่นตอนกลางมีดังต่อไปนี้

(1). การพัฒนาทางสติปัญญา วัยนี้จะมีความนึกคิดที่เป็นเหตุเป็นผล สามารถจินตนาการและเข้าใจความคิดรวบยอดที่ลึกซึ้งได้ จะมีความคิดสร้างสรรค์ เริ่มเขียนโคลงกลอน นิยาย บทความ ฯลฯ ทุ่มเทให้ความสนใจจริงจังในสิ่งที่ตนเองชอบ เช่น ดนตรี กีฬา วิทยาศาสตร์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พลังความคิดอาจชักนำให้เด็กวัยรุ่นคิดหรือมองทุกๆ สิ่งรอบตัวในแง่ลบ คิดมาก เห็นแต่ความต้อยต่ำหรือปมด้อยของตนเอง ความใฝ่รู้ใฝ่ลองที่มีอยู่ในตัวเด็กอาจชักนำให้เด็กลองเสี่ยงในสิ่งต่างๆ ได้ง่าย หากจิตใจไม่หนักแน่นพอ

(2). การพัฒนาภาพพจน์ตนเอง ภาพพจน์แห่งตนประกอบด้วยความนับถือตนเอง (self esteem) และมีความมั่นคงทางจิตใจเนื่องจากความรู้ความต้องการของตนเอง รู้นิสัยใจคอ ข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง ความนับถือตนเองนี้เป็นการยอมรับและเห็นคุณค่าของตนซึ่งถูกปลูกฝังและสร้างเสริมโดยการได้รับความรักและการยอมรับจากบิดามารดา เด็กที่รู้สึกว่าตนเองไม่มีเสน่ห์ไม่มีความสวยงาม เรียนไม่เก่ง ฐานะยากไร้ ครอบครัวแตกแยก มีความไม่เข้าใจหรือมีความขัดแย้งกับบิดามารดารุนแรงจะมีความนับถือในตนเองต่ำ เด็กที่พิการทางกายก็จะเริ่มตระหนักถึงความพิการของตน คิดเป็นปมด้อย ซึ่งภาพพจน์ในด้านลบหรือความนับถือตนเองต่ำนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กวัยรุ่นแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือต่อต้านสังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น มีความประพฤติเกเร ก้าวร้าว ซึมเศร้า แยกตัว ติดสารเสพติด และฆ่าตัวตาย เป็นต้น

วัยรุ่นตอนปลาย **(Late adolescence)** อายุ 21-24 ปี เป็นช่วงของการฝึกวิชาชีพ ตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมและสามารถมีความรักใคร่ผูกพันกับผู้อื่นได้ เด็กวัยรุ่นจำเป็นต้องรู้จักโลกภายนอกนอกเหนือจากครอบครัวด้วย และต้องมีการสำรวจตนเองเพื่อตระหนักถึงสมรรถภาพ ศักยภาพของตนเองทั้งด้านดีและด้านบกพร่อง เพื่อนำมาปรับปรุงและตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง

จะเห็นได้ว่าช่วงอายุที่เป็นเยาวชนหรือวัยรุ่นนี้เป็นระยะของการเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงต่างๆเกิดขึ้นมากมายทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ในวัยนี้จึงเป็นวัยที่เปราะบาง อ่อนไหวและมีความเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น การใช้ความรุนแรง การมีเพศสัมพันธ์ การมีพฤติกรรมก้าวร้าวทะเลาะวิวาท และการใช้สารเสพติดต่างๆ เช่นสูบบุหรี่ ดื่มสุราได้ง่าย ในวัยนี้เพื่อนจึงมีความสำคัญที่สุด การที่กลุ่มเพื่อนไม่ยอมรับ ดูถูกหรือกล่าวหาจะส่งผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่งต่อจิตใจ อารมณ์และความรู้สึกของวัยรุ่น

ทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The Theory of Triadic Influence: TTI)

เป็นเวลานานกว่าสิบปีแล้วที่ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์และจิตวิทยาพยายามที่จะอธิบายเหตุผลของการใช้สารเสพติด เช่น บุหรี่ แอลกอฮอล์ และยาเสพติดอื่นๆในเยาวชนหรือวัยรุ่น (Petraitis, Flay, & Milker, 1995) ซึ่งแต่ละทฤษฎีก็มีจุดเน้นในการอธิบายที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่นทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (The Theory of Reasoned Action) เชื่อว่าการตัดสินใจและความตั้งใจจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล (Ajzen & Fishbein, 1980) ทฤษฎีความเชื่อด้านสุขภาพ (The Health Belief Model) เน้นความสำคัญของความเชื่อและทัศนคติ (Janz & Becker, 1984) ในขณะที่ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (The Social Cognitive Theory) เชื่อว่าสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลโดยการเลียนแบบบุคคลใกล้ชิดเช่นเพื่อนสนิท พ่อแม่ (Bandura, 1986) อย่างไรก็ตามทฤษฎีดังกล่าวไม่ได้อธิบายปรากฏการณ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในเยาวชน (Tyas & Pederson, 1998)

เฟล์และเพ็ทเทรทิส (Flay & Petraitis, 1993) จึงได้นำเสนอทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The Triadic Influence Theory: TTI) ซึ่งพัฒนามาจากการศึกษาในบริบทของการใช้สารเสพติดต่าง ๆ ในวัยรุ่นรวมทั้งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มโนมติหลักของทฤษฎีนี้พัฒนามาจากทฤษฎีพฤติกรรมสุขภาพที่สำคัญและได้รับการยอมรับ เช่น ทฤษฎีความเชื่อด้านสุขภาพ ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เป็นต้น ทฤษฎีอิทธิพลสามทางเชื่อว่าพฤติกรรมของเยาวชนเป็นผลมาจากอิทธิพลหลัก 3 ตัว ได้แก่ (1) อิทธิพลจากภายในตัวบุคคล (intrapersonal influences) (2) อิทธิพลจากทัศนคติความเชื่อ (attitudinal influences) และ(3) อิทธิพลจากภายนอกตัวบุคคล (interpersonal/ social influences) ภายในอิทธิพลแต่ละตัวดังกล่าวจะประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเยาวชนได้ในระดับที่แตกต่างกันตั้งแต่ส่งผลได้มากหรือโดยตรง (proximal influences) ส่งผลได้ปานกลางหรือโดยอ้อม (distal influences) และส่งผลได้น้อย (ultimate influences)

(1) อิทธิพลจากปัจจัยภายในตัวบุคคลเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกรรมพันธุ์และลักษณะบุคลิกภาพส่วนบุคคลซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประการได้แก่ (1) ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (behavioral control) เช่น การมีบุคลิกก้าวร้าว กระตือรือร้น เกียจคร้าน (2) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (emotional control) ได้แก่ การตัดสินใจ อารมณ์ความรู้สึกเมื่อมีสิ่งกระทบ (3) การแสดงออกที่สะท้อนความคิดที่มีต่อตนเองและผู้อื่น (extraversion/ introversion) เช่น การมีกิจกรรมทางสังคม การยืนยันตามความคิดความเชื่อของตน (4) ความสามารถทางสังคม (sociability) เช่น การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น การยินยอมทำตามผู้อื่น และ(5) ความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญา (intelligence)

(2) อิทธิพลด้านทัศนคติความเชื่อเป็นสิ่งที่เกิดจากสภาพทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวบุคคล เช่น สื่อ หรือข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ ความเชื่อค่านิยมในสังคม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะหล่อหลอมความนึกคิดหรือให้คุณค่าต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคล สำหรับ (3) อิทธิพลจากภายนอกตัวบุคคลหรือสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญและส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากที่สุด เนื่องจากพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลเกิดจาก

การสังเกตและการเลียนแบบทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีความผูกพันใกล้ชิด ได้แก่ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ค่านิยมของพ่อแม่ การเป็นแบบอย่างของครูและเพื่อนสนิท เป็นต้น

อิทธิพลทั้ง 3 ประการดังกล่าวส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรมของบุคคล และการมีพฤติกรรมดังกล่าวมิได้เกิดจากอิทธิพลเพียงตัวใดตัวหนึ่งเท่านั้น แต่มักเกิดพร้อมกันหรือร่วมกัน และมีลักษณะเป็นพลวัตร (dynamic) ที่เปลี่ยนแปลงกลับไปมาอยู่ตลอดเวลา จะเห็นได้ว่าทฤษฎีอิทธิพลสามทางพยายามที่จะอธิบายให้เห็นว่าพฤติกรรมสุขภาพของเยาวชนนั้นเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนมิได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียวแต่เกิดจากปัจจัยหลายประการร่วมกัน ทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล ทัศนคติ และปัจจัยทางสังคม ซึ่งจะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมในระดับที่แตกต่างกันต่อการแสดงพฤติกรรมสุขภาพของเยาวชน

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบจากการดื่ม

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมการบริโภคสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยสุราหมายความรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสม กับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ, 2551) ดังนั้นจึงรวมถึงเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ทุกประเภท

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราสามารถแบ่งออกได้เป็นประเภทต่างๆดังนี้ (กรมสรรพสามิต, 2551)

1. สุราแช่ คือ สุราที่ยังไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรีด้วย เช่น เบียร์, ไวน์ เป็นต้น

2. เบียร์ คือ สุราแช่ที่ทำจากข้าวมอลท์ ดอกฮอพหรือข้าว

3. สุราแช่ผลไม้ คือสุราที่ทำจากองุ่น แบ่งออกเป็น 2 พวก คือทำจากองุ่นเขียวและทำจากองุ่นแดง

4. สุราแช่พื้นเมือง คือ สุราที่ไม่ได้กลั่น ซึ่งทำจากวัตถุดิบจำพวก น้ำตาล หรือข้าว เช่น กะแช่ อุ สาโท หากทำจากผลไม้ชนิดอื่น จะต้องระบุชนิดของสุรานั้นๆ ต่อท้าย เช่นไวน์สับปะรด ไวน์มังคุด

5. สุรากลั่น คือ สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้ความหมายรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรีด้วย

6. สุราขาว คือสุรากลั่นที่ปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งผสมปรุงแต่งมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี

7. สุรากลั่นชุมชน คือสุรากลั่นชนิดสุราขาว มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรี แต่ไม่เกิน 40 ดีกรี

8. สุราผสม คือสุรากลั่นที่ใช้สุราขาวหรือสุราสามทับมาปรุงแต่งมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี เช่น เชี่ยงชุน หงส์ทอง แสงทิพย์

9,สุราปรุงพิเศษ (แม่โขง) คือ สุรากลั่นที่ทำขึ้นโดยใช้กรรมวิธีพิเศษมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี

10. สุราพิเศษ ได้แก่

10.1วิสกี้ คือ สุราที่กลั่นจากธัญพืช เช่น ข้าวมอลท์ ข้าว ข้าวโพด มีการเก็บบ่มน้ำสุรา อย่างน้อย 2 ปี ก่อนปรุงแต่งออกจำหน่าย

10.2 บรั่นดี คือ สุราที่กลั่นจากไวน์องุ่น

11.สุรากลั่นอย่างอื่น เช่น รัม คือ สุราที่กลั่นจากน้ำตาล หรือกากน้ำตาล

12. สุราสามทับ คือ สุรากลั่นที่มีแรงแอลกอฮอล์ตั้งแต่ 80 ดีกรีขึ้นไป

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมสุขภาพที่มีความซับซ้อนอันเป็นผลมาจากปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ (Hansen, 1992) ดังนั้นพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีลักษณะเป็นกระบวนการ (process) ซึ่งประกอบด้วยลำดับขั้นหรือระยะต่าง ๆ ของการดื่ม ในปัจจุบันการแบ่งระยะต่าง ๆ ของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขาวชนยังคงมีความหลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละการศึกษา (Dunovan, 2004) ตัวอย่างเช่นการศึกษาของรีบูชชินและคณะ (Reboussin et al., 2006) ให้ความหมายของการเป็นผู้ดื่มในปัจจุบัน(current drinker) ว่าหมายถึงผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มทุกชนิดที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ เช่น เบียร์ ไวน์ เหล้า ภายใน 7 วันหรือ 1 เดือนที่ผ่านมา โดยการดื่มในปัจจุบันแบ่งออกได้เป็น (1) การดื่มเป็นประจำ (regular drinking) หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโอกาสต่างๆตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไปภายใน 30 วันที่ผ่านมา (2) การดื่มหนัก (binge drinking) หมายถึง การดื่ม 1-2 ครั้งใน 2 สัปดาห์ที่ผ่านมาและดื่มครั้งละ 5 แก้ว/ กระป๋องขึ้นไป (3) การเมาสุรา (drunkenness) หมายถึง การดื่มจนมีอาการเมาตั้งแต่ 2 วันขึ้นไปใน 1 เดือน ขณะที่การศึกษาของแจ็คสัน (Jackson, 1997) แบ่งระยะของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกเป็น 3 ระยะคือ (1) ระยะไม่ดื่ม

(abstinent) หมายถึง ผู้ที่ไม่เคยดื่มเลย (2) ระยะทดลองดื่ม (initiators) หมายถึง ผู้ที่เคยทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ไม่เกิน 1 แก้ว/กระป๋องเพียงครั้งเดียวเท่านั้น (3) ระยะดื่มตามโอกาส (experimenters) หมายถึง ผู้ที่ดื่มตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป

สำหรับการศึกษาในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ มีการนิยามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน เช่น ในการศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) แบ่งพฤติกรรมการดื่มของนักเรียนอาชีวศึกษาออกเป็น 5 ระยะได้แก่ (1) ดื่มบ้างเป็นครั้งคราว หมายถึง ดื่มในปริมาณน้อยไม่เกินเดือนละครั้ง (2) ดื่มระดับน้อย หมายถึง ดื่มในปริมาณปานกลางไม่เกินเดือนละครั้ง หรือดื่มในปริมาณน้อยไม่เกิน 3-4 ครั้ง/ เดือน (3) ดื่มระดับปานกลาง หมายถึง ดื่มในปริมาณน้อย อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง ดื่มในปริมาณปานกลางไม่เกิน 3-4 ครั้ง/ เดือน หรือดื่มในปริมาณมากกว่า 1 ครั้ง/ เดือน (4) ดื่มระดับปานกลางถึงมาก หมายถึง ดื่มในปริมาณปานกลาง อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง หรือในปริมาณมากไม่เกิน 3-4 ครั้ง/ เดือน (5) ดื่มระดับมาก หมายถึง ดื่มปริมาณมากอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง โดยการดื่มปริมาณน้อย (small amount) หมายถึง การดื่มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 drink/ ครั้ง การดื่มปริมาณปานกลาง (medium amount) หมายถึง ดื่ม 2-4 drinks ต่อครั้ง การดื่มปริมาณมาก (large amount) หมายถึง ดื่มมากกว่า 5 drinks/ ครั้ง โดย 1 standard drink หมายถึงการดื่มแต่ละครั้งที่มีแอลกอฮอล์ 14 กรัม ในขณะที่การศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณและคณะ (2541) แบ่งระยะการดื่มของเยาวชนไทยออกเป็น 4 ระยะได้แก่ (1) ดื่มเป็นประจำ หมายถึง ดื่มมากกว่า 3 ครั้ง/ สัปดาห์ (2) ดื่มเป็นบางครั้ง หมายถึง ดื่มน้อยกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ (3) เคยดื่มแต่เลิกแล้ว (4) ไม่ดื่มเลย และสำหรับศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (สวส.) โดยบัณฑิต ศรไพศาล และคณะ (2550) ซึ่งได้นำข้อมูลจากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติมาวิเคราะห์สถานการณ์การบริโภคการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปทั่วประเทศ ได้แบ่งระดับการดื่มออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) ดื่มทุกวันหรือเกือบทุกวัน (2) ดื่ม 1-2 ครั้ง/ สัปดาห์ (3) ดื่ม 1-2 ครั้ง/ เดือน และ(4) ดื่มนาน ๆ ครั้ง

จากคำนิยามที่ผ่านมาเกี่ยวกับระยะของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในการศึกษาต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าการให้คำนิยามดังกล่าวมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน โดยบางการศึกษาใช้ความถี่/ จำนวนครั้งที่ดื่ม บางการศึกษาใช้ปริมาณการดื่มในแต่ละครั้งและบางการศึกษาใช้ทั้งความถี่และปริมาณการดื่มร่วมกัน โดยส่วนใหญ่นิยมแบ่งโดยใช้ความถี่ซึ่งความถี่ที่ใช้ก็มีความหลากหลายกันด้วยเช่นกัน ดังนั้นการแบ่งระยะของพฤติกรรมการดื่มจึงยังคงไม่มีข้อสรุปที่แน่นอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมองและวัตถุประสงค์ในการศึกษาของผู้วิจัยเป็นหลัก

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีมากมายหลายด้าน ทั้งต่อสุขภาพของผู้บริโภค ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม องค์การอนามัยโลกระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการบริโภคเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการเกิดโรคมากกว่า 60 โรค ซึ่งได้แก่ กลุ่มโรคที่เกิดจากแอลกอฮอล์โดยตรง เช่น โรคจิตจากสุรา โรคติดสุรา โรคใช้สุราเกินขนาด เป็นต้น กลุ่มโรคที่ได้รับอิทธิพลจากแอลกอฮอล์ เช่น มะเร็งช่องปาก มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งตับ มะเร็งเต้านม มะเร็งกระเพาะ มะเร็งลำไส้ใหญ่ มะเร็งรังไข่ โรคเลือดออกในสมอง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ โรคหัวใจล้มเหลว กลุ่มโรคความผิดปกติของเด็กในครรภ์ที่มารดาดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่โรคซึมเศร้า โรคลมชัก โรคตับอ่อน เฉียบพลันและแบบเรื้อรัง และกลุ่มผลกระทบต่อสุขภาพแบบฉับพลัน เช่น อุบัติเหตุ การถูกสารพิษ การฆ่าตัวตาย ความรุนแรงและการทำร้าย (WHO,2004 อ้างใน บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2549) เมื่อพิจารณาจากความเสี่ยง พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความเสี่ยงต่อภาระโรคสูงเป็นอันดับ 5 รองจากภาวะขาดอาหาร เพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ภาวะความดันโลหิตสูง และการสูบบุหรี่ (WHO, 2002 อ้างใน บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ,2551) ถึงแม้ในกลุ่มเยาวชนหรือวัยรุ่นผลกระทบทางสุขภาพเหล่านี้จะยังไม่พบหรือไม่ชัดเจนเท่าในกลุ่มผู้ใหญ่ก็ตาม แต่จากการศึกษาต่างๆก็แสดงให้เห็นว่าเยาวชนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีปัญหาสุขภาพ โดยพบว่าสัตว์ทดลองที่ได้รับสุราในช่วงวัยรุ่นจะทำให้เกิดความผิดปกติของสมอง ที่ส่งผลต่อทักษะในการคิดและความจำระยะยาวได้ นอกจากนี้ยังทำให้มีความผิดปกติของการผลิตเอนไซม์ตับ และยังส่งผลต่อความสมดุลของฮอร์โมนที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของวัยรุ่นได้ (สาวิตรี อัษณางค์กรชัยและคณะ, 2551) นอกจากนี้ข้อมูลการเฝ้าระวังการบาดเจ็บของโรงพยาบาลทั่วประเทศระดับชาติ พ.ศ. 2549 ของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรคยังพบว่า สุราเป็นสาเหตุของการบาดเจ็บจากการการถูกทำร้ายสูงเป็นอันดับหนึ่ง คือ ร้อยละ 57.4 และการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่ง ร้อยละ 36.5 (บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2550) และจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของพฤติกรรมเมาแล้วขับของกาญจนีย์ ดำนาคแก้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2549 พบข้อมูลที่น่าสนใจคือเด็กอายุน้อยกว่า 15 ปี มีแนวโน้มดื่มแอลกอฮอล์และบาดเจ็บสูงขึ้น อายุน้อยสุดที่พบว่าดื่มสุราและบาดเจ็บอายุคืออายุ 10 ปี กลุ่มอายุที่ได้รับบาดเจ็บสูงสุดจากการดื่มคือกลุ่ม อายุ 25-29 ปี รองลงมาได้แก่กลุ่มอายุ 20-24 ปี

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางเศรษฐกิจและปัญหาสังคม จากการศึกษาต้นทุนผลกระทบที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของมนทรัตน์ ถาวรเจริญทรัพย์และคณะ (อ้างใน บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2551) พบว่าต้นทุนที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปี พ.ศ. 2549 มีมูลค่าถึง 156,105.4 ล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ 1.99 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หรือประมาณ 2,485 บาทต่อคนต่อปี โดยต้นทุนที่มีมูลค่าสูงตามลำดับได้แก่ต้นทุนจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันสมควร การสูญเสียประสิทธิภาพในการทำงาน ค่าใช้จ่ายจากการรักษาพยาบาล ทรัพย์สินที่เสียหายจากอุบัติเหตุจราจรทางบก และต้นทุนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและการฟ้องร้องคดีความ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังส่งผลต่อปัญหาสังคมโดยผลจากรายงานวิจัยพบว่า ครอบครัวที่ใช้สุรามีโอกาส

เกิดความรุนแรงในครอบครัว 3.84 เท่าเมื่อเทียบกับครอบครัวที่ไม่ใช้สุรา (รณชัย คงสกลธ์ ,2548) นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลคดีอาญาศาลจังหวัดลพบุรียังพบปัญหาด้านอาชญากรรมที่มีสาเหตุอันเนื่องมาจากสุรา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ความผิดทำให้เสียทรัพย์ (59.1%) ความผิดเกี่ยวกับเพศ (34.8%) ความผิดต่อร่างกาย (20.8%) ความผิดฐานบุกรุก (16.1%) และ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา (10.5%) (วิชัย โปษยะจินดา, 2544 อ้างในสมบัติ ตรีประเสริฐสุข, 2550) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนยังส่งผลกระทบที่สำคัญคือปัญหาพฤติกรรมทางเพศ โดยจากการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้ทำการสำรวจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 5 และปวช 2 ทั่วประเทศจำนวน 137,851 คนระหว่างปี พ.ศ. 2539-2547 พบว่านักเรียนที่มีประสบการณ์เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชีวิตมีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์และการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยมากกว่านักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลยในชีวิตทั้งเพศชายและเพศหญิง พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ดังกล่าวข่อมนำไปสู่โอกาสการติดเชื้อเอชไอวีได้ สอดคล้องกับข้อมูลจากพระอุดมประชาทร วัดพระบาทน้ำพุที่พบว่าผู้ป่วยโรคเอดส์ในวัดพระบาทน้ำพุนั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มึนเมา ขาดสติจึงมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยและเกิดการติดเชื้อตามมา (บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2551)

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและการสูญเสียที่มิอาจประเมินค่าเป็นเงินได้เช่น การสูญเสียทรัพยากรที่มีค่า การสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เป็นต้น

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เพศ

เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันทั้งในด้านโครงสร้างของร่างกาย ความคิด ความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ข่อมส่งผลถึงพฤติกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนชายและหญิงที่มีความแตกต่างกัน จากการสำรวจสถานการณ์สุราประจำปีล่าสุดนี้ (บัณฑิต ศรไพศาล, 2550) แสดงให้เห็นว่าเพศชายมีพฤติกรรมการดื่มมากกว่าเพศหญิง 5 เท่า กล่าวคือ เพศชายมีพฤติกรรมการดื่มคิดเป็นร้อยละ 54.6 ในขณะที่เพศหญิงมีพฤติกรรมการดื่มคิดเป็นร้อยละ 6.9 โดยเพศชายนิยมดื่มประจำมากกว่าดื่มนาน ๆ ครั้ง ส่วนเพศหญิงนิยมดื่มนาน ๆ ครั้งมากกว่าดื่มประจำ และจากผลการศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณ (2541) และการศึกษาของวิชัย โปษยจินดาและคณะ (2537) ก็พบว่าเพศชายดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษาในต่างประเทศก็ยืนยันถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวเช่นกัน โดยจากการศึกษาของดันแคนและคณะ (Duncan et

al., 2006) ซึ่งเป็นการศึกษาระยะยาวนาน 4 ปี พบว่าเพศมีผลต่อการดื่มหรือไม่ดื่มสุราในเด็กอายุ 9 ปี ถึง 16 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตนอร์ธเวสท์ประเทศสหรัฐอเมริกา และการศึกษาของเยห์ และเชียง (Yeh & Chiang, 2005) ในเด็กนักเรียนชายชาวไต้หวันจำนวน 779 คน ก็พบว่าเพศชายดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิงประมาณ 3 เท่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวชี้วัดหนึ่งถึงความสามารถทางสติปัญญาอันเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของแต่ละบุคคลซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการแสดงพฤติกรรมของบุคคล (Flay & Petraitis, 1994) ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ (2541) ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา กองการศึกษาเอกชนและทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 1,151 คน พบว่าเยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.5 มีพฤติกรรมการดื่มมากกว่าเยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยมากกว่า 2.5 สอดคล้องกับการศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) ซึ่งทำการศึกษาในนักเรียนอาชีวศึกษาชายในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 614 คน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงลบกับการดื่มของนักเรียน เช่นเดียวกับการศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู (2540) ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุงที่พบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนระดับต่ำและผลการเรียนระดับปานกลาง มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประมาณ 9.9 และ 2.3 เท่าของนักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับสูงตามลำดับ

จากการศึกษาของโดโนวาน (Donovan, 2004) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เอกสารจากงานวิจัยที่ได้ตีพิมพ์ในวารสาร PsysINFO และ Medline เกี่ยวข้องกับการเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1974 ถึง ค.ศ.2003 โดยรวบรวมเฉพาะงานวิจัยที่เป็นการศึกษาระยะยาว (longitudinal study) พบว่ามีผลการวิจัยที่สรุปได้ว่าการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความสัมพันธ์กับการเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น (Brook, Whiteman, Gordon et al., 1985; Jessor & Jessor, 1975; Jessor, Collins, & Jessor, 1972 cited in Donovan, 2004) การศึกษาของเอลเดอร์ และคณะ (Elder et al., 2000) ในวัยรุ่นอายุ 11-16 ปี จำนวน 600 คน ก็พบว่าวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ C ลงมามีโอกาสที่จะมีประสบการณ์การดื่มมากกว่าวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ย A หรือ B แจ็คสัน (Jackson, 1997) ยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนในระยะต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนที่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านักเรียนที่อยู่ในระยะทดลองดื่ม (initiators) และนักเรียนที่อยู่ในระยะทดลองดื่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านักเรียนที่อยู่ในระยะดื่มตามโอกาส (experimenters)

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (self - esteem) เป็นการประเมินตนเองว่ามีคุณค่า มีความสามารถมากน้อยเพียงใด บุคคลที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงย่อมหมายถึงบุคคลที่คิดว่าตนเองเป็นคนที่มีค่ามีความสามารถสูง ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่รับรู้ว่าตนมีคุณค่าในตนเองต่ำย่อมคิดว่าตนเป็นคนไร้ค่าไม่มีความสามารถ (Weber, 1992) โดยทั่วไปแล้ววัยรุ่นหรือเยาวชนที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำจึงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมรวมทั้งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าเยาวชนที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง (Sneed et al., 2001) เนื่องจากการขาดความนับถือในตนเองมักจะทำให้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคมที่อยู่รอบ ๆ ตัว เช่น กลุ่มเพื่อน ผู้ปกครอง และสื่อต่าง ๆ ได้ง่าย (Kawabata, Cross, Nishioka, & Shimai, 1999) การศึกษาของอำนวย ไลตระกูล (อ้างในเทพินทร์ พัชรานุรักษ์, 2541) พบว่าบุคคลที่มีระดับความนับถือตนเองต่ำจะมีแนวโน้มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดความวิตกกังวลและความหวาดกลัวต่อความล้มเหลวเช่นเดียวกับการศึกษาของแจ็คสัน (Jackson, 1997) ที่พบว่านักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงกว่าเด็กที่เริ่มทดลองดื่มแล้ว

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ทัศนคติเป็นการประเมินสิ่งหนึ่งสิ่งใดว่าดีหรือไม่ดี เป็นอันตรายหรือเป็นประโยชน์ ชอบหรือไม่ชอบ เป็นต้น (Ajzen & Fishbein, 1998) ทัศนคติหรือค่านิยมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยบุคคลจะเลือกปฏิบัติตามความเชื่อของตนเอง การศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) พบว่าทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดื่ม ขณะที่การศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณ (2541) พบว่านักเรียนที่มีค่านิยมเกี่ยวกับการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับต่ำจะมีพฤติกรรมการดื่มมากกว่ากลุ่มที่มีค่านิยมในระดับปานกลางและสูง สอดคล้องกับการศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู (2540) ที่พบว่านักเรียนที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มมากกว่านักเรียนที่มีทัศนคติเชิงลบถึง 55.3 เท่า จากการศึกษาของบอร์ชารี เมอร์ฟี่และบาร์เน็ทท์ (Borsari, Murphy & Barnett, 2007) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่อยู่ในฐานข้อมูล Psychinfo และ Medline เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักศึกษาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 พบว่ามีงานวิจัยจำนวนมาก (เช่น Kushner et al., 1994; Adams & Nagoshi, 1999; Kidorf et al., 1995; Greenbaum et al., 2005; Reifman & Watson, 2003; Werver & Greene, 1992 cited in Borsari et al.) ที่รายงานว่าทัศนคติมีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

สภาพทางการเงินของครอบครัวทำให้เยาวชนมีเงินสำหรับใช้จ่ายแตกต่างกัน เยาวชนที่ผู้ปกครองให้เงินไว้สำหรับใช้จ่ายจำนวนมากทำให้มีโอกาสนำไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เมื่อต้องการ

เนื่องจากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น เบียร์ และสุรานั้นเป็นสินค้าที่มีวางขายอยู่ทั่วไปในท้องตลาด การศึกษาที่ผ่านมาของสุรีย์ สถาพรนานนท์ (2529) พบว่านักเรียนที่มีรายได้ต่อเดือนมากจะมีความตั้งใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีรายได้ต่อเดือนน้อย สอดคล้องกับการศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณ (2541) ที่พบว่ารายได้ของบิดามารดามีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศของดันแคนและคณะ (Duncan et al., 2006) ที่พบว่าเศรษฐานะของครอบครัวมีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กอายุ 9 ถึง 16 ปี

การดื่มของเพื่อนสนิท

การมีเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการดื่มของเยาวชนเนื่องจากเพื่อนเป็นบุคคลใกล้ชิดที่เยาวชนพร้อมที่จะเลียนแบบพฤติกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนในกลุ่มเดียวกันหรือเพื่อนสนิท ซึ่งสามารถยืนยันได้จากรายงานผลการศึกษาวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากการศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทมีความสัมพันธ์กับการดื่มของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย การศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณ (2541) พบว่าการดื่มของเพื่อนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มของเยาวชนไทยมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาอีกหลายเรื่องอาทิเช่นการศึกษาของประกิจ โพธิอาศน์ (2541) ธิติ รัตนโชติ (2539) และการศึกษาของชุพา ชูสิทธิกุล (2527) เป็นต้น การศึกษาในต่างประเทศก็พบความสัมพันธ์ดังกล่าวเช่นกัน โดยจากผลการศึกษาของเยห์ และเชียง (Yeh & Chiang, 2005) พบว่านักเรียนได้หวันที่มีเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มมากกว่านักเรียนที่ไม่มีเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณ 3 เท่า สอดคล้องกับการศึกษาของ กริฟฟินและคณะ (Griffin, Botvin, Scheier, Doyle & Williams, 2003) ในนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 5,536 คน พบว่านักเรียนที่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมการดื่มมากกว่านักเรียนที่ไม่มีเพื่อนสนิทดื่มประมาณ 2.5 เท่า การศึกษาของเจคสัน (Jackson, 1997) พบว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่เคยดื่ม (abstinent) มีแนวโน้มที่จะมีเพื่อนสนิทที่ดื่มน้อยกว่านักเรียนกลุ่มที่ทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว (initiators) ในทำนองเดียวกันนักเรียนกลุ่มที่ทดลองดื่มมีแนวโน้มที่จะมีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่านักเรียนที่อยู่ในกลุ่มดื่มตามโอกาส (experimenters)

การถูกชักชวนให้ดื่ม

อิทธิพลของเพื่อนต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนมักเกิดขึ้นโดยตรง (direct pressure) จากการถูกกระตุ้น ท้าทาย หรือเชิญชวนให้ดื่ม ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่มักจะยอมรับการท้าทายหรือเชิญชวนนั้น ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติของเยาวชนที่ต้องการการยอมรับในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน (Berndt, 1996) อิทธิพลจากเพื่อนจึงมักเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Kirkcaldy, Siefen, Surall, & Bischoff, 2004) จากการศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) พบว่า

เหตุผลหนึ่งที่สำคัญในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาชายในเขตกรุงเทพมหานคร คือ การทำตามใจเพื่อนไม่อยากขัดเพื่อน และพบว่าการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมรวมทั้งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดื่มของนักศึกษา ผลการศึกษาเชิงคุณภาพของภัทรเวดี ชุมพลวีระพงษ์ (Chumpolweerapong, 2005) ในวัยรุ่นหญิงอายุ 15-20 ปี ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษา ก็พบว่าการเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากสาเหตุสำคัญคือการถูกชักชวนจากกลุ่มเพื่อน จากการวิเคราะห์ผลงานวิจัยในฐานข้อมูลของบอร์ชารีและคณะ (Borsari et al., 2007) พบว่ามีผลงานวิจัยหลายเรื่อง (Borsari & Carey, 1999; Brennan, Walfish & AuBuchon, 1986; Cashin, Presley & Meilman, 1998 cited in Kirkcaldy et al., 2004) ยืนยันว่าการถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อได้รับการยอมรับในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มในนักศึกษาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นเดียวกับการศึกษาของดันแคน และคณะ (Duncan et al., 2006) ที่พบว่าการกระตุ้นจากกลุ่มเพื่อนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยที่ทำให้มีการดื่มในเด็กอายุ 9 ปี 16 ปี นอกจากนี้แจ็คสัน (Jackson, 1997) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะต่างๆของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียน พบว่านักเรียนที่อยู่ในระยะทดลองดื่ม (initial stage) เคยถูกเพื่อนชวนให้ดื่ม มากกว่านักเรียนที่ไม่เคยดื่มเลย (abstinent) และนักเรียนที่อยู่ในระยะดื่มตามโอกาส (experimentation stage) เคยถูกเพื่อนชวนให้ดื่ม มากกว่านักเรียนที่อยู่ในระยะทดลองดื่ม (initial stage)

การคาดการณ์การดื่ม

โดยทั่วไปเยาวชนมักมีความคิดว่าผู้ที่อยู่ในช่วงอายุเดียวกับตนมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมักเป็นการคาดการณ์ที่เกินความเป็นจริง จากการศึกษาของรีบูซินและคณะ (Reboussin et al., 2006) ในเยาวชนอายุ 16-20 ปี จำนวน 4,056 คน ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการคาดการณ์การดื่มของเยาวชนในวัยเดียวกันเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มของเยาวชนมากที่สุดโดยเยาวชนที่มีความเชื่อว่าเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ของตนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความเสี่ยงที่จะดื่ม (risky drinkers) สูงเป็น 4 เท่าและมีความเสี่ยงที่จะเป็นผู้ที่ดื่มเป็นประจำ (regular drinkers) 10.8 เท่าของเยาวชนที่ไม่มีความเชื่อดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของแจ็คสัน (Jackson, 1997) ที่พบว่าการคาดการณ์เกี่ยวกับการดื่มมีความสัมพันธ์กับการเริ่มต้นดื่มและการดื่มตามโอกาสของนักเรียน

การดื่มของพ่อแม่

พ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญและมีอิทธิพลต่อบุตร (significant others) เนื่องจากเป็นบุคคลใกล้ชิดที่บุตรไว้วางใจและเชื่อถือ ดังนั้นพ่อแม่ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำย่อมทำให้บุตรมีทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาและเกิดการเรียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว (ไพศาล วิสาโล, 2537) การมีบุคคลในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เด็กมีโอกาสสังเกตเห็นและ

เลียนแบบวิธีการดื่มโดยไม่รู้ตัวด้วย กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) พบว่าประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการดื่มของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชัยยุทธ ดาผา (2534)ในนักเรียนมัธยมศึกษาชาย สำหรับการศึกษาในต่างประเทศจากการรวบรวมผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ของโดโนวานและคณะ (Donovan et al., 2004) และของบอร์ชารีและคณะ (Borsari et al., 2007) ก็พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างการดื่มของพ่อแม่กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน การศึกษาของเยส์ และเชียง (Yeh & Chiang, 2005) พบว่านักเรียนที่มีพ่อแม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมการดื่มเช่นเดียวกับพ่อแม่ 2-5 เท่าของนักเรียนที่มีพ่อแม่ไม่ดื่ม สอดคล้องกับการศึกษาของแจ็คสัน (Jackson, 1997) ที่พบว่าการดื่มของพ่อแม่มีผลต่อการเริ่มต้นดื่ม (initiators)และการดื่มตามโอกาส(experimenters)ของนักเรียน

การยอมรับการดื่มของพ่อแม่

การรับรู้ต่อปฏิกิริยาที่อาจเกิดขึ้นของพ่อแม่หากพ่อแม่รู้ว่าตนมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มของเยาวชน พ่อแม่ที่สนับสนุน ส่งเสริม หรือชมเชย ทำให้เด็กรับรู้ว่าพ่อแม่ยอมรับพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นการเสริมแรงให้เกิดการกระทำนั้น ในทางตรงข้ามหากพ่อแม่ติเตียน ลงโทษ หรือควบคุมพฤติกรรมนั้นอย่างเข้มงวดจะทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมดังกล่าว การศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) พบว่า การสนับสนุนและการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู (2540) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนการดื่มจากบิดามารดาโดยมีการควบคุมต่ำ และปานกลางมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็นเป็น 14.3 เท่า และ 1.8 เท่า ของนักเรียนที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดาหรือมีการควบคุมพฤติกรรมการดื่มสูงตามลำดับ การศึกษาในต่างประเทศของกิฟฟินและคณะ (Griffin et al., 2003) พบว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการควบคุมจากพ่อแม่เสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1.1 เท่าของนักเรียนที่ได้รับการควบคุมจากพ่อแม่ เช่นเดียวกับการศึกษาของบอยเล่ และโบคีลู (Boyle & Boekeloo, 2006) ที่พบว่าการยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของมารดามีความสัมพันธ์กับการดื่มของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

ความผูกพันกับพ่อแม่

ความผูกพันกับครอบครัวหรือพ่อแม่ เป็นความสัมพันธ์ที่สำคัญที่สุด (Hirchi, 1969) เยาวชนที่มีความผูกพันกับพ่อแม่น้อยมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหารวมทั้งการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนที่มีความผูกพันกับพ่อแม่สูง การศึกษาของประกาเพ็ญ สุวรรณ (2541) พบว่าเยาวชนที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวไม่ดี จะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าเยาวชนที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวในระดับปานกลางและระดับดี สอดคล้องกับการศึกษาของคันแคนและคณะ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

(Duncan et al., 2006) ที่พบว่าความผูกพันของสมาชิกในครอบครัวเป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นตอนกลาง และการศึกษาของเทอเนอร์และคณะ (Turner, Larimer, & Sarason, 2000) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและครอบครัว โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูกชายมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักศึกษาชั้นปีที่ 1

ความผูกพันกับโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เยาวชนต้องใช้ชีวิตอยู่เพื่อการศึกษา เป็นที่ที่ทำให้มีโอกาสพบเพื่อน ครู และมีอนาคตที่ดี ความผูกพันระหว่างเยาวชนกับโรงเรียนจึงเกิดขึ้นได้ ในขณะเดียวกันโรงเรียนก็สามารถเป็นปัจจัยเสี่ยงได้เช่นเดียวกัน เยาวชนที่มีความรู้สึกสุขสบายเมื่ออยู่โรงเรียนหรือมีความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียนมักมีพฤติกรรมเสี่ยงน้อยกว่าเยาวชนที่มีความรู้สึกไม่สุขสบายเมื่ออยู่โรงเรียนหรือไม่มีความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียน (Eccles, Lord, & Buchahan, 1996; Donovan, 2004) โรงเรียนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามจากการทบทวนผลงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันกับโรงเรียนและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนมีจำนวนน้อยมาก จนกระทั่งเมื่อไม่นานมานี้จึงได้เริ่มมีการศึกษาในประเด็นดังกล่าว ได้แก่ การศึกษาของฮอคินส์ และคณะ (Hawkins et al., 1997) ที่พบว่าความผูกพันกับโรงเรียนมีผลต่อการเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชน สอดคล้องกับการศึกษาของซิมเมอร์แมนและชเมลด์โคน (Zimmerman & Schmeelk-Cone, 2003) ซึ่งพบว่านักเรียนอายุประมาณ 12-17 ปี ที่มีแรงจูงใจในการมาโรงเรียนน้อยมีแนวโน้มที่จะเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจในการมาโรงเรียนมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The Theory of Triadic Influence: TTI) ของเฟล์และเพ็ทเทรทิส (Flay & Petraitis, 1993) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยตัวแปรต้นประกอบด้วยปัจจัยจากภายในตัวบุคคล (intrapersonal influences) ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ปัจจัยด้านทัศนคติความเชื่อ (attitudinal Influences) ได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่มและปัจจัยจากภายนอกตัวบุคคลหรือปัจจัยทางสังคม (interpersonal/ social influences)ได้แก่ สถานทางเศรษฐกิจของครอบครัว การดื่มของเพื่อนสนิท การถูกชักชวนให้ดื่ม การคาดการณ์การดื่ม การดื่มของพ่อแม่ การยอมรับการดื่มของพ่อแม่ ความผูกพันกับพ่อแม่ และความผูกพันกับโรงเรียน สำหรับตัวแปรตามได้แก่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งแบ่งออกเป็นระยะต่างๆ 7 ระยะได้แก่ (1) ระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม (nonsusceptible precontemplation stage (2) ระยะลังเลใจที่จะดื่ม (susceptible precontemplation stage) (3) ระยะเตรียมตัวหรือตั้งใจที่จะดื่ม (preparation/ contemplation stage) (4) ระยะทดลองดื่ม (initiation or

305.235
พ245ค
ฉ.2
254770

tried stage) (5) ระยะดื่มตามโอกาส (experimentation stage) (6) ระยะดื่มเป็นประจำ (regular drinking stage) (7) ระยะติดสุรา (established drinking stage) สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

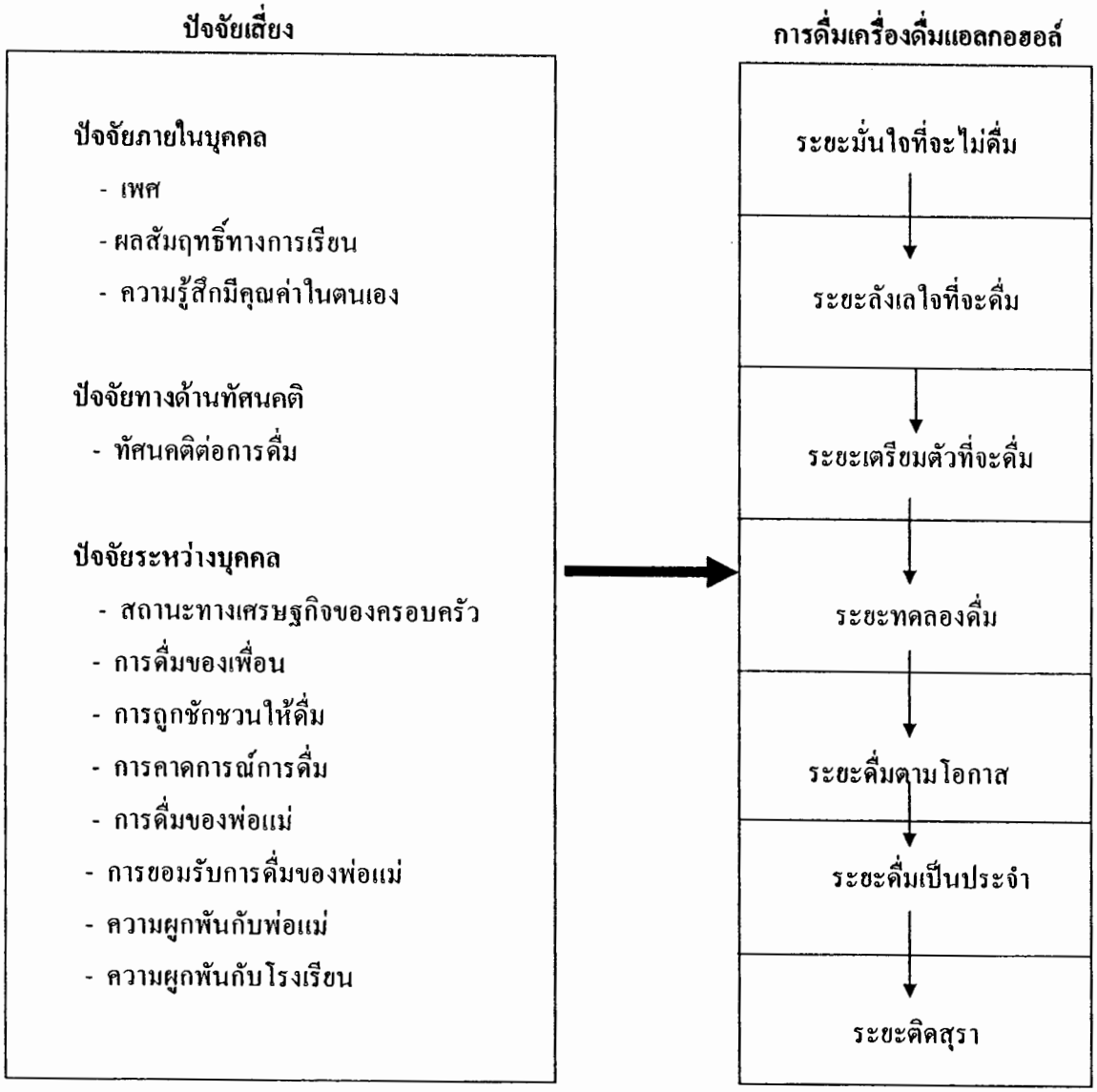

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แบบแผนการดื่มรวมทั้งความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในเขตภาคตะวันออกของไทย โดยมีการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมาอธิบายผลการศึกษาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ประชากร

ประชากรคือผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 15 -24 ปีและกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสายสามัญศึกษาช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่4 -6) และสถาบันอาชีวศึกษา(ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ: ปวช) ทั้งในสังกัดของรัฐบาลและเอกชนช่วงปี พ.ศ. 2551

กลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามคือผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 15 -24 ปีและกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสายสามัญศึกษาช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่4 -6) และโรงเรียนสายอาชีวศึกษา(ระดับปวช) ทั้งในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน ช่วงปี พ.ศ. 2551 จำนวนทั้งสิ้น 887 คน ซึ่งได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยสูตรที่ใช้ในการสำรวจเพื่อการประมาณสัดส่วน (Parel, et al., 1973) (รายละเอียดในภาคผนวก: การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{NZ^2_{\alpha/2} \cdot p(1-p)}{Nd^2 + Z^2_{\alpha/2}\, p(1-p)}$$

n = ขนาดตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

Z = ค่าสถิติมาตรฐานใต้โค้งปกติที่สอดคล้องกับระดับนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$; $Z_{0.025} = 1.96$)

N = ขนาดประชากรที่เป็นเยาวชนในสถานศึกษา (122,943 คน)

p = สัดส่วนของเยาวชนในสถานศึกษาที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (0.2)

d = ค่าความคลาดเคลื่อนสมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (3%)

วิธีการเลือกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling technique) ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 Primary sampling unit เป็นการเลือกจังหวัดตามขนาดของจังหวัดในเขตภาคตะวันออกที่มีทั้งหมด 7 จังหวัด ตามเกณฑ์การแบ่งของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่คำนึงถึงระดับชั้นของอำเภอที่อยู่ในแต่ละจังหวัด โดยแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ จังหวัดขนาดกลาง และจังหวัดขนาดเล็ก ดังนี้

จังหวัดขนาดใหญ่ หมายถึง จังหวัดที่ประกอบด้วย 5 ระดับชั้นอำเภอ คืออำเภอชั้นพิเศษ และอำเภอชั้น 1-4 ได้แก่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง

จังหวัดขนาดกลาง หมายถึง จังหวัดที่ประกอบด้วย 4 ระดับชั้นอำเภอ คือ อำเภอชั้น 1-4 ได้แก่ จังหวัดจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดสระแก้ว

จังหวัดขนาดเล็ก หมายถึง จังหวัดที่ประกอบด้วย 3 ระดับชั้นอำเภอ คือ อำเภอชั้น 1-3 ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี

ทำการเลือกจังหวัดโดยใช้เกณฑ์การเลือกจังหวัดที่มีสถานศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ (อาชีวศึกษา)ที่เป็นทั้งของรัฐบาลและเอกชน ซึ่งพบว่ามีเพียง 3 จังหวัดได้แก่จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดปราจีนบุรี ที่เข้าเกณฑ์และถือได้ว่าเป็นตัวแทนจากจังหวัดขนาดใหญ่ จังหวัดขนาดกลาง และจังหวัดขนาดเล็ก

1.2. Secondary sampling unit ภายในแต่ละจังหวัดที่ถูกเลือกนั้นได้แบ่งกลุ่มสถานศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม (1) โรงเรียนสายสามัญศึกษาในสังกัดรัฐบาลและเอกชน (2) สถาบันอาชีวศึกษาในสังกัดรัฐบาลและเอกชน จากนั้นได้สุ่มเลือกสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสายสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนสังกัดรัฐบาล 2 แห่ง และเอกชน 1 แห่งสำหรับในกลุ่มสถาบันอาชีวศึกษา เลือกสถาบันในสังกัดรัฐบาล 1 แห่งและเอกชน 1 แห่ง ในแต่ละจังหวัดจึงมีสถานศึกษาที่ถูกเลือก 5 แห่ง รวมมีโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 15 แห่ง

1.3. Tertiary sampling unit สุ่มเลือกนักเรียนสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษาอย่างละครึ่งให้ได้จำนวนครบตามขนาดตัวอย่างที่คำนวณไว้ โดยคำนึงถึงสัดส่วนของนักเรียนที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัดและจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนให้มีการกระจายทั้ง นักเรียนสายวิทย์และสายศิลป์ในโรงเรียนสายสามัญศึกษา นักเรียนแผนกช่างเทคนิคและนักเรียนแผนกพาณิชย์ในสถาบันอาชีวศึกษา สรุปได้ตัวอย่างในแต่ละจังหวัดดังภาพที่ 2

2. เลือกผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยจากการเก็บข้อมูลดังกล่าว (เชิงปริมาณ) ได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับครูซึ่งเป็นผู้ประสานงานในการเก็บข้อมูล ทำให้รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี จึงขอให้แนะนำให้รู้จักนักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในปัจจุบันและยินดีให้ข้อมูลจำนวน 1 คน

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรงด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และเลือกผู้ให้ข้อมูลรายต่อๆไปด้วยเทคนิควิธีบอกต่อ (snowballing technique) ทำการเก็บข้อมูลต่อไปจนกระทั่งข้อมูลมีความอิ่มตัว (saturation of data) โดยพิจารณาจากการไม่มีข้อมูลใหม่หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องอีก ได้ผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 30 คนซึ่งมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน และอยู่ในสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายตามบริบทของสังคมและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน โดยเป็นเพศชาย 16 คนและเพศหญิงจำนวน 14 คน

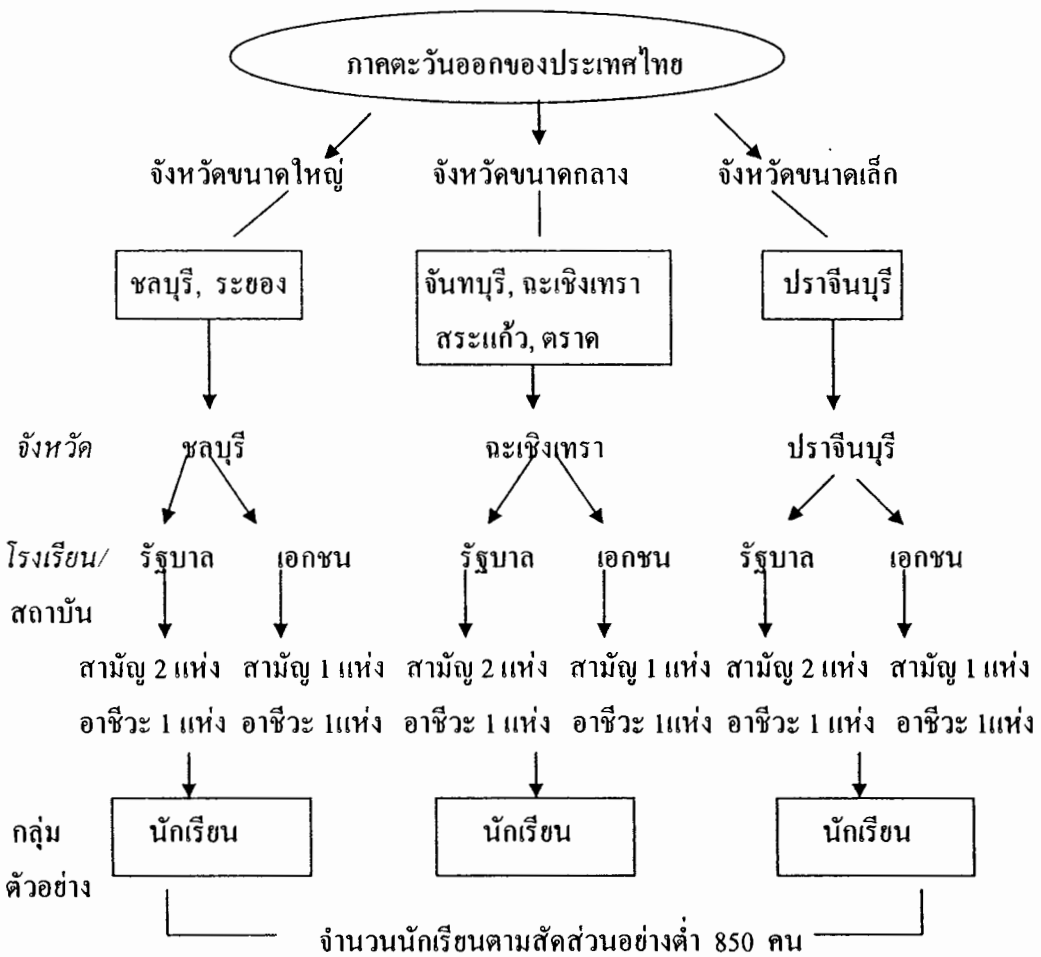

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือและการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อวัดปัจจัยต่างๆที่ศึกษา ประกอบด้วยแบบสอบถามที่เป็นแบบสอบถามมาตรฐาน แบบสอบถามนำมาจากงานวิจัยที่ผ่านมา และแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเอง โดยมีจำนวนข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 130 ข้อ เครื่องมือดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบความตรง (validity)โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก: รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ) หลังจากนั้นได้นำไปทดลองใช้ (try out) ในนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คนแล้วทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม(reliability) ด้วยการทดสอบซ้ำ 2 สัปดาห์ (test-retest) สำหรับตัวแปรที่วัดด้วยข้อคำถามเดียว(single item questionnaires)เช่น การสูบบุหรี่ของพ่อแม่ สถานทางเศรษฐกิจของครอบครัว และใช้การทดสอบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) สำหรับตัวแปรที่วัดด้วยหลายข้อคำถาม(multiple item questionnaires) เช่นความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความผูกพันกับโรงเรียน โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือดังต่อไปนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนที่เป็นเกรดเฉลี่ยครั้งล่าสุดที่ได้รับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

1.2 ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นแบบทดสอบความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (the global self-esteem questionnaire) มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ท (likert scale)จำนวน 10 ข้อซึ่งเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 5 ข้อและเชิงลบจำนวน 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77

1.3 ทัศนคติต่อการดื่ม เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาโดยผู้วิจัยตามแนวคิดของเวปเบอร์ (Weber, 1992) ที่เชื่อว่าทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ (dimensions) ความรู้ความเข้าใจ (cognitive) ความรู้สึก (affective) และการปฏิบัติ (behavioral) มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ท จำนวน 25 ข้อซึ่งเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 12 ข้อ และเชิงลบจำนวน 13 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

1.4 สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพทางการเงินของครอบครัวโดยรวม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

1.5 การดื่มของเพื่อนสนิท เป็นข้อคำถามถึงการมีหรือไม่มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

1.6การถูกชักชวนให้ดื่ม เป็นข้อคำถามถึงการมีประสบการณ์เคยถูกหรือไม่เคยถูกเพื่อนพูดโน้มน้าวให้ดื่ม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

1.7 การคาดการณ์เกี่ยวกับการดื่ม เป็นข้อคำถามจากการศึกษาของเฟล์และคณะ (Flay et al., 1998) เพื่อประเมินพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มคนวัยเดียวกับตนในจำนวน 100 คน เริ่มจากการคิดว่ามีคนที่ดื่ม 1-10 คน (ให้ 1 คะแนน) จนถึง 91-100 คน (ให้ 10 คะแนน) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77

1.8 การดื่มของบิดามารดา เป็นข้อคำถามถึงการมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

1.9 การยอมรับของพ่อแม่ต่อการดื่ม เป็นข้อคำถามจากการศึกษาของ (Flay, Hu, Siddiqui, et al., 1994) เพื่อคาดการณ์ถึงการยอมรับหรือไม่ยอมรับของพ่อแม่หากรับรู้ว่าตนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72

1.10 ความผูกพันกับพ่อแม่ เป็นแบบสอบถามของพรนภา หอมสินธุ์ (Homsin, 2006) ที่มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ทจำนวน 12 ข้อ ซึ่งเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 8 ข้อ และเชิงลบจำนวน 4 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77

1.11 ความผูกพันกับโรงเรียน เป็นแบบสอบถามของพรนภา หอมสินธุ์ (Homsin, 2006) ที่มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ทจำนวน 15 ข้อ ซึ่งเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 10 ข้อ และเชิงลบจำนวน 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

1.12 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นข้อคำถามที่ประยุกต์มาจากการศึกษาของพรนภา หอมสินธุ์ (Homsin, 2006) ที่ได้ทำการศึกษาลำดับขั้นของการสูบบุหรี่ทั้งนี้เนื่องจากการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีลักษณะของพัฒนาการที่เป็นไปตามระยะหรือลำดับขั้นต่างๆเช่นเดียวกัน (Jackson, 1997) ข้อคำถามดังกล่าวสร้างตามแนวคิดของแมทธิวและคณะ (Mayhew, Flay, & Mott, 2000) และจากการศึกษาของเพียซและคณะ (Pierce, Farkas, Evans, & Gilpin, 1995) ซึ่งมีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1 "ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่" มีคำตอบให้เลือก 2 ตัวเลือกคือ (1) เคย และ (2) ไม่เคย ผู้ที่ตอบว่า "ไม่เคย" ให้ตอบคำถามข้อ 2 ต่อไป ผู้ที่ตอบว่า "เคย" ข้ามไปตอบข้อ 4 เลย

ข้อที่ 2 "ท่านคิดว่าจะทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใน 1 ปีข้างหน้าหรือไม่" มีคำตอบให้เลือก 2 ตัวเลือกคือ (1) ดื่ม และ(2) ไม่ดื่ม ผู้ที่ตอบว่า "ไม่ดื่ม" ให้ตอบคำถามข้อ 3 ต่อไปอีกเพียงข้อเดียวเท่านั้น สำหรับผู้ที่ตอบว่า "ดื่ม"ไม่ต้องตอบข้อคำถามใดๆต่อไป

ข้อที่ 3 "ถ้ามีเพื่อนสนิทมาชวนให้ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ท่านจะดื่มหรือไม่" มีคำตอบให้เลือก 4 ตัวเลือกคือ (1) "ดื่มแน่นอน" (2) "ไม่แน่ใจ อาจจะดื่มก็ได้" (3) "ไม่แน่ใจ อาจจะไม่ดื่มก็ได้" และ (4) "ไม่ดื่มแน่นอน"

ข้อที่ 4 "ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากน้อยเพียงใด" มีคำตอบให้เลือก 5 ตัวเลือกคือ (1) "ทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่เกิน 1 แก้วหรือ 1 กระป๋องเท่านั้นในชีวิต" (2) "เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่เลิกดื่มมานานไม่น้อยกว่า 1 ปีแล้ว" (3) "ปัจจุบันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นบางครั้งเท่านั้น เช่นเมื่ออยู่รวมกับเพื่อน เมื่อไปงานเลี้ยงหรือเมื่อไปเที่ยว" (4) "ปัจจุบันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่เป็นประจำทุกสัปดาห์" และ (5) "ปัจจุบันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกวันหรือเกือบทุกวัน"

จากการตอบคำถามดังกล่าวทำให้สามารถแบ่งกลุ่มพฤติกรรมการดื่มออกเป็นระยะต่างๆได้ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม เมื่อเลือกตอบข้อ 1 "ไม่เคย" ข้อ 2 "ไม่ดื่ม" และข้อ 3 เลือกตอบตัวเลือกที่ 4 "ไม่ดื่มแน่นอน"

ระยะที่ 2 ระยะลังเลใจที่จะดื่ม เมื่อเลือกตอบข้อ 1 "ไม่เคย" ข้อ 2 "ไม่ดื่ม" และข้อ 3 เลือกตอบตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่ง ตั้งแต่ตัวเลือกที่ 1 ถึง 3

ระยะที่ 3 ระยะเตรียมตัวที่จะดื่ม เมื่อเลือกตอบข้อ 1 "ไม่เคย" ข้อ 2 "ดื่ม"

ระยะที่ 4 ระยะทดลองดื่ม เมื่อเลือกตอบข้อ 1 "เคย" ข้อ 4 เลือกตอบตัวเลือกที่ 1

ระยะที่ 5 ระยะดื่มตามโอกาส เมื่อเลือกตอบข้อ 1 "เคย" ข้อ 4 เลือกตอบตัวเลือกที่ 2 หรือ 3

ระยะที่ 6 ระยะดื่มเป็นประจำ เมื่อเลือกตอบข้อ 1 "เคย" ข้อ 4 เลือกตอบตัวเลือกที่ 4

ระยะที่ 7 ระยะติดสุรา เมื่อเลือกตอบข้อ 1 "เคย" ข้อ 4 เลือกตอบตัวเลือกที่ 5

2. เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์เจาะลึกประกอบด้วย ตัวผู้วิจัย แนวคำถามในการสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบบันทึกการถอดข้อความจากเทป แบบบันทึกเสียงและการให้รหัสเบื้องต้น แบบบันทึกการจัดหมวดหมู่ข้อมูล และเครื่องมือประกอบอื่นๆ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงและเทปเปล่า

วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

1. ยื่นเรื่องเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยหน่วยงานต้นสังกัด

2.ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างโดยการให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามในห้องเรียนซึ่งเป็นช่วงเวลาตามแต่ทางโรงเรียนจะพิจารณาเห็นว่าเหมาะสมและไม่รบกวนเวลาเรียนของนักเรียน โดยในการตอบแบบสอบถามผู้ตอบไม่ต้องใส่ชื่อ สกุลจริงแต่จะใช้รหัสแทน ในขณะที่ตอบแบบสอบถามนี้คุณครูจะไม่อยู่ในห้องเรียนจะมีเพียงผู้วิจัยหรือผู้ช่วยนักวิจัยเท่านั้น แบบสอบถามของแต่ละคนที่ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้วจะถูกเก็บไว้อย่างมิดชิดในซองกระดาษภายหลังตอบแบบสอบถามเสร็จ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการทำประมาณ 30-40 นาที

3. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลมาอธิบายผลการศึกษาเชิงปริมาณให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลดังกระบวนการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยมีหลักการในการสัมภาษณ์คือการสร้างความไว้วางใจผ่านสัมพันธภาพที่ดีเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกถึงมุมมองเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสัมภาษณ์แต่ละคนนั้นใช้เวลาประมาณหนึ่งถึงสองชั่วโมง ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ในครั้งแรก มีอยู่จำนวน 8 คนที่ได้โทรศัพท์ไปสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม การสัมภาษณ์ได้ทำการอัดเทปเสียงและถอดเทป ซึ่งสถานที่ในการสัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลจะนัดหมายกับผู้สัมภาษณ์ โดยนัดหมายกันทางโทรศัพท์

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

พิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยในการเข้าร่วมการวิจัยนี้ต้องได้รับความยินยอมทั้งจากตัวผู้เข้าร่วมวิจัยเอง(นักเรียน)และจากผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษร(informed consent)ในแบบฟอร์มที่ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยผู้ปกครองจะต้องลงนามอนุญาตในแบบยินยอมให้เข้าร่วมวิจัยล่วงหน้าประมาณ 2 สัปดาห์ก่อนวันเก็บรวบรวมข้อมูล และในวันเก็บรวบรวมข้อมูลหรือสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะอธิบายถึงวัตถุประสงค์ให้กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลทราบอีกครั้งเพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลโดยให้เป็นความสมัครใจ นักเรียนสามารถปฏิเสธการเข้าร่วมได้โดยจะไม่มีผลเสียหรือถูกลงโทษใดๆทั้งสิ้น รวมถึงการให้ความมั่นใจในการเก็บรักษาข้อมูล ผู้ร่วมโครงการทุกคนจะได้รับของสมนาคุณเพื่อแสดงความขอบคุณและเป็นค่าตอบแทนการเสียเวลา ผลการศึกษาที่ได้ก็จะถูกนำเสนอในภาพรวมมิได้ระบุนักเรียนคนใดหรือโรงเรียนหนึ่งโรงเรียนใดเป็นการเฉพาะเจาะจง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. พรรณนาข้อมูลทั่วไปและแบบแผนการดื่มด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษากับพฤติกรรมการดื่มหรือไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยสถิติ Binary Logistic Regression ที่ความเชื่อมั่น 95%CI

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับระยะต่างๆของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งมีระดับการวัดแบบนามมาตรา (nominal scale) และมีมากกว่า 2 กลุ่ม ด้วย Multinomial Logistic Regression ที่ความเชื่อมั่น 95%CI

4. สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลชายและหญิงจำนวน 30 คนนั้นวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผู้วิจัยได้เตรียมข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการถอดเทปคำสัมภาษณ์คำต่อคำ จากนั้นทำการอ่านข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อจัดกลุ่มความหมายของเนื้อหา (coding) นำเนื้อหาที่มีกลุ่มความหมายเดียวกันมาสร้างเป็นหัวข้อ (categorizing) และบรรยายรายละเอียดโดยใช้คำพูดของผู้ให้ข้อมูลยืนยันในแต่ละหัวข้อ

ในการสร้างความเชื่อมั่นของข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น (trustworthiness) ผู้วิจัยใช้วิธีสร้างความเชื่อมั่นในผลการวิจัย (creditability of the finding) ด้วยการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจ ยินดีเล่ามุมมองต่างๆในทุกแง่มุม และการตรวจสอบข้อสรุปของผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล 2 ราย (member checking) ประกอบกับผู้วิจัยได้นำสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมิได้อยู่ในทีมผู้วิจัยตรวจสอบการได้มา

ซึ่งข้อสรุป (peer debriefing) และเอกสารการสรุปผลที่ได้มาซึ่งข้อสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกต่างๆได้จัดเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบเพื่อสามารถยืนยันที่มาของข้อสรุปได้ (audit trail) (Lincohn & Guba, 1985; Polit & Hungler, 1999)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แบบแผนการดื่มและความเชื่อต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย ดังนั้นการนำเสนอผลการศึกษาจึงประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษาและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษากับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
4. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษากับระยะต่างๆของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
5. แบบแผนและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้มีทั้งสิ้น 887 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 54.9 เพศชายร้อยละ 45.1 อายุระหว่าง 15 ปี ถึง 21 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 16.8 โดยร้อยละ 61.3 อยู่ในช่วงอายุ 17-18 ปี รองลงมาอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 19 ปี และอายุน้อยกว่าและเท่ากับ 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.9 และ 9.8 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนสายสามัญศึกษาและอาชีวศึกษามีจำนวนพอๆกันและมีการกระจายของระดับชั้นการศึกษา (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และปวช 1-3) ที่ใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาสถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 75.8 มีบิดามารดาที่อยู่ร่วมกันและร้อยละ 16.8 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาหย่าหรือแยกกันอยู่ สำหรับการศึกษาสูงสุดของบิดาและมารดานั้นประมาณครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า รองลงมาประมาณร้อยละ 30 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและเกือบร้อยละ 25 มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือสูงกว่า ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n= 887)

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	487	54.9
ชาย	400	45.1
อายุ		
<= 16 ปี	87	9.8
17-18 ปี	544	61.3
>= 19 ปี	256	28.9
Min, Max = 15, 21 ;Mean =16.84; S.D. =1.07		
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	168	18.9
มัธยมศึกษาปีที่ 5	131	14.8
มัธยมศึกษาปีที่ 6	148	16.7
ปวช . 1	150	16.9
ปวช. 2	142	16.0
ปวช. 3	148	16.7
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	672	75.8
หย่าหรือแยกกันอยู่	149	16.8
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	62	7.0
ทั้งบิดาและมารดาเสียชีวิต	4	0.4
ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	390	44.0
มัธยมศึกษา	284	32.0
อนุปริญญาหรือสูงกว่า	213	24.0
ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	470	53.0
มัธยมศึกษา	240	27.1
อนุปริญญาหรือสูงกว่า	177	19.9

ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษาและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายเล็กน้อยคือเพศหญิงร้อยละ 54.9 เพศชายร้อยละ 45.1 และเกือบร้อยละ 60 มี GPA น้อยกว่า 3.00 โดยมี GPAสูงสุดเท่ากับ 4.00 และค่า GPAต่ำสุดเท่ากับ 1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 สำหรับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองนั้นกลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งคือร้อยละ 57.1 มีคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองค่อนข้างสูงโดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 14 ถึง 39 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 29.09 เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการกระจายอยู่ในกลุ่มค่อนข้างเห็นด้วยและค่อนข้างไม่เห็นด้วยต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พอ ๆ กันคือร้อยละ 52.8 และร้อยละ 47.2 ตามลำดับโดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 25 ถึง 78 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 49 คะแนน

สำหรับปัจจัยที่มาจากภายนอก พบว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งต่อครึ่งมาจากครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจอยู่ในกลุ่มไม่มีเงินเหลือเก็บและมีเงินเหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 46.5 และร้อยละ 53.5 ปัจจัยด้านเพื่อน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65.1 มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่สำคัญคือเกือบร้อยละ 60 เคยถูกเพื่อนชักชวนให้ดื่ม และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 76 คาดการณ์การดื่มในกลุ่มเขาวชนที่อยู่ในวัยเดียวกับตนสูงกว่าสภาพความเป็นจริง เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดื่มของบิดามารดา พบว่าบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 60 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเกือบร้อยละ 80 ไม่ยอมรับพฤติกรรมการดื่มของบุตร มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่ยอมรับได้หากทราบว่าบุตรมีพฤติกรรมดังกล่าว และพบว่ากลุ่มตัวอย่างราวร้อยละ 60 มีความผูกพันกับครอบครัวในระดับค่อนข้างมาก โดยมีคะแนนสูงสุด 48 คะแนน คะแนนต่ำสุด 18 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 38.52 ในทำนองเดียวกันก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.3 มีความผูกพันกับโรงเรียนในระดับค่อนข้างมาก โดยมีคะแนนสูงสุด 60 คะแนน คะแนนต่ำสุด 21 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 46.45 คะแนน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษา (n = 887)

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	487	54.9
ชาย	400	45.1
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(GPA)		
>= 3.00	371	41.8
< 3.00	516	58.2
Min, Max 1.00, 4.00; Mean = 2.81; SD = 0.61		
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง		
ค่อนข้างสูง	506	57.1
ค่อนข้างต่ำ	381	42.9
Min, Max 14, 39; Mean = 29.09; SD = 4.05		
ทัศนคติต่อการดื่ม		
ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	419	47.2
ค่อนข้างเห็นด้วย	468	52.8
Min, Max 25, 78; Mean = 49; SD = 10.89		
สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว		
ไม่มีเงินเหลือเก็บ	412	46.5
มีเงินเหลือเก็บ	475	53.5
การดื่มของเพื่อนสนิท		
ไม่ดื่ม	310	34.9
ดื่ม	577	65.1
การถูกชักชวนจากเพื่อน		
ไม่ถูกชักชวน	364	41.0
ถูกชักชวน	523	59.0
การคาดการณ์การดื่ม		
ใกล้เคียงกับความเป็นจริง (<=50 %)	212	23.9
สูงกว่าความเป็นจริง (>50 %)	675	76.1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
การดื่มของพ่อแม่		
ไม่ดื่ม	322	36.3
ดื่ม	565	63.7
การยอมรับของพ่อแม่		
ไม่ยอมรับ	695	78.4
ยอมรับ	192	21.6
ความผูกพันกับครอบครัว		
ผูกพันค่อนข้างมาก	533	60.1
ผูกพันค่อนข้างน้อย	354	39.9
Min, Max 18, 48; Mean = 38.52; SD = 5.19		
ความผูกพันกับโรงเรียน		
ผูกพันค่อนข้างมาก	508	57.3
ผูกพันค่อนข้างน้อย	379	42.7
Min, Max 21, 60; Mean = 46.45; SD = 6.11		

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดื่มของกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ตามประสบการณ์การดื่ม คือ (1) ผู้ที่ไม่ดื่มได้แก่ผู้ที่ไม่เคยดื่มเลยในชีวิตหรือเพียงแค่ทดลองดื่มเท่านั้น (2) ผู้ที่เคยดื่มแต่ในปัจจุบันไม่ดื่มมาเป็นเวลามากกว่า 1 ปีแล้ว และ (3) ผู้ที่ดื่มอยู่ในปัจจุบัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน แต่มีถึงร้อยละ 44 ที่มีพฤติกรรมการดื่มอยู่ในปัจจุบัน และพบว่าประมาณร้อยละ 6 เคยดื่ม เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างตามระยะของการดื่มโดยละเอียดพบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 47.4 มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามโอกาส รองลงมาอยู่ในระยะทดลองดื่มคิดเป็นร้อยละ 19.4 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ17.9 มั่นใจว่าจะไม่ดื่มแน่นอนและร้อยละ10.9 อยู่ในระยะลังเลใจที่จะดื่ม โดยมีเพียงร้อยละ 1.9 ร้อยละ 1.7 และร้อยละ 0.8 ที่อยู่ในระยะดื่มประจำ ระยะเตรียมตัวที่จะดื่มและระยะติดสุราตามลำดับ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (n=887)

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน	ร้อยละ
พฤติกรรมการดื่ม		
ไม่ดื่ม	443	50.0
เคยดื่มแต่ในปัจจุบันไม่ดื่ม	51	5.7
ดื่มในปัจจุบัน	393	44.3
ระยะของการดื่ม		
มั่นใจที่จะไม่ดื่ม	159	17.9
ลังเลใจ	97	10.9
เตรียมตัวที่จะดื่ม	15	1.7
ทดลองดื่ม	172	19.4
ดื่มตามโอกาส/เคยดื่ม	420	47.4
ดื่มประจำ	17	1.9
ติดสุรา	7	0.8

ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษากับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดื่มของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษา โดยจำแนกพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกเป็นเพียง 2 กลุ่มคือ (1) ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (2) ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งได้รวมผู้ที่ดื่มอยู่ในปัจจุบันและผู้ที่เคยดื่มไว้ด้วยกัน พบว่าเพศชายมีสัดส่วนการดื่มมากกว่าเพศหญิงโดยเพศชายดื่มร้อยละ 62.7 ในขณะที่เพศหญิงดื่มร้อยละ 39.6 และผู้ที่มี GPA น้อยกว่า 3 มีสัดส่วนการดื่มมากกว่าผู้ที่มี GPA มากกว่า 3 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มี GPA น้อยกว่า 3 มีการดื่มร้อยละ 58.3 และกลุ่มตัวอย่างที่มี GPA มากกว่า 3 มีการดื่มร้อยละ 38.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองค่อนข้างสูงมีสัดส่วนการดื่มพอๆกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองค่อนข้างต่ำ เช่นเดียวกับสัดส่วนการดื่มระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับไม่มีเงินเหลือเก็บและมีเงินเหลือเก็บคือพบประมาณร้อยละ 50 ในแต่ละกลุ่ม สำหรับทัศนคติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติค่อนข้างเห็นด้วยมีสัดส่วนการดื่มมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติค่อนข้างไม่เห็นด้วยต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจนโดยกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติค่อนข้างเห็นด้วยมีการดื่มถึงร้อยละ 70 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติค่อนข้างไม่เห็นด้วยดื่มเพียงร้อยละ 28 และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนสนิทที่ดื่มหรือเคยถูกชวนให้ดื่มก็มีสัดส่วนการดื่มมากกว่าคือมีการดื่มประมาณร้อยละ 65 แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนสนิทไม่ดื่มหรือไม่เคยถูกชวนให้ดื่มมีการดื่มประมาณร้อยละ 25 กลุ่มตัวอย่างที่มีการ

คาดการณ์การดื่มสูงกว่าความเป็นจริงมีการดื่มร้อยละ 57 ต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการคาดการณ์การดื่มใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่พบว่ามีการดื่มร้อยละ 27.8 สำหรับการดื่มของพ่อแม่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีพ่อแม่ดื่มและไม่ดื่มมีสัดส่วนของการดื่มที่ไม่แตกต่างกันนัก นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ยอมรับการดื่มของบุตรได้ กลุ่มตัวอย่างที่มีความผูกพันกับครอบครัวหรือโรงเรียนค่อนข้างน้อยมีสัดส่วนการดื่มมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ไม่ยอมรับการดื่มของบุตร กลุ่มตัวอย่างที่มีความผูกพันกับครอบครัวหรือโรงเรียนค่อนข้างมากโดยพบว่ามีการดื่มร้อยละ 57 ร้อยละ63.3 และร้อยละ 61.7 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษาและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (n=887)

ปัจจัย	ไม่ดื่ม		ดื่ม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
หญิง	294	60.4	193	39.6
ชาย	149	37.3	251	62.7
อายุที่เริ่มดื่มในเพศหญิง mean = 15 ปี, SD= 1.57				
อายุที่เริ่มดื่มในเพศชาย mean = 14.6ปี, SD= 1.78				
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(GPA)				
>= 3.00	228	61.5	143	38.5
< 3.00	215	41.7	301	58.3
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง				
ค่อนข้างสูง	266	52.6	240	47.4
ค่อนข้างต่ำ	177	46.5	204	53.5
ทัศนคติที่มีต่อการดื่ม				
ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	303	72.3	116	27.7
ค่อนข้างเห็นด้วย	140	29.9	328	70.1
สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว				
ไม่มีเงินเหลือเก็บ	206	50.0	206	50.0
มีเงินเหลือเก็บ	237	49.9	238	50.1
การดื่มของเพื่อนสนิท				
ไม่ดื่ม	235	76.1	74	23.9
ดื่ม	208	36.0	370	64.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัจจัย	ไม่ดื่ม		ดื่ม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การถูกชักชวนให้ดื่ม				
ไม่ถูกชักชวน	268	73.6	96	26.4
ถูกชักชวน	175	33.5	348	66.5
การคาดการณ์การดื่ม				
ใกล้เคียงกับข้อมูลจริง (<=50 %)	153	72.2	59	27.8
สูงกว่าข้อมูลจริง (>50 %)	290	43.0	385	57.0
การดื่มของพ่อแม่				
ไม่ดื่ม	165	51.2	157	58.8
ดื่ม	278	49.2	50.8	50.8
การยอมรับของพ่อแม่				
ไม่ยอมรับ	194	63.0	114	37.0
ยอมรับ	249	43.0	330	57.0
ความผูกพันกับครอบครัว				
ผูกพันค่อนข้างมาก	313	58.7	220	41.3
ผูกพันค่อนข้างน้อย	130	36.7	224	63.3
ความผูกพันกับโรงเรียน				
ผูกพันค่อนข้างมาก	298	58.7	210	41.3
ผูกพันค่อนข้างน้อย	145	38.3	234	61.7

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยควบคุมผลกระทบจากปัจจัยอื่นๆ แล้ว พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ เพศ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดื่มของเพื่อนสนิท การถูกชักชวนให้ดื่ม การคาดการณ์การดื่มและการยอมรับการดื่มของพ่อแม่

กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีโอกาสที่จะดื่มมากกว่าเพศหญิง 1.41 เท่า (95 %CI = 1.01 - 1.99) กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนทัศนคติไปในทางเห็นด้วยต่อการดื่มเพิ่มขึ้นทุก 1 คะแนนจะมีโอกาสเสี่ยงที่จะมีพฤติกรมการดื่มเพิ่มขึ้นเป็น 1.09 เท่า (95 %CI = 1.06 – 1.11) เช่นเดียวกันกลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนสนิทดื่มหรือเคยถูกชักชวนให้ดื่มมีความเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมการดื่มสูงกว่ากว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีเพื่อนสนิทที่ดื่มหรือไม่เคยถูกชักชวนให้ดื่มประมาณ 2 เท่า (95 %CI = 1.35 – 2.99, และ 1.65 – 3.48

ตามลำดับ) และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการคาดการณ์การดื่มสูงกว่าความเป็นจริง กลุ่มตัวอย่างที่มีที่พ่อแม่ยอมรับการดื่มมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการคาดการณ์การดื่มใกล้เคียงความเป็นจริง กลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ไม่ยอมรับการดื่มเกือบ 2 เท่า (95 %CI = 1.26 – 2.89, และ 1.26 – 2.56 ตามลำดับ) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่า Crude และ Adjusted odds ratio ของปัจจัยต่าง ๆ ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มตัวอย่าง (n = 887)

ปัจจัยที่ศึกษา	Crude OR	Adjusted OR	95%CI	p-value
เพศ				0.049
หญิง[(R)]	1.00	1.00		
ชาย	2.57	1.41*	1.01-1.99	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				0.478
>= 3.00[(R)]	1.00	1.00		
< 3.00	2.2	1.14	0.80-1.62	
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง[c]	0.95	1.03	0.98-1.08	0.264
ทัศนคติต่อการดื่ม[c]	1.12	1.09*	1.06-1.11	<0.001
สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว				0.225
ไม่มีเงินเหลือเก็บ[(R)]	1.00	1.00		
มีเงินเหลือเก็บ	1.00	1.23	0.88-1.72	
การดื่มของเพื่อนสนิท				0.001
ไม่ดื่ม[(R)]	1.0	1.0		
ดื่ม	5.68	2.01*	1.35-2.99	
การถูกชักชวนให้ดื่ม				<0.001
ไม่ถูกชักชวน[(R)]	1.00	1.00		
ถูกชักชวน	5.55	2.39*	1.65-3.48	

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	Crude OR	Adjusted OR	95%CI	p-value
การคาดการณ์การดื่ม				0.002
ใกล้เคียงกับความเป็นจริง[(R)]	1.00	1.00		
สูงกว่าความเป็นจริง	3.44	1.91*	1.26-2.89	
การดื่มของพ่อแม่				0.038
ไม่ดื่ม[(R)]	1.00	1.00		
ดื่ม	1.08	0.72	0.50-1.02	
การยอมรับการดื่มของพ่อแม่				0.001
ไม่ยอมรับ[(R)]	1.00	1.00		
ยอมรับ	2.26	1.79*	1.26-2.56	
ความผูกพันกับครอบครัว[c]	0.90	0.95	0.92-0.99	0.021
ความผูกพันกับโรงเรียน[c]	0.93	1.01	0.97-1.05	0.595

* มีนัยสำคัญทางสถิติ [c] มีลักษณะเป็นข้อมูลต่อเนื่อง [(R)] กลุ่มอ้างอิง

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปซึ่งเป็นการวิเคราะห์หา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะต่างๆ ของการดื่มพบว่าเมื่อพิจารณาระยะของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างจากตารางที่ 3 ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระยะเตรียมตัวที่จะดื่ม ระยะดื่มประจำและระยะติดสุรามีน้อยมากและการยุบกลุ่มโดยรวมกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระยะดังกล่าวเข้ากับระยะอื่นๆก็ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากนิยามศัพท์ที่ให้ไว้ในแต่ละระยะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ขนาดตัวอย่างที่อยู่ในแต่ละระยะดังกล่าวจึงไม่สามารถเป็นตัวแทนระยะการดื่มของเยาวชนกลุ่มนี้ได้และมีจำนวนไม่มากพอที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีนัยสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ จึงอาจสรุปได้ว่าพฤติกรรมการดื่มของเยาวชนไทยกลุ่มนี้มีเพียง 4 ระยะ (อภิปรายไว้ในบทที่ 5) ในการวิเคราะห์ต่อไปจึงทำการวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใน 4 ระยะเท่านั้นได้แก่ (1) ระยะไม่ดื่มแน่นอน (2) ระยะลังเลใจ (3) ระยะทดลองดื่ม และ(4) ระยะดื่มตามโอกาส ซึ่งมีจำนวนของกลุ่มตัวอย่างเหลือทั้งสิ้น 850 คน

ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษากับระยะต่างๆของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีพฤติกรรมอยู่ในระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม ระยะลังเลใจ และระยะทดลองดื่มสูงกว่าเพศชายโดยมีสัดส่วนในแต่ละกลุ่มที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ในขณะที่เพศชายมีพฤติกรรมการดื่มอยู่ในกลุ่มดื่มตามโอกาสสูงกว่าเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่า 3.00 มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มดื่มตามโอกาสสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 3.00 แต่มีสัดส่วนผู้ที่อยู่ในกลุ่มมั่นใจที่จะไม่ดื่ม ลังเลใจ และทดลองดื่มต่ำกว่า

เมื่อพิจารณาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองค่อนข้างต่ำมีสัดส่วนของการดื่มในแต่ละระยะยกเว้นระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองค่อนข้างสูง สำหรับปัจจัยด้านทัศนคติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติค่อนข้างเห็นด้วยต่อการดื่มมีสัดส่วนอยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมการดื่มในระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม ระยะลังเลใจ และระยะทดลองดื่มต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติค่อนข้างไปในทางไม่เห็นด้วยต่อการดื่ม แต่มีสัดส่วนอยู่ในระยะดื่มตามโอกาสสูงกว่าอย่างชัดเจนมากกว่า 2 เท่า ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่าระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ครอบครัวไม่มีเงินเหลือเก็บกับกลุ่มตัวอย่างที่ครอบครัวมีเงินเหลือเก็บ มีสัดส่วนของพฤติกรรมการดื่มในแต่ละระยะพอ ๆ กัน เมื่อพิจารณาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนสนิทดื่มและกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเพื่อนชวนให้ดื่ม มีพฤติกรรมการดื่มอยู่ในระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม ลังเลใจที่จะดื่ม และทดลองดื่มต่ำกว่า แต่มีสัดส่วนการดื่มอยู่ในกลุ่มดื่มตามโอกาสสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีเพื่อนสนิทดื่มและกลุ่มที่ไม่เคยถูกเพื่อนชวนให้ดื่ม ในทำนองเดียวกันกลุ่มตัวอย่างที่คาดการณ์การดื่มที่สูงกว่าความเป็นจริงก็มีสัดส่วนของการอยู่ในระยะที่ดื่มตามโอกาสสูงกว่ากลุ่มที่มีการคาดการณ์การดื่มใกล้เคียงกับความเป็นจริงประมาณ 2 เท่า

สำหรับพฤติกรรมของพ่อแม่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพ่อแม่ดื่มและกลุ่มตัวอย่างที่มีพ่อแม่ไม่ดื่มนั้นมี สัดส่วนในแต่ละระยะของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกันมากนัก และกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ไม่ยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีสัดส่วนของการอยู่ในระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่มสูงกว่า แต่มีสัดส่วนอยู่ในกลุ่มดื่มตามโอกาสต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ยอมรับการดื่มมากกว่าหนึ่งเท่า

สำหรับปัจจัยด้านความผูกพันกับครอบครัวและโรงเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความผูกพันกับครอบครัวและโรงเรียนค่อนข้างน้อยมีสัดส่วนการดื่มในแต่ละระยะของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่มั่นใจที่จะไม่ดื่มจนถึงระยะทดลองดื่มต่ำกว่าเล็กน้อยแต่อยู่ในระยะดื่มตามโอกาสสูงกว่ากลุ่มที่มีความผูกพันกับครอบครัวและโรงเรียนค่อนข้างมาก

ตารางที่ 6 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษาและระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (n = 850)

ปัจจัยศึกษา	ระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
	มั่นใจ N= 153 (ร้อยละ)	ลังเลใจ N=107 (ร้อยละ)	ทดลองดื่ม N=167 (ร้อยละ)	ดื่มตามโอกาส N=423 (ร้อยละ)
เพศ				
หญิง	21.1	15.3	23.8	39.8
ชาย	14.2	9.2	14.5	62.1
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
>= 3.00	24.1	13.8	23.3	38.8
< 3.00	13.6	11.7	17.0	57.7
Mean, SD	(3.03,0.61)	(2.82,0.56)	(2.92,0.63)	(2.69,0.59)
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง				
ค่อนข้างสูง	22.0	12.6	18.3	47.1
ค่อนข้างต่ำ	12.7	12.5	21.5	53.3
Mean, SD	(30.52,3.97)	(29.11,3.62)	(28.76,4.54)	(28.67,3.96)
ทัศนคติต่อการดื่ม				
ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	32.6	16.7	23.1	27.6
ค่อนข้างเห็นด้วย	4.9	8.9	16.6	69.6
Mean, SD	(38.82,8.95)	(46.48,8.68)	(46.32,8.58)	(54.32,9.43)
สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว				
ไม่มีเงินเหลือเก็บ	18.6	11.9	20.3	49.2
มีเงินเหลือเก็บ	17.5	13.2	19.1	50.2
การดื่มของเพื่อน				
ไม่ดื่ม	33.5	18.2	25.0	23.3
ดื่ม	9.8	9.4	16.8	64.0
การถูกชักชวนให้ดื่ม				
ไม่ถูกชักชวน	36.2	17.4	20.9	25.5
ถูกชักชวน	5.6	9.3	18.8	66.3

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	ระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
	มั่นใจ N= 153 (ร้อยละ)	ลังเลใจ N=107 (ร้อยละ)	ทดลองดื่ม N=167 (ร้อยละ)	ดื่มตามโอกาส N=423 (ร้อยละ)
การคาดการณ์การดื่ม				
ใกล้เคียงกับความเป็นจริง	31.7	14.6	25.9	27.8
สูงกว่าความเป็นจริง	13.6	11.9	17.7	56.8
การดื่มของพ่อแม่				
ไม่ดื่ม	22.5	13.1	16.0	48.4
ดื่ม	15.4	12.3	21.7	50.6
การยอมรับการดื่มของพ่อแม่				
ไม่ยอมรับ	29.6	14.4	19.6	36.4
ยอมรับ	12.0	11.6	19.7	56.7
ความผูกพันกับครอบครัว				
ผูกพันค่อนข้างมาก	24.6	13.8	20.3	41.3
ผูกพันค่อนข้างน้อย	8.0	10.7	18.7	62.6
Mean, SD	(41.18,4.38)	(39.39,4.68)	(38.92,5.20)	(37.20,5.13)
ความผูกพันกับโรงเรียน				
ผูกพันค่อนข้างมาก	24.5	13.3	20.8	41.4
ผูกพันค่อนข้างน้อย	9.3	11.6	18.1	61.0
Mean, SD	(49.41,6.57)	(46.82,5.53)	(46.60,5.85)	(45.16,5.69)

ตารางที่ 7 นำเสนอผลการศึกษาปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละระยะของการดื่มได้แก่ระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม ระยะลังเลใจ ระยะทดลองดื่มและระยะดื่มตามโอกาส ดังนี้

ระยะลังเลใจที่จะดื่ม

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลังเลใจที่จะดื่มได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การถูกชักชวนให้ดื่ม และการยอมรับการดื่มของพ่อแม่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนทัศนคติไปในทางค่อนข้างเห็นด้วยต่อการดื่มเพิ่มขึ้นทุก 1 คะแนนจะมีโอกาสเสี่ยงที่จะมี

พฤติกรรมลังเลใจที่จะดื่มเพิ่มขึ้นเป็น 1.09 เท่า (95 %CI = 1.05 – 1.13) กลุ่มตัวอย่างที่ถูกเพื่อนชักชวนให้ดื่มมีโอกาสเสี่ยงที่จะมีการดื่มอยู่ในระยะนี้สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยถูกเพื่อนชักชวนให้ดื่มประมาณ 3 เท่า (95% CI = 1.68-6.38) ในทำนองเดียวกันกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ยอมรับพฤติกรรมการดื่มมีความเสี่ยงที่จะอยู่ในระยะลังเลใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คิดเป็น 1.74 เท่า (95% CI = 1.01-3.01)ของกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ไม่ยอมรับพฤติกรรมการดื่ม

ระยะทดลองดื่ม

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทดลองดื่มได้แก่ เพศ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การถูกชักชวนให้ดื่ม และการยอมรับการดื่มของพ่อแม่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมีโอกาสที่จะทดลองดื่มมากกว่าเพศชายประมาณ 1.8 เท่า (OR=1/0.56; 95% CI = 0.33-0.98) กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนทัศนคติไปในทางเห็นด้วยต่อการดื่มเพิ่มขึ้นทุก 1 คะแนนจะมีโอกาสเสี่ยงที่จะทดลองดื่มเพิ่มขึ้นเป็น 1.08 เท่า (95 %CI = 1.05 – 1.12) กลุ่มตัวอย่างที่ถูกเพื่อนชักชวนให้ดื่มมีโอกาสเสี่ยงที่จะทดลองดื่มสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยถูกเพื่อนชักชวนให้ดื่มเกือบ 6 เท่า (95% CI = 3.17-10.82) และกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ยอมรับพฤติกรรมการดื่มก็มีความเสี่ยงที่จะทดลองดื่มประมาณ 2 เท่า (95% CI = 1.27 -3.49)ของกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ไม่ยอมรับพฤติกรรมการดื่ม

ระยะดื่มตามโอกาส

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มในระยะดื่มตามโอกาสได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดื่มของเพื่อนสนิท การถูกชักชวนให้ดื่ม การคาดการณ์การดื่มและการยอมรับการดื่มของพ่อแม่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนทัศนคติไปในทางเห็นด้วยต่อการดื่มเพิ่มขึ้นทุก 1 คะแนนจะมีโอกาสเสี่ยงที่จะทดลองดื่มเพิ่มขึ้นเป็น 1.16 เท่า (95 %CI = 1.12 – 1.20) กลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนสนิทดื่มมีความเสี่ยงที่จะดื่มตามโอกาสสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเกือบ 2 เท่า (95% CI = 1.07-3.35) และกลุ่มอย่างที่ถูกเพื่อนชักชวนให้ดื่มมีโอกาสที่จะมีการดื่มอยู่ในระยะนี้สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยถูกเพื่อนชักชวนให้ดื่มประมาณ 8 เท่า (95% CI = 4.64-15.47) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่คาดการณ์การดื่มสูงกว่าความเป็นจริงมีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มตามโอกาสสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่คาดการณ์การดื่มใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากกว่า 2 เท่า (95% CI = 1.21-3.74) และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ยอมรับพฤติกรรมการดื่มมีความเสี่ยงต่อการดื่มตามโอกาสเป็น 3 เท่า(95% CI = 1.82-5.03) ของกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ไม่ยอมรับพฤติกรรมการดื่ม

สำหรับปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การดื่มของพ่อแม่ ความผูกพันกับพ่อแม่และความผูกพันกับโรงเรียนนั้นไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับระยะหนึ่งระยะใดของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย ดังแสดงรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 วิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปรระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (n = 850)

ปัจจัยที่ศึกษา	ระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
	ไม่ดื่ม-ลังเลใจ	ไม่ดื่ม-ทดลองดื่ม	ไม่ดื่ม-ดื่มตามโอกาส
	OR (95 %CI)	OR (95 %CI)	OR (95 %CI)
เพศ			
หญิง[R]	1.00	1.00	1.00
ชาย	0.56 (0.31-1.02)	0.56* (0.33-0.98)	0.88 (0.52-1.49)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
>= 3.00[R]	1.00	1.00	1.00
< 3.00	0.97 (0.55-1.73)	0.77 (0.45-1.31)	0.96 (0.56-1.62)
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง[c]	0.98 (0.91-1.06)	0.97 (0.90-1.04)	1.01 (0.94-1.08)
ทัศนคติต่อการดื่ม[c]	1.09* (1.05-1.13)	1.08* (1.05-1.12)	1.16* (1.12-1.20)
สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว			
ไม่มีเงินเหลือเก็บ[R]	1.00	1.00	1.00
มีเงินเหลือเก็บ	1.41 (0.81-2.44)	1.30 (0.79-2.16)	1.56 (0.94-2.58)
การดื่มของเพื่อนสนิท			
ไม่ดื่ม	1.00	1.00	1.00
ดื่ม	0.85 (0.46-1.59)	0.93 (0.52-1.66)	1.89* (1.07-3.35)
การถูกชักชวนให้ดื่ม			
ไม่ถูกชวน[R]	1.00	1.00	1.00
ถูกชวน	3.27* (1.68-6.38)	5.85* (3.17-10.82)	8.47* (4.64-15.47)
การคาดการณ์การดื่ม			
ใกล้เคียงกับความเป็นจริง[R]	1.00	1.00	1.00
สูงกว่าความเป็นจริง	1.44 (0.80-2.60)	1.03 (0.60-1.76)	2.13* (1.21-3.74)
การดื่มของพ่อแม่			
ไม่ดื่ม[R]	1.00	1.00	1.00
ดื่ม	1.12 (0.64 -1.96)	1.61 (0.96 -2.72)	0.94 (0.56-1.58)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	ระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
	ไม่ดื่ม-ลังเลใจ	ไม่ดื่ม-ทดลองดื่ม	ไม่ดื่ม-ดื่มตามโอกาส
	OR (95 %CI)	OR (95 %CI)	OR (95 %CI)
การยอมรับการดื่มของพ่อแม่			
ไม่ยอมรับ[(R)]	1.00	1.00	1.00
ยอมรับ	1.74* (1.01-3.01)	2.11* (1.27 -3.49)	3.02* (1.82-5.03)
ความผูกพันกับครอบครัว[c]	1.00 (0.93-1.08)	0.99 (0.92-1.06)	0.95 (0.89-1.02)
ความผูกพันกับโรงเรียน[c]	0.99 (0.94-1.06)	0.99 (0.94-1.05)	1.01 (0.96-1.06)

* มีนัยสำคัญทางสถิติ [c] มีลักษณะเป็นข้อมูลต่อเนื่อง [(R)] กลุ่มอ้างอิง

เมื่อวิเคราะห์การเลื่อนระยะของการดื่มไปยังระยะที่สูงขึ้นพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลื่อนจากระยะลังเลใจที่จะดื่มไปสู่ระยะทดลองดื่มมีเพียงปัจจัยเดียวได้แก่ การถูกชักชวนให้ดื่ม โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยถูกชักชวนให้ดื่มมีโอกาสเกือบ 2 เท่าของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยถูกชวนให้ดื่มที่จะเลื่อนจากระยะลังเลใจไปเป็นระยะทดลองดื่ม(95% CI = 1.01-3.16) สำหรับการเลื่อนระยะการดื่มจากทดลองดื่มไปสู่การดื่มตามโอกาสนั้นพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลื่อนระยะดังกล่าวได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่ม การมีเพื่อนสนิทดื่ม และการคาดการณ์การดื่ม โดยกลุ่มตัวอย่างที่กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนทัศนคติไปในทางเห็นด้วยต่อการดื่มเพิ่มขึ้นทุก 1 คะแนนจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการเลื่อนระยะดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็น 1.07 เท่า (95 %CI = 1.05 – 1.10) กลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนสนิทดื่มและกลุ่มตัวอย่างที่คาดการณ์การดื่มสูงกว่าความเป็นจริงมีโอกาสเลื่อนจากระยะทดลองดื่มไปเป็นระยะดื่มตามโอกาสประมาณ 2 เท่า (95% CI = 1.25-3.28, และ 1.27-3.36 ตามลำดับ) รายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 วิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปรระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับการเลื่อนระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (n = 850)

ปัจจัยที่ศึกษา	ระยะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
	ไม่ดื่ม-ลังเลใจ	ลังเลใจ-ทดลองดื่ม	ทดลองดื่ม-ดื่มตามโอกาส
	OR (95 %CI)	OR (95 %CI)	OR (95 %CI)
เพศ			
หญิง[(R)]	1.00	1.00	1.00
ชาย	0.56 (0.31-1.02)	1.01 (0.58-1.76)	1.56 (1.02-2.37)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
>= 3.00[(R)]	1.00	1.00	1.00
< 3.00	0.97 (0.55-1.73)	0.79 (0.46-1.35)	1.24 (0.81-1.90)
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง[c]	0.98 (0.91-1.06)	0.99 (0.92-1.06)	1.04 (0.98-1.10)
ทัศนคติต่อการดื่ม[c]	1.09* (1.05-1.13)	0.99 (0.96-1.02)	1.07* (1.05-1.10)
สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว			
ไม่มีเงินเหลือเก็บ	1.00	1.00	1.00
มีเงินเหลือเก็บ	1.41 (0.81-2.44)	0.93 (0.56-1.54)	1.19 (0.80-1.79)
การมีเพื่อนสนิทดื่ม			
ไม่มี[(R)]	1.00	1.00	1.00
มี	0.85 (0.46-1.59)	1.10 (0.62-1.95)	2.03* (1.25-3.28)
การถูกชักชวนให้ดื่ม			
ไม่ถูกชักชวน[(R)]	1.00	1.00	1.00
ถูกชักชวน	3.27* (1.68-6.38)	1.79* (1.01-3.16)	1.45 (0.91-2.31)
การคาดการณ์การดื่ม			
ใกล้เคียงกับความเป็นจริง[(R)]	1.00	1.00	1.00
สูงกว่าความเป็นจริง	1.44 (0.80-2.60)	0.72 (0.41-1.27)	2.06* (1.27-3.36)
การดื่มของพ่อแม่			
ไม่ดื่ม[(R)]	1.00	1.00	1.00
ดื่ม	1.12 (0.64 -1.96)	1.44 (0.85-2.46)	0.58 (0.38-0.91)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	ระยะของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
	ไม่ดื่ม-ลังเลใจ	ลังเลใจ-ทดลองดื่ม	ทดลองดื่ม-ดื่มตามโอกาส
	OR (95 %CI)	OR (95 %CI)	OR (95 %CI)
การยอมรับการดื่มของพ่อแม่			
ไม่ยอมรับ[(R)]	1.00	1.00	1.00
ยอมรับ	1.74* (1.01-3.01)	1.23 (0.73-2.06)	1.43 (0.93-2.21)
ความผูกพันกับครอบครัว[c]	1.00 (0.93-1.08)	0.99 (0.92-1.05)	0.96 (0.92-1.01)
ความผูกพันกับโรงเรียน[c]	0.99 (0.94-1.06)	0.99 (0.94-1.05)	1.02 (0.97-1.06)

* มีนัยสำคัญทางสถิติ [c] มีลักษณะเป็นข้อมูลต่อเนื่อง [(R)] กลุ่มอ้างอิง

แบบแผนการดื่มและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สำหรับแบบแผนการดื่มและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ให้ข้อมูลเป็นเยาวชนที่กำลังดื่มอยู่ในปัจจุบันจำนวน 393 คน (จากตารางที่3)โดยการตอบแบบสอบถาม และเยาวชนจำนวน 30 คนโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นมุมมองของเยาวชนเองต่อแบบแผนการดื่มดังกล่าวทั้งในช่วงการเริ่มต้นดื่มและการดื่มต่อมาในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของข้อมูลยิ่งขึ้น

จากตารางที่ 9 พบว่าในการเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างดื่มเบียร์มากที่สุดประมาณร้อยละ 40 รองลงมาเป็นน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ สปาย สุรากลั่น ไวน์ และ เหล้าปั่นคิดเป็นร้อยละ 32.4, 14.9, 7.3 และ 4.6 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามเพศพบว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างเพศชายดื่มเบียร์ รองลงมาดื่มสุรากลั่น น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ไวน์ และเหล้าปั่น ในขณะที่ครึ่งหนึ่งของเพศหญิงทดลองดื่มน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ รองลงมาเป็นเบียร์ ไวน์ เหล้าปั่น และสุรากลั่นพบน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างทั้งหญิงและชาย ให้เหตุผลคล้ายกันในการเลือกดื่ม โดยคำนึงถึงรสชาติมากที่สุด เหตุผลรองๆลงมาคือ เครื่องดื่มนั้น ๆ มีฤทธิ์อ่อนดื่มแล้วไม่มีผลกระทบมาก และสามารถหาซื้อได้สะดวก ในการดื่มครั้งแรกนี้ส่วนใหญ่ดื่มไม่เกิน 5 แก้วและผู้หญิงจะดื่มน้อยกว่าผู้ชาย โดยผู้หญิงกว่าครึ่งจะดื่มประมาณ 1-2 แก้ว มีเพียงร้อยละ 9 ที่ดื่มมากกว่า 9 แก้ว ในขณะที่ผู้ชายร้อยละ 39 ดื่ม 1-2 แก้ว และประมาณหนึ่งในสี่ดื่มมากกว่า 9 แก้ว ส่วนสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างมักใช้ทดลองดื่ม คือการดื่มในที่พัก

ได้แก่ที่บ้านตนเองบ้านญาติพี่น้อง และบ้านเพื่อนคิดเป็นร้อยละ 45.3 และ 28.4 เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหญิงและชายประมาณร้อยละ 2.0 ใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ทดลองดื่มครั้งแรก กลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 60 มักร่วมดื่มกับเพื่อน รองลงมาเป็นญาติพี่น้อง/ผู้ปกครอง และเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 55.2 และ12.2 ตามลำดับ โดยในเพศหญิงดื่มกับญาติพี่น้อง/ผู้ปกครองมากที่สุด (ร้อยละ 69.6) ในเพศชายเริ่มดื่มกับเพื่อนมากที่สุด (ร้อยละ 66.9) การดื่มในครั้งแรกนี้มากกว่าร้อยละ 60 ทั้งในเพศหญิงและเพศชายเป็นการดื่มเมื่อเข้าสังคมหรือมีการเฉลิมฉลอง นอกจากนี้ในเพศหญิง ยังมีการดื่มเมื่อมีการสังสรรค์ในครอบครัว ร้อยละ 16.5 เมื่อมีการชักชวนกันดื่มกับเพื่อนร้อยละ 13.0 ในขณะที่เพศชายพบการดื่มในโอกาสดังกล่าวร้อยละ 8.1 และ 28.4 ตามลำดับ และเวลาที่ใช้ในการดื่มส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 95 เป็นเวลาในช่วงเย็นหรือกลางคืน โดยวิธีการสำคัญที่ทำให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ การซื้อจากร้านค้าต่าง ๆ และมีคนอื่นๆ จัดหาให้ คิดเป็นร้อยละ 45.2 และ 43.5 ในเพศหญิง ร้อยละ 61.5 และ 27.8 ตามลำดับในเพศชาย

สำหรับการดื่มต่อมาในปัจจุบันนั้นโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างนิยมดื่มเบียร์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมาเป็นน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ สุรากลั่น เหล้าปั่น และไวน์ คิดเป็น ร้อยละ 26.7, 14.7, 12.6 และ 7.3 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามเพศพบว่า ผู้ชายนิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวในลักษณะใกล้เคียงกับที่กล่าวมาแล้ว แต่สำหรับเพศหญิง พบว่านิยมดื่มน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เบียร์ เหล้าปั่น ไวน์ และสุรากลั่น คิดเป็นร้อยละ 42.7 18.7 16.0 13.2 และ 9.4 ตามลำดับ โดยมีเหตุผลในการเลือกดื่มเครื่องดื่มดังกล่าวคล้ายคลึงกันคือการคำนึงถึงรสชาติ การหาซื้อง่ายและการออกฤทธิ์ สำหรับปริมาณการดื่ม กลุ่มตัวอย่างเกือบร้อยละ 70 ดื่มไม่เกิน 5 แก้วในแต่ละครั้ง อย่างไรก็ตามผู้ชายถึงร้อยละ 36.5 ดื่มมากกว่า 9 แก้วต่อครั้งซึ่งสูงกว่าผู้หญิงถึง 4 เท่า ในขณะที่ผู้หญิงจะดื่มไม่มาก คือพบว่าประมาณครึ่งหนึ่งดื่มเพียง 1-2 แก้วต่อครั้งเท่านั้น และกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 57.4 ดื่มน้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน โดยเพศชายมีการดื่มที่มีความถี่ในการดื่มมากกว่าเพศหญิง กล่าวคือเพศชายมีการดื่มน้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 52.3และดื่มมากกว่า 4 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 3.2 ในขณะที่เพศหญิงดื่มน้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือนถึงร้อยละ 64.1 และไม่มีผู้ที่ดื่มมากกว่า 4 ครั้ง/สัปดาห์ สถานที่ดื่มที่กลุ่มตัวอย่างใช้ดื่มร่วมกันคือบ้านตนเอง/ญาติพี่น้องมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาได้แก่ ร้านอาหาร/สถานบันเทิง แหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 16.8 และ 14.1 ตามลำดับ ผู้ที่ร่วมดื่มด้วยส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 ถึง 70 ทั้งในผู้ชายและผู้หญิงคือเพื่อน โดยโอกาสสำคัญที่ทำให้ดื่มคือการเข้าสังคม และการชักชวนกันดื่มกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 59.2 และ 27.7 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะเพศหญิงพบว่ามีการดื่มในโอกาสที่เข้าสังคมร้อยละ 65.3 สังสรรค์ร่วมกับครอบครัวร้อยละ 17.3 และเป็นการชักชวนกันดื่มกับเพื่อนร้อยละ 14.3 ในขณะที่เพศชายเป็นการดื่มในโอกาสที่เข้าสังคมร้อยละ 55.2 ชวนกันดื่มกับเพื่อนร้อยละ 36.2 และเป็นการสังสรรค์ในครอบครัวร้อยละ 5.2 ช่วงเวลาที่ดื่มส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 90 ทั้งเพศชายและเพศหญิงเป็นช่วงเวลาเย็นหรือกลางคืน

การได้มาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกันคือการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จากร้านค้าทั่ว ๆ ไปมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้อื่นจัดหาให้ และการสั่งตามร้านอาหารและสถานบันเทิงต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 60.3 , 25.1 และ 13.6 ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายในการดื่มแต่ละครั้งส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 ทั้งในเพศหญิงและชาย อยู่ในช่วง 51-100 บาท ภายหลังการดื่มกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบใดๆ เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามพบว่าในเพศชายมีผลกระทบเกิดขึ้นมากกว่าเพศหญิง โดยพบว่าในเพศชายการดื่มเป็นสาเหตุให้เงินไม่พอใช้จ่ายร้อยละ 14.7 ถูกตำหนิและลงโทษจากผู้ปกครองร้อยละ 12.9 ทะเลาะวิวาทร้อยละ 12.1 รองลงมาได้แก่ไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้เป็นปกติ และขาดเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.2 และ 7.8 ตามลำดับ สำหรับในเพศหญิงพบว่าไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้เป็นปกติร้อยละ 13.3 รองลงมาได้แก่ถูกผู้ปกครองตำหนิ เงินไม่พอใช้และขาดเรียนคิดเป็นร้อยละ 10.7, 2.7 และ 1.3 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 9 ต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน จำแนกตามแบบแผนการดื่มและเพศ (n = 393)

แบบแผนการดื่ม	เพศ		รวม
	หญิง	ชาย	
การเริ่มต้นดื่มครั้งแรก			
ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
เบียร์	27.2	51.4	40.8
น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์	52.6	16.9	32.4
สุรากลั่น	5.3	22.2	14.9
ไวน์	8.8	6.1	7.3
เหล้าปั่น	6.1	3.4	4.6
เหตุผลในการเลือกดื่ม			
รสชาติดี	45.2	34.5	39.2
หาซื้อง่าย	12.2	29.7	22.1
ฤทธิ์อ่อน/ดื่มแล้วไม่มีผลกระทบ	33.0	17.6	24.4
ฤทธิ์แรง	0.0	6.1	3.4
ราคาถูก	0.0	3.4	1.9
ดื่มตามที่มีอยู่/ไม่มีเหตุผล	9.6	8.8	9.0

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แบบแผนการดื่ม	เพศ		รวม
	หญิง	ชาย	
ปริมาณที่ดื่มครั้งแรก (แก้วน้ำ)			
1-2 แก้ว	58.5	39.0	46.9
3-5 แก้ว	26.4	31.2	29.2
6-9 แก้ว	5.7	5.2	5.4
มากกว่า 9 แก้ว	9.4	24.7	18.5
สถานที่ดื่ม			
บ้านตนเอง/บ้านญาติพี่น้อง	54.4	37.8	45.3
บ้านเพื่อน	22.0	33.1	28.4
แหล่งท่องเที่ยว	12.2	12.2	12.2
ร้านอาหาร/สถานบันเทิง	8.7	13.5	11.4
โรงเรียน	1.7	2.0	1.9
หอพัก/ห้องเช่า	0.0	1.4	0.8
ผู้ที่ร่วมดื่มด้วยส่วนใหญ่ (ตอบได้มากกว่า 1ข้อ)			
เพื่อน	52.2	66.9	60.5
ญาติพี่น้อง/ผู้ปกครอง	69.6	43.9	55.2
เพื่อนบ้าน	11.3	12.8	12.2
ดื่มคนเดียว	4.3	4.7	4.6
คนรู้จักอื่น ๆ	0.9	0.7	0.8
โอกาส/สถานการณ์ส่วนใหญ่ที่ทำให้ดื่ม			
เข้าสังคม/เลี้ยงฉลอง	65.3	60.1	62.4
ชวนกันดื่มกับเพื่อน	13.0	28.4	21.7
สังสรรค์ในครอบครัว	16.5	8.1	11.8
อื่น ๆ (เครียด แอบทดลองดื่ม เหตุบังเอิญ)	5.2	3.4	4.1
เวลาที่ดื่ม			
เช้า	4.0	0.0	1.6
กลางวัน	1.3	4.3	3.1
เย็น/กลางคืน	94.7	95.7	95.3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แบบแผนการดื่ม	เพศ		รวม
	หญิง	ชาย	
แหล่งที่ได้มาซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
ซื้อเองตามร้านค้าต่าง ๆ	45.2	61.5	54.4
คนอื่นจัดหาให้	43.5	27.8	34.6
สั่งในร้านอาหาร สถานบันเทิงต่าง ๆที่ไปเที่ยว	11.3	10.7	11.0
การดื่มในปัจจุบัน			
ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชอบดื่ม			
เบียร์	18.7	51.7	38.7
น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์	42.7	16.4	26.7
สุรากลั่น	9.4	18.2	14.7
เหล้าปั่น	16.0	10.3	12.6
ไวน์	13.2	3.4	7.3
เหตุผลสำคัญในการเลือกดื่ม			
รสชาติดี	60.0	53.4	56.0
หาซื้อง่าย	8.0	24.1	17.8
ฤทธิ์อ่อน/ดื่มแล้วไม่มีผลกระทบ	28.0	10.3	17.4
ฤทธิ์แรง	1.3	4.4	3.1
ราคาถูก	0.0	4.3	2.6
ดื่มตามที่มีอยู่/ไม่มีเหตุผล	2.7	3.5	3.1
ปริมาณที่ดื่มในแต่ละครั้ง (แก้วน้ำดื่ม)			
1-2 แก้ว	52.0	20.0	32.6
3-5 แก้ว	36.0	34.8	35.3
6-9 แก้ว	4.0	8.7	6.8
มากกว่า 9 แก้ว	8.0	36.5	25.3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แบบแผนการดื่ม	เพศ		รวม
	หญิง	ชาย	
ความถี่ในการดื่ม			
< 1 ครั้งต่อเดือน	64.1	52.3	57.4
1-2 ครั้งต่อเดือน	24.9	26.7	26.0
3-4 ครั้งต่อเดือน	9.8	11.1	10.5
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	0.6	4.7	2.9
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	0.6	2.0	1.4
> 4 ครั้งต่อสัปดาห์	0.0	3.2	1.8
สถานที่ที่นิยมดื่ม			
บ้านตนเอง/ บ้านญาติพี่น้อง	58.7	54.3	56.0
บ้านเพื่อน	12.0	12.9	12.6
ร้านอาหาร/ สถานบันเทิง	13.3	19.0	16.8
แหล่งท่องเที่ยว	16.0	12.9	14.1
หอพัก/ห้องเช่า	0.0	0.9	0.5
ผู้ที่ร่วมดื่มด้วยส่วนใหญ่ (ตอบได้มากกว่า 1ข้อ)			
เพื่อน	56.0	74.1	67.0
ญาติพี่น้อง/ ผู้ปกครอง	41.3	20.7	15.8
เพื่อนบ้าน	1.3	4.3	3.2
คนรู้จักอื่น ๆ	1.4	0.9	1.0
โอกาส/สถานการณ์ส่วนใหญ่ที่ทำให้ดื่ม			
เข้าสังคม/เลี้ยงฉลอง	65.3	55.2	59.2
ชวนกันดื่มกับเพื่อน	14.7	36.2	27.7
สังสรรค์ในครอบครัว	17.3	5.2	9.9
อื่น ๆ (เครียด อยู่คนเดียว เหตุบังเอิญ)	2.7	3.4	3.2
เวลาส่วนใหญ่ที่ดื่ม			
เช้า	4.0	0.0	1.6
กลางวัน	1.3	4.3	3.1
เย็น/กลางคืน	94.7	95.7	95.3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แบบแผนการดื่ม	เพศ		รวม
	หญิง	ชาย	
แหล่งที่ได้มาซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
ซื้อตามร้านค้าต่าง ๆ	52.0	37.3	60.3
คนอื่นจัดหาให้	34.6	18.9	25.1
สั่งในร้านอาหาร สถานบันเทิงต่าง ๆที่ไปเที่ยว	13.4	13.8	13.6
ค่าใช้จ่ายในการดื่มแต่ละครั้ง			
น้อยกว่า 50 บาท	25.3	25.0	25.1
51-100	62.7	56.9	59.2
101-150	4.0	5.1	4.7
151-200	8.0	7.8	7.9
มากกว่า 200 บาท	0.0	5.2	3.1
ผลกระทบจากการดื่ม (ตอบได้มากกว่า 1ข้อ)			
ไม่มีผลกระทบใดๆ	80.0	62.9	69.6
ไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ	13.3	11.2	12.0
ถูกผู้ปกครองคำหนิ ลงโทษ	10.7	12.9	12.0
เงินไม่พอใช้จ่าย	2.7	14.7	9.9
ทะเลาะวิวาท	0.0	12.1	7.3
ขาดเรียน	1.3	7.8	5.2

ความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

ได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึกเยาวชนถึงความคิดความเชื่อเกี่ยวกับแบบแผนการดื่มทั้งในการดื่มครั้งแรกและการดื่มในปัจจุบันเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นมุมมองของเยาวชนเอง มาอธิบายผลการศึกษาเชิงปริมาณให้มีความชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น ด้วยการสัมภาษณ์เยาวชนจำนวนทั้งสิ้น 30 ราย จำแนกลักษณะพื้นฐานได้ดังนี้คือ เป็นเพศชาย 16 รายและเพศหญิงจำนวน 14 รายซึ่งกำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษาทั้งในสังกัดรัฐบาลและเอกชน เป็นผู้มีอายุต่ำสุด 16 ปี สูงสุด 19 ปี อายุที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำสุด 12 ปี สูงสุด 17 ปี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับผู้ปกครองคือพ่อแม่ของตนเอง ผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ได้ถึงดี เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.5 -3.5 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แยกเป็นความเชื่อต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกและการดื่มในปัจจุบันดังนี้

การดื่มครั้งแรก

ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกนั้น ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่เริ่มต้นดื่ม ชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานที่ดื่ม ประเภทของเครื่องดื่มและปริมาณที่ดื่มโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สาเหตุที่เริ่มต้นดื่ม

การทดลองดื่มครั้งแรกเป็นผลมาจากเพื่อน สังคม และตนเองเป็นหลัก สามารถสรุปได้เป็น 4 ประเด็นดังนี้

1.1 แคร์เพื่อน กลัวเพื่อนโกรธ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มักถูกเพื่อนชักชวนหรือกดดันให้ดื่มโดยเฉพาะจากเพื่อนสนิททำให้ไม่กล้าปฏิเสธ โดยมีความคิดว่าการปฏิเสธจะทำให้เพื่อนเสียใจ น้อยใจ อาจโกรธตนเอง ทำให้เสียสัมพันธภาพและไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มได้ นอกจากนี้ยังเห็นว่าถึงจะปฏิเสธเพื่อนก็เป็นเรื่องยาก เพราะมักจะถูกหว่านล้อมโดยเพื่อนด้วยเหตุผลต่าง ๆ จนตนเองต้องตามใจเพื่อนในที่สุด

"ดื่มฉลองวันเกิดเพื่อน เราไม่เคยดื่มเพื่อนชวน ตอนแรกเพื่อนมันคงเคยกันอยู่แล้ว แต่เผอิญว่าเราไม่ได้ดื่มด้วยก็น่าเกลียด...เพื่อนพูดจาแบบว่าดื่มหน่อยนะ เพื่อนกันรึเปล่า .รู้สึกว่าตนเอง(เลวถ้าไม่ดื่มอย่างเพื่อน: แปลงจากคำไม่สุภาพ) กลัวเพื่อนโกรธตอนนั้นไม่ได้อยากลองเลย" (ผู้หญิง, อาชีวศึกษา)

"เพื่อนชวน เวลาที่เพื่อนชวนปฏิเสธยาก เพราะหนูแคร์เพื่อน กลัวเพื่อนโกรธ เป็นคนแคร์ทุกคน มันทำใจลำบาก และถึงแม้เราปฏิเสธให้เหตุผล เพื่อนมันก็มีข้อโต้แย้งตลอด มันไม่ยอมง่ายๆเราก็ไม่รู้จะพูดอย่างไร สุดท้ายก็ต้องกินอยู่ดี" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"เวลาไปเที่ยวกันอย่างเนี่ย จะไม่กินก็กระไรอยู่ เจ้าของงานหรือเพื่อนเค้ากินกัน เค้ายัดเยียดมา ไม่กินเพื่อนก็โกรธ ต้องกินอะไรอย่างเนี่ย" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

1.2 เครียด ทุกข์ใจ

ความเครียดเป็นสาเหตุหนึ่งของการเริ่มต้นดื่มเหล้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเครียดจากการอกหักหรือมีปัญหาทะเลาะกับแฟน ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าการดื่มเป็นทางออกหนึ่งที่จะช่วยให้ลืมความทุกข์ความเครียดที่มีอยู่ในขณะนั้นได้

"แฟนทิ้ง อกหัก ไม่รู้ว่าจะทำยังไงเพราะรักมาก เครียดเหมือนคิดอยู่แต่เรื่องนี้ หาวิธีที่ทำยังไงก็ได้ กิน (เหล้า) ให้หายคิดจากเรื่องนี้" (ผู้หญิง,อาชีวศึกษา)

"เป็นเรื่องทั่วไปที่ต้องมีอยู่แล้วในวัยรุ่น ต้องมีแฟน มีปัญหากับแฟนไม่เข้าใจกัน ก็แคร์เค้ามากมันกลุ้มใจ จริงๆก็เลยกินเหล้า คิดว่ามันคงช่วยลดความเครียดได้" (ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

1.3 รู้สึกท้าทาย ต้องการสิ่งแปลกใหม่ อยากทดลอง

ความคิดที่ต้องการมีประสบการณ์จากการดื่ม เช่นรสชาติ ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการดื่ม เป็นการตอบสนองต่อความต้องการตามธรรมชาติของวัยรุ่นซึ่งต้องการความท้าทายและสิ่งแปลกใหม่ในชีวิต ซึ่งคิดว่าไม่ใช่เรื่องเสียหาย

" ตอนที่ลองดื่มมันก็กะนองรีปล่าวไม่ทราบ เพื่อนยื่นส่งมาให้ตื่นเต้นมากช่วงนั้น ....ครั้งหนึ่งในชีวิตเอาสักนิด นิดหนึ่งก็ได้" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"อยากลองว่ารสชาติเป็นอย่างไร กินแล้วจะเป็นแบบคนอื่นหรือไม่" (ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

"คิดว่าลองเหล้า บุหรี่ไม่เสียหาย แต่ลองอย่างอื่นไม่เอา ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่สั้นๆถ้ามันผ่านไปแล้วก็เป็นผู้ใหญ่ ในความคิดของผมคืออยากลอง ลองให้สุดๆ" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

1.4 ทำให้ได้อย่างเพื่อน

การอยู่ในกลุ่มเพื่อนและได้เห็นเพื่อนๆดื่มหรือการถูกท้าทายในลักษณะต่างๆ ทำให้รู้สึกอยากทำตามให้ได้เหมือนเพื่อนบ้าง

"แบบว่าตามเพื่อนมากกว่าครับเพื่อนกิน เห็นเพื่อนกินก็กินตามเพื่อนครับ สังสรรค์เวลาจบรุ่นอย่างเนี่ยก็จะพากันไปกินครับ" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"หนูคิดว่าเกิดมาชาติหนึ่งอยากทำอะไรก็ทำ เห็นเพื่อนทำ (ดื่ม)ก็ทำ (ดื่ม)บ้าง" (ผู้หญิง, อาชีวศึกษา)

"ก็เห็นเขากินกัน เราไม่ได้กินเขาก็จะบอกว่าเด็กดีเหลือเกิน ก็บอกว่าไม่ได้ดี ก็เลยกินกับเขา"
(ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

1.5 เข้าสังคม ทันสมัย

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นกิจกรรรมเพื่อการเข้าสังคม เฉลิมฉลองโดยทั่วไปและเป็นการทำให้ตนเองมีความทันสมัยไม่แตกต่างไปจากเยาวชนคนอื่นๆ

"ไปงานเลี้ยง เขากินกันทั้งนั้นในโต๊ะ เราไม่กินมันก็ยังไงๆอยู่ อยู่ในสังคมเขากินกันเราก็ต้องมีบ้าง เลยได้ลองวันนั้น' (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"ต้องการอวดคนอื่นว่ากินเหล้าเป็น ไม่ใช่เด็กอินโนเซ้นท์ ซื่อบื้อ เพราะว่าเด็กวัยรุ่นสมัยนี้ต้องการตามอะไรให้ทัน" (ผู้หญิง, อาชีวศึกษา)

การรับรู้ถึงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเข้าสังคม และความทันสมัยดังกล่าวยังเป็นการสร้างภาพให้เห็นว่าตนเก่งและโตเป็นผู้ใหญ่แล้วด้วย

"เวลาคนอื่นถาม เฮ้ยมากินเหล้ากัน เพื่อนจะถามว่ามึงเคยกินรึยัง จะเหลือเหรอะ เรียบร้อยแล้วแหละก็คือเราจะบอกไปว่าเหมือนเราชำนาญ อย่างน้อยก็สามารถบอกคนอื่นได้ว่าชั้นเคยกินมาแล้ว เอาไว้คุยได้"

(ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"ดื่มให้คนอื่นเขารู้ว่าเราก็ดื่มได้ ดื่มเป็น โตแล้วทำได้เหมือนผู้ใหญ่เค้าทำกัน" (ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

2. สถานที่ดื่มครั้งแรก

2.1 ที่พักอาศัย

การเริ่มต้นดื่มมักเกิดขึ้นในที่พักอาศัย ได้แก่บ้านเพื่อน บ้านญาติ เป็นส่วนใหญ่ และมีบางส่วนจำนวนไม่มากที่เริ่มต้นดื่มที่บ้านของตนเอง เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเพศหญิงรับรู้ว่าที่พักอาศัยดังกล่าวเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยและรู้สึกไว้วางใจ ผู้ปกครองและญาติพี่น้องบางคนจึงมีส่วนรับรู้ต่อการเริ่มต้นดื่มครั้งแรกนี้ด้วย

"ดื่มที่บ้านเพื่อน พี่ชายเพื่อนซื้อเหล้าให้มากินกัน พ่อแม่เพื่อนเค้าก็อยู่ด้วยถ้าเราเมาไม่รู้เรื่อง คงไม่เป็นไร"

(ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"บ้านญาติเลี้ยงงานวันเกิดกัน พ่อก็อยู่ด้วยเค้าคงไม่อยากให้ดื่มเท่าไรแต่ญาติ ๆ เค้าบอกว่ากินได้กินเถอะ ไม่เป็นไรหรอกเราอยู่บ้านเราเอง หนูไม่เคยลองเค้าก็บอกให้กินเถอะ ไม่เป็นไรหรอกเราอยู่บ้าน ก็กินไปนิดหนึ่ง"

(ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"กินที่บ้านตัวเอง ก็ผู้ใหญ่เขานั่งล้อมวงกันอยู่แล้ว มีพ่อแม่ ญาติเราแล้วก็เพื่อนพ่อ เพื่อนพ่อเค้ายื่นให้ลองถามลองไหมนิดนึง เราก็เลยลอง" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

2.2 ร้านอาหาร สถานบันเทิง งานเลี้ยง

การไปเที่ยวสถานบันเทิง ร้านอาหารหรือไปงานเลี้ยงที่มีการเลี้ยงสังสรรค์หรือเฉลิมฉลองต่างๆ นั้นผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าสถานที่ดังกล่าวมีบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่เอื้อและกระตุ้นให้ทดลองดื่ม

"ก็ไปงานเลี้ยงแต่งงาน ไปกับญาติ ในโต๊ะเขาก็มีเหล้าวางเตรียมไว้ให้อยู่แล้ว เราก็กินซะหน่อยเลยตามเลย ไม่ได้ไปซื้อเสียเงิน" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"เที่ยวในผับ วันนั้นเป็นวันเกิดเพื่อน แฟนเพื่อนพาไปเลี้ยง ไม่ดื่มได้ไง เขาดื่มกันทุกโต๊ะ ถ้าไม่ดื่มเขาคงมองเราแบบแปลกๆ ประหลาด ก็เห็นทุกคนดื่มไปเต้นไปสนุกสนานกันดี" (ผู้หญิง, อาชีวศึกษา)

2.3 แหล่งท่องเที่ยว

การได้มีโอกาสไปเที่ยวกันเป็นกลุ่มกับเพื่อนๆตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆถือเป็นโอกาสพิเศษ จึงมีความคิดที่จะทำสิ่งแปลกใหม่ เพื่อความสนุกสนานด้วยกัน

"ไปเที่ยวหาดตอนกลางคืนกับเพื่อน ก็เลยชวนกันทดลองดื่ม เพื่อนก็ไปซื้อจากร้านค้าแถวนั้นแล้วมานั่งล้อมวงกินกัน รู้สึกสนุกได้ทดลองดื่มอะไรอย่างเนี่ยกับเพื่อน " (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"ตอนนั้นไปเที่ยวกัน ไปกับเพื่อนแล้วก็หลายๆคนด้วย เพื่อนแอบเอาเหล้าไปด้วย ก็แอบไปกินกันแถวน้ำตกผู้ใหญ่ไม่เห็นไม่มีใครรู้ ก็สนุกเฮฮาดี" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

2.4 สถานศึกษา

นอกจากนี้ยังพบว่าสถานศึกษาก็เป็นสถานที่หนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลใช้ในการเริ่มต้นดื่ม โดยใช้โอกาสในช่วงเวลาที่มีกิจกรรมพิเศษของสถานศึกษาเช่น งานกีฬาสี งานปีใหม่ การเข้าค่าย เป็นต้น เนื่องจากในโอกาสดังกล่าวนั้น ทั้งนักเรียนและครูต้องมีส่วนร่วมหรือมีหน้าที่ในการทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้ไม่มีใครสนใจใคร นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระจากการควบคุมดูแลมากขึ้นจึงมีความคิดว่าเป็นโอกาสที่ตน สามารถทำสิ่งที่เป็นข้อห้ามโดยครูไม่สามารถล่วงรู้ได้ การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นเรื่องที่ท้าทาย น่าสนุกสนาน

"ครั้งแรกเพื่อนชวนกินในโรงเรียน เวลามีงานกีฬาสี เพื่อนชวนก็ไม่ปฏิเสธอยากลองด้วย แอบกินในโรงเรียนบริเวณที่ไม่ค่อยมีคน กินเหล้ากลมหนึ่ง กินกันหลาย ๆ คน " (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"ตอนนั้นไปเข้าค่ายของโรงเรียนเพื่อนเยอะมากไม่คิดว่าเราจะกินกับมันหรอก เพื่อนแอบเอาเหล้าไปด้วย.... แอบกินกันตอนกลางคืน ไม่ให้ครูจับได้ ก็สนุกสนานตื่นเต้นดี" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"ลองกินวันที่โรงเรียนจัดงานปีใหม่ตอนอยู่ มอสาม เพื่อนเอาเหล้ามาให้ลองกินผสมกับโค๊ก น้ำแดง กินกันทุกคนในห้อง เพื่อนในห้องหน้าตาธรรมดาก็กินกันหมด ทั้งๆที่ไม่น่ากินก็กิน สนุกดีถ้ามีโอกาสก็จะกินอีก รสชาติมันอร่อย ครูเค้าก็ไม่รู้หรอกเค้าก็อยู่กับกลุ่มครู เค้าเข้ามาในห้องก็คิดว่าเราคื่มน้ำอัดลมอยู่ ไม่มีทางจับได้หรอก" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

3. ประเภทของเครื่องดื่มครั้งแรก

ในการเริ่มต้นดื่ม ผู้ให้ข้อมูลมักดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามคำแนะนำหรือตามที่มีจัดเตรียมไว้ให้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้แก่เครื่องดื่มทั้งประเภทที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ต่ำและเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูง

3.1 เครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ต่ำ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ต่ำ เช่น เบียร์ ไวน์ น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ เหล้าปั่น โดยรับรู้ว่าเครื่องดื่มดังกล่าวมีรสชาติดี ดื่มง่าย ออกฤทธิ์ไม่แรงทำให้ไม่ส่งผลกระทบภายหลังการดื่ม และเครื่องดื่มบางชนิดมีลักษณะไม่เหมือนเหล้าทำให้ไม่เป็นที่สังเกตของคนอื่น

"ลองดื่ม(เครื่องดื่มชนิดผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ชนิดหนึ่ง) เพราะเพื่อนบอกให้ลองกินดู รสชาติเหมือนน้ำผลไม้ ลองประมาณแก้วหนึ่ง หลังจากลองแล้วก็รู้สึกเฉยๆนะ มันธรรมดา เพราะหนูไม่มีอาการเมานะ มึนนิดหนึ่ง"

(ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"กินเบียร์ กินไวน์ ลองหลายอย่างเขามั่วมาให้ ครั้งแรกมันรู้สึกขม อึกเดียว ก็หยุดสักแป๊บนึงแล้วก็จิบกินนิดนึง ครั้งต่อไปก็ไม่รู้สึกขมแล้ว มันลื่นๆคอไปแล้ว มันจะแบบเย็นตรงช่วงนี้ (ชี้ไปที่คอ)"

(ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"กินเหล้าปั่น พี่สะใภ้ซื้อให้ บอกให้ลองดู ซื้อที่ตลาดนัด ก็เหมือนน้ำผลไม้ปั่นธรรมดา ใส่แก้วเป็นสีสันดูเหมือนเป็นน้ำผลไม้ธรรมดา ไม่เป็นสีเหล้า ใครๆก็ดูไม่ออก กลับจากตลาดแม่เห็นซื้อมากินก็นึกว่ากินน้ำปั่น กินแล้วก็ไม่เป็นไรเพราะมันอ่อนมาก ไม่เห็นเกิดอะไรขึ้นก็เป็นปกติทุกอย่าง" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

3.2 เครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูง

ผู้ให้ข้อมูลบางคนเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูง เช่นสุรากลั่น สุราผสม โดยรับรู้ว่าการดื่มดังกล่าวจะทำให้ได้รับประสบการณ์การดื่มอย่างเต็มที่

"เริ่มด้วยเหล้า(สุราผสมยี่ห้อหนึ่ง) เพื่อนเป็นลูกทหาร...บอกว่ากินต่ำๆมันไม่ได้อะไร ลองครั้งแรกดื่มเพียวๆกันเลยไม่ได้ผสมดื่มกับฝาขวดในกลุ่ม 5-6 คนเวียนกันจนหมดขวดใหญ่" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"ดื่มเหล้า (สุราผสมยี่ห้อหนึ่ง) มีเพื่อนเตรียมเอามาไม่ต้องเสียเงินซื้อ เขาบอกว่าอันนี้แรง เมาเร็วด้วย"

(ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

4.ปริมาณที่ดื่มครั้งแรก

การดื่มครั้งแรกส่วนใหญ่เป็นการดื่มในปริมาณไม่มากเนื่องจากมีความคิดว่าเป็นการดื่มเพียงแค่ต้องการประสบการณ์เท่านั้น ไม่ได้ต้องการดื่มจนเมาและได้รับผลกระทบจากการดื่มตามมาเช่น เมาไม่ได้สติ คลื่นไส้อาเจียน ปวดศีรษะ การเกิดอุบัติเหตุและทำให้ผู้ปกครองรู้ถึงพฤติกรรมดังกล่าวและตำหนิได้

"กินกันคนละนิดละหน่อย ไม่ถึงกับเมา กินไม่ได้เยอะ กินให้รู้ว่ารสชาติเป็นอย่างไร" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"ไม่ได้กินจนเมาไม่รู้เรื่อง แค่มึนๆไม่ถึงขนาดอ๊วก ปวดหัว ทำอะไรไม่ได้ พอเริ่มรู้สึกมึนๆก็พอ ให้พอขี่รถกลับบ้านได้ กลับบ้านก็ฟุบลงที่นอนเลย นอนไปสักพักก็ตื่นขึ้นมา พอแม่กลับมาก็ทำตัวปกติธรรมดา แต่ก็มึนๆอยู่นิดหน่อย" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"กินไม่เยอะแก้วสองแก้ว เริ่มตึงๆ ก็พอ พอถึงบ้านก็เป็นแบบว่าไม่เกิดอะไรขึ้น เขาถามอะไรก็ออๆ เดี๋ยวเขารู้ว่ากิน ถ้าเขารู้เค้าคงว่าคงคุเอา" (ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์การดื่มครั้งแรกที่ผ่านไปได้ด้วยดีและมีผลผลลัพธ์ทางบวกอื่นๆที่เกิดขึ้น เช่น ความสนุกสนาน สัมพันธภาพที่เกิดขึ้น ความกล้าแสดงออกมากขึ้น เป็นต้นจะยิ่งสร้างความมั่นใจและกระตุ้นให้มีการดื่มต่อไป

"ดื่มแก้วแรกผ่านไปได้ก็รู้สึกว่าเราดื่มได้ ถ้ามีโอกาสก็ลองอีกเพราะอยากรู้รสชาติแล้วก็สนุกสนาน"
(ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"การดื่มเหล้าทำให้เรากล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่เราไม่กล้าทำมาก่อน....คุยกับเพื่อนทำให้สนุก รู้สึกว่าพูดอะไรก็เข้าใจกันดี ขำกันตลอดได้เจอเพื่อนใหม่ รู้สึกติดใจอยากดื่มอีก" (ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

การดื่มในปัจจุบัน

สำหรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่เริ่มดื่ม ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่ม ปริมาณและความถี่ในการดื่ม สถานที่ดื่ม แหล่งที่มาของเครื่องดื่ม ค่าใช้จ่ายในการดื่ม ช่วงเวลาที่ดื่มและผลกระทบภายหลังการดื่มโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สาเหตุที่ดื่ม

การดื่มเป็นสัญลักษณ์ของความสนุกสนานการเข้าสังคม นอกจากนี้ยังช่วยรักษาสัมพันธภาพกับเพื่อน ตอบสนองต่อความต้องการภายในของตนเอง และผ่อนคลายความเครียด

1.1ความสนุกสนาน การเข้าสังคม

ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการเข้าสังคมโดยทั่วไปตามโอกาสต่างๆ เช่น งานเลี้ยงวันเกิด งานฉลองความสำเร็จ ทำให้ได้พบปะพูดคุยสังสรรค์กับเพื่อน กล้าแสดงออกและมีความสนุกสนาน เป็นการกระชับความสัมพันธ์กับเพื่อนและได้มีโอกาสสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ ความเชื่อดังกล่าวได้รับอิทธิพลส่วนหนึ่งมาจากเพื่อนและค่านิยมของสังคมที่แวดล้อมอยู่ และยังเชื่อว่าการดื่มในลักษณะดังกล่าวไม่ทำให้ติดสุรา

"เวลาเข้าสังคมก็ต้องมีกินกันบ้าง ในเมื่อไปงานไหน ในความคิดของผมขาดไม่ได้ต้องเป็นเหล้าอยู่แล้วครับ เพราะขนาดผู้ใหญ่เค้ายังกินเหล้าเพื่อเข้าสังคม " (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสัญลักษณ์ของการฉลอง ความสนุกสนาน ทำให้เราสนุกมากกว่าเดิม เพราะเรากล้ามากกว่าเดิม อะไรที่ไม่เคยทำ เราจะทำตอนกินเหล้า เสียงดังขึ้น สนุกขึ้น คุยกับ เพื่อนเฮฮาคุยไปกินไปอะไรอย่างเนี้ย" (ผู้หญิง, อาชีวศึกษา)

"ถ้าเลิกคงเลิกได้ มันไม่ได้ติด มันเป็นอะไรแบบเข้าสังคมนะ..เวลามีสังคม เป็นไว้บ้างมันก็ดี " (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

1.2 แคร์เพื่อน กลัวเพื่อนโกรธ

เพื่อนมีอิทธิพลต่อผู้ให้ข้อมูลโดยการชักชวนทำให้รู้สึกกดดันและต้องดื่มถึงแม้บางครั้งจะไม่ต้องการดื่มก็ตาม เนื่องจากรับรู้ว่าการปฏิเสธจะทำให้เพื่อนไม่พอใจและเสียสัมพันธภาพกับเพื่อนได้

"เวลาที่เพื่อนมาชวน บอกปฏิเสธยาก เพื่อนๆกันเคยไปกินด้วยกัน มันยังไงอยู่ สมมติว่าผมมีเพื่อนอยู่ข้างๆอย่างเนี้ย ผมถามเฮ้ยวันนี้กินเบียร์มั๊ย เค้าปฏิเสธ เฮ้ยไม่กินหรอกวันนี้ ผมก็คิดแล้วรู้สึกว่าโฮ ...แต่ก่อนเคยชวนแล้วไปอย่างนั้นอย่างนี้ คราวนี้ไม่ไปผมจะคิดอย่างไร แบบคิดไปเรื่อย...หยิ่งเหรอ" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"ชวนๆกันดื่มเป็นที่รู้กันว่าดื่มเข้ากลุ่มกันได้ เวลาเพื่อนชวนเราจะปฏิเสธไม่ได้ กินมากกินน้อยต้องกินเป็นน้ำใจ กลัวเสียน้ำใจเพื่อน ยังเลิกไม่ได้ เพื่อนชวนก็ต้องไป" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

1.3 ตอบสนองความต้องการของตนเอง

การดื่มในเวลาต่อๆมานี้ บางครั้งเกิดจากความต้องการของตนเอง เมื่อรู้สึกเหงาต้องการเพื่อน หรือมีความรู้สึกว่าต้องการดื่มจึงมีการชักชวนเพื่อนดื่ม

"อยู่คนเดียวจะไม่แตะเลย ถ้านึกอยากกินขึ้นมาจริง ๆ จะโทรตามเพื่อนมากิน เวลามีเพื่อนชวนไป ข้างนอกมักจะไปด้วยเพราะอยู่คนเดียวมันเหงา ไปงานได้ดื่มมันสนุกนะ" (ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

"เพื่อนชวนมั่ง แต่เวลาผมอยากกินก็มีนะ ถ้าอยากกินก็ชวนเพื่อนโดยตรงเองเลย" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

1.4 คลายเครียด

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลบางคนยังเลือกใช้การดื่มเป็นทางออก เมื่อมีความเครียด หรือมีเรื่องไม่สบายใจ เช่น ทะเลาะกับแฟน ทะเลาะกับเพื่อน ทำการบ้านส่งไม่ทัน เพราะรับรู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะช่วยให้หายเครียดได้ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงช่วงสั้นๆในขณะนั้นก็ตาม

2. ประเภทของเครื่องดื่มที่นิยมดื่ม

ประเภทของเครื่องดื่มที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกดื่มนั้น เบียร์ยังคงเป็นเครื่องดื่มที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเพศชาย โดยรับรู้ว่าสามารถหาซื้อได้สะดวก ดื่มได้ง่าย และไม่ส่งผลกระทบทางกายมากนัก

"เลือกกินเบียร์(ยี่ห้อหนึ่ง)เพราะหาซื้อง่าย และกินแล้วไม่ปวดหัว ลื่นคอดี กินแล้วไม่ค่อยเมา อย่างอื่นกินแล้วปวดหัว เมา มันพะอืดพะอม " (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

ในขณะที่เครื่องดื่มน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์เป็นเครื่องดื่มที่เป็นที่นิยมในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหญิง ซึ่งมีการรับรู้ในทำนองเดียวกันว่าเครื่องดื่มดังกล่าวดื่มง่ายไม่ออกฤทธิ์แรง มีรสชาติดี ไม่มีผลกระทบภายหลังการดื่มมากและหาซื้อง่าย

"กิน(เครื่องดื่มนำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ชนิดหนึ่ง) กินแล้วเหมือนกินน้ำปกติ ไม่มีอะไรเลยแต่รสชาติมันอร่อยกว่าน้ำอัดลมธรรมดา รสชาติมันแปลกกว่าอะไรที่เรากินในชีวิตประจำวัน กินแล้วรู้สึกว่ามันไม่ขมมาก มันก็อร่อยดี กินชนิดนี้อย่างเดียวยังไม่เคยลองประเภทอื่น มันมีแอลกอฮอล์ก็จริงแต่ไม่มีกลิ่นแรงแบบกลิ่นเหล้า "(ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

นอกจากนี้ในการเลือกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆยังไม่ได้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นส่วนตัวเท่านั้นแต่ยังขึ้นอยู่กับกลุ่มด้วย เพราะต้องดื่มตามกลุ่มคนที่ดื่มอยู่ด้วยกันในลักษณะมีอะไรก็ดื่มอย่างนั้น

"กินตามกลุ่มเพื่อน มันเป็นไปไม่ได้ที่เราจะแยกตัวมากินคนเดียวอย่าง(เหล้า)ที่เราชอบ กินไม่เหมือนเขา... หยิ่งหรือไงคิดไปโน้น" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"ก็ไม่ได้เลือกว่าต้องกินเฉพาะอะไร เขากินอะไรกันอยู่ ก็ต้องกินแบบนั้น ก็กินได้" "(ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

3.ปริมาณและความถี่ในการดื่ม

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ดื่มตามโอกาสแต่เพศชายดื่มในปริมาณมากและมีความถี่ในการดื่มมากกว่าเพศหญิง ผู้ให้ข้อมูลทั้งหญิงและชายรับรู้ว่าเพศชายมีโอกาสดื่มได้มากกว่าเพศหญิง เพราะการดื่มในผู้หญิงยังไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมเท่ากับผู้ชาย

"หลังจากครั้งแรกก็นาน ๆ กินทีกินแล้วรู้สึกดี ถ้ามีโอกาส มีคนเลี้ยง มีคนเอามาก็อยากกิน"

(ผู้หญิง มัธยมศึกษา)

"การกินเหล้าเป็นเรื่องธรรมดาโดยเฉพาะในผู้ชายที่เที่ยวกลางคืนไม่มีทางพ้นเรื่องเหล้า เป็นสังคมของวัยรุ่น เพื่อนกินก็ต้องกิน.....แต่หนูมองว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ถูกกำหนดว่าไม่ควร มันควรเกิดขึ้นกับผู้ชายมากกว่า"

(ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

ภาพผู้หญิงที่อายุน้อย ๆ นั่งดื่มเหล้าเป็นภาพเชิงลบ ผู้ให้ข้อมูลทุกคนรับรู้ว่าการที่ผู้หญิงดื่มจนเมาไม่ได้สติ เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและอาจถูกมองจากสังคมว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมสำส่อนทางเพศ ใช้สารเสพติด ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลบางคนรับรู้ว่าเยาวชนชายที่สามารถดื่มเหล้าในปริมาณมากๆได้เป็นคนเก่ง เท่ห์ ทำได้เหมือนผู้ใหญ่

"ผู้หญิงกินเหล้าไม่ดีแน่ๆ ในทุกๆด้านเลย แบบว่าคนอื่นมองเรา เค้าจะมองว่าเราเป็นเด็กไม่ดี เค้าจะมองไปถึงพ่อแม่เราว่าไม่อบรมสั่งสอนลูก แม่หนูเองยังเคยถามเลยว่าติดยาหรือเปล่าเนี่ย หนูรู้สึกโกรธมากเลย ทำไมถึงคิดอย่างนี้" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"ผมว่าผู้หญิงดื่มมันไม่น่าดู คนเขาจะมองเสียหายโดยเฉพาะดื่มจนเมามันน่าเกลียด คนเขาจะมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ง่ายหรือเปล่า ผมก็ไม่ให้แฟนดื่ม" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"กินเหล้าเก่ง กินได้มากๆ แบบโชว์ผู้หญิงเวลาไปเที่ยวไปกินร้านอาหารกัน สั่งมากินกันเขาจะได้รู้ว่าเราโตแล้ว เป็นผู้ใหญ่ กินเหล้าเป็นนะ" (ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

ครอบครัวเองก็มักยอมรับพฤติกรรมการดื่มในเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง การตำหนิและการลงโทษ จะมีความเข้มงวดแตกต่างกัน โดยในผู้หญิงผู้ปกครองมักจะตักเตือน ห้ามปราม และคาดโทษอย่างรุนแรงหากมีพฤติกรรมดื่มเหล้า ในขณะที่ในผู้ชายได้รับการตักเตือนอย่างไม่เข้มงวดนัก โดยผู้ให้ข้อมูลที่เป็นหญิงคนหนึ่งบอกว่า *"พ่อหนูบอกห้ามกินเด็ดขาด...พ่อแม่สอนว่าอย่าไปลอง เคยได้ยินพ่อแม่เค้าพูดกับเพื่อนว่าถ้ารู้ว่าลูกสาวไปกินเหล้าจะตี" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)*

ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นชายบอกว่า...*"พ่อแม่ไม่รู้ แต่พอมากินบ่อย ๆ ทุกอาทิตย์เริ่มรู้ แม่เค้าพูดนะครับ กินได้ แต่กินให้น้อย ๆ หน่อย แล้ววันที่มีเรียนห้ามแตะเลยครับ"(ผู้ชาย, อาชีวอนามัย)*

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าผู้ให้ข้อมูลหญิงจะรับรู้ถึงความคาดหวังของสังคมและครอบครัวที่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงดังกล่าวแต่เพศหญิงบางคนก็รับรู้ถึงโอกาสการดื่มในปัจจุบันที่มีความเป็นไปได้มากขึ้น เนื่องจากผู้ผลิตในปัจจุบันมีการพัฒนาทั้งรูปลักษณ์และรสชาติของสินค้าให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้หญิง เช่น เครื่องดื่มน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ที่บรรจุในขวดขนาดเล็กมีสีสันสดใส เหล้าปั่นผสมน้ำผลไม้ที่มีรสชาติต่าง ๆ และมีการวางจำหน่ายโดยทั่วไป ผู้ให้ข้อมูลเพศหญิงจึงรับรู้ว่าตนสามารถหาดื่มได้ง่าย และรู้สึกสบายใจขึ้นที่จะดื่มเพราะไม่เป็นที่สังเกตของคนทั่วไป

" เพื่อนรุ่นพี่ชวนให้ซื้อเหล้าปั่นกินที่ตลาดนัด บอกว่าให้ลองรสชาติอร่อยดี ถือเดินไปมาก็เหมือนกำลังกินน้ำผลไม้ปั่นธรรมดา ไม่มีใครรู้ใครจะว่าอะไร หาซื้อได้ทั่วไปง่ายจะตาย " (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"กินเหล้าในวัยรุ่นผู้หญิงเป็นเรื่องธรรมดา ซื้อหาได้ตามร้านโชห่วย เป็นขวดเล็กๆ มีให้เลือกหลายรส หลายสี ดูแล้วไม่น่าเกลียดมาก" (ผู้หญิง, อาชีวศึกษา)

4. สถานที่ดื่ม

สถานที่ที่มักใช้ดื่มกันเป็นประจำคือที่บ้านพัก ร้านอาหารและสถานบันเทิงต่างๆ

4.1 บ้านพัก

ผู้ให้ข้อมูลยังคงนิยมดื่มในที่พักของคนใกล้ชิด เช่น บ้านญาติโดยเฉพาะญาติที่มีวัยใกล้เคียงกับตนหรือเพื่อนบ้าน ทั้งนี้เนื่องจากรับรู้ว่าการดื่มในที่พักเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและมีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุหรือการถูกล่อลวง และบางครอบครัวอนุญาตให้ บุตรชายสามารถดื่มเหล้าที่บ้านได้เพื่อความปลอดภัยมากกว่าการดื่มนอกบ้าน

"ส่วนใหญ่กินที่บ้านเพื่อนบ้างบ้านญาติบ้าง สบายกว่า แบบว่าถ้าเมาก็หลับได้เลย ผู้ใหญ่เค้าก็บอกว่ากินที่บ้านเราเองไม่เป็นไร อยู่กับญาติๆคนรู้จักเราทั้งนั้น " (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"ส่วนใหญ่กินที่บ้าน บ้านพี่น้องที่อยู่ใกล้กันแบบกินกับลูกพี่ลูกน้องอายุไล่เลี่ยกัน หนูจะไม่ไปกินที่ผับถ้าไม่จำเป็น แบบมันเป็นที่มิดชิด มันเสี่ยงกับตัวเรา หลาย ๆ อย่าง เราเป็นผู้หญิงค้วยเสี่ยงต่อการถูกล่อลวง คือมันอาจไปเจอเพื่อนผู้ชายค้วย....." (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"ตอนลองครั้งแรกเค้า(พ่อแม่)ไม่รู้แรกๆเค้าก็เตือนว่าอย่ากินมาก แต่เดี๋ยวนี้เค้าไม่ค่อยว่าเท่าไหร่ เพราะก็พาเพื่อนมากินที่บ้าน เค้าบอกว่ามากินที่บ้านดีกว่ากินข้างนอก มันอันตรายเวลาเมา เวลากลับบ้าน"

(ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

" แรกๆ (พ่อแม่)ก็ห้าม เขาก็เป็นห่วงเรา ตอนหลังไม่ห้ามแล้ว แต่ให้มาดื่มที่บ้านเลยปลอดภัยกว่า หรือแบบว่าให้กินบ้านเพื่อน ถ้าเมาขับไม่ไหวก็นอนบ้านเพื่อนเลย"(ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

4.2 ร้านอาหารและสถานบันเทิง

การดื่มนอกที่พักตามร้านอาหารหรือสถานบันเทิงต่างๆมีบ้างเป็นบางครั้งเฉพาะในโอกาสพิเศษเท่านั้น เช่นวันเกิด การฉลองความสำเร็จ เพราะรับรู้ว่ามีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงและมีความเสี่ยงจากการทะเลาะวิวาทมากกว่า

"นานๆทีก็จะไปกินที่ร้านอาหารเช่นวันเกิดเพื่อน สอบเสร็จปิดเทอม ผลัดกันเป็นเจ้าภาพบางทีเราก็เป็นเจ้าภาพ กินบ่อยไม่ได้เพราะใช้เงินเยอะอย่างต่ำก็ 500-1,000 บาท" (ผู้หญิง, อาชีวศึกษา)

"บางครั้งก็ไปกินที่ผับ เวลามีเลี้ยงสำคัญๆ ก็หารกันแต่มันก็เสี่ยงเหมือนกันถ้าเจอคนเมา เพราะเมาแล้วอาจเขม่นมีเรื่องกันได้" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

5. แหล่งที่มาของเครื่องดื่มและค่าใช้จ่ายในการดื่ม

ส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลได้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาดื่มโดยการซื้อจากร้านค้าทั่วไป และรับรู้ว่าการดื่มไม่ได้ทำให้สิ้นเปลืองมาก เนื่องจากเครื่องดื่มหลายชนิดมีราคาไม่สูง ในการดื่มแต่ละครั้งก็มักจะเป็นการร่วมกันออกเงินในกลุ่ม บางครั้งก็เป็นการดื่มที่มีเจ้าภาพเลี้ยงหรือมีคนอื่นจัดหาให้

"เหล้าปั่นผสมน้ำผลไม้มันไม่แรงมาก ราคาแค่แก้วละ 35 บาทซื้อ สามารถสั่งเพิ่มระดับแอลกอฮอล์ได้ถ้าชอบเครื่องดื่มอื่นๆถ้าอยากกินกับเพื่อนก็พากันออกไปซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป ออกไปหาซื้อมากินด้วยกัน"

(ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

"ซื้อเหล้าขวดเดียวกินได้เป็นสิบ ใช้เงิน(ทั้งหมด)ประมาณสองร้อยบาทเอง เลยใช้เงินไม่มาก ใช้จากเงินเก็บที่แม่ให้รายวัน แชร์เงินกันซื้อ บางครั้งก็ไม่ได้เสียเงิน มีคนเลี้ยงหรือไปตามงานเลี้ยงต่างๆหรือผู้ใหญ่เขาซื้อกินกันอยู่แล้ว ก็กินกับเขาไปเลยเขาไม่ว่าอะไร" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

6. ช่วงเวลาที่ดื่ม

เวลาที่ดื่มส่วนใหญ่เป็นช่วงเวลาเย็นหรือตอนกลางคืนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันหยุด

เสาร์ อาทิตย์ หรือเทศกาลต่างๆผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าเวลาดังกล่าวเหมาะสมเนื่องจากสามารถรวมกลุ่มเพื่อนได้ ไม่มีการเรียน การดื่มแล้วต้องไปเรียนในวันรุ่งขึ้นจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนและอาจถูกผู้ปกครองตำหนิได้

"ส่วนใหญ่กินตอนเย็นๆ กลางคืนหลังเลิกเรียน หรือวันหยุดที่ไม่มีเรียน อาทิตย์ จันทร์ อังคาร กินวันที่มีเรียนไม่ได้ เดี๋ยวแฮ้งก์เลิกเรียนไม่ได้วันรุ่งขึ้น มันปวดหัวเรียนไม่รู้เรื่อง พ่อแม่รู้จะว่าด้วย เค้าห้ามดื่มวันที่มีเรียนเด็ดขาด" (ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"กินเมื่อฉลองวันเกิดเพื่อน หรือวันหยุดเช่นสงกรานต์ ปีใหม่มากกว่า " (ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

"ก็ต้องกินตอนเย็นๆอยู่แล้ว เพราะติดเรียนทั้งนั้น จะรวมกลุ่มกันได้ก็ต้องเวลาที่ไม่มีเรียนแล้วตอนเย็นและส่วนใหญ่ก็ต้องเป็นเสาร์ อาทิตย์" (ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

7. ผลกระทบภายหลังการดื่ม

ส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้ส่งผลกระทบใดๆต่อตนเอง เนื่องจากดื่มในปริมาณไม่มาก

"กินแล้วก็ไม่เห็นเป็นไร ก็รู้สึกว่าเป็นปกติเพราะเราไม่ได้กินเยอะแยะอะไรอยู่แล้ว" (ผู้หญิง, มัธยมศึกษา)

แต่หากมีการดื่มในปริมาณมากจนเมา ไม่ได้สติผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น ไม่สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นปกติเนื่องจากมีอาการทางกาย การทะเลาะวิวาท ก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น พ่อแม่ตำหนิ และอุบัติเหตุเป็นต้น

"กินถึงลิมิตโคตรทรมานเลย คลื่นไส้ อ๊วก โลกหมุน ทำอะไรไม่ได้ นอนอย่างเดียว" "(ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

"พอกินเหล้าเมาแล้วเลอะเทอะ มีเรื่องชกต่อยกันบ้างตามร้านอาหาร เคยซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์เพื่อนที่ขับแล้วล้ม "(ผู้ชาย, มัธยมศึกษา)

"เพื่อนมากินเหล้าเมาแล้วคุมสติไม่อยู่ ทำอะไรไม่ค่อยคิด ในห้องมั่วสุมเปิดเพลงฟังเสียงดัง รบกวนคนข้างห้องทำให้เค้ารำคาญ ญาติไปรายงานพ่อแม่ พ่อแม่มาตักเตือน" "(ผู้ชาย, อาชีวศึกษา)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหาที่สำคัญในเยาวชนไทยทั้งชายและหญิง เนื่องจากมีอัตราการดื่มที่เพิ่มสูงขึ้นและอายุที่เริ่มต้นดื่มก็ลดน้อยลง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการทั้งต่อสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคม พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมที่ซับซ้อนผ่านระยะต่างๆ ของการดื่ม อย่างไรก็ตามกลับพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มในประเทศไทยมีจำนวนไม่มากนักทำให้เกิดข้อจำกัดของความรู้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย แบบแผนการดื่มรวมทั้งความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มของเยาวชนในมุมมองของเยาวชนไทยเอง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมาอธิบายผลการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ขึ้น ผลการศึกษาจะทำให้เกิด ความรู้ความเข้าใจที่ละเอียดลึกซึ้งขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยพบว่า ครึ่งหนึ่งในปัจจุบันไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 44.3 มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในปัจจุบัน และร้อยละ 5.7 เคยมีพฤติกรรมการดื่มมาก่อนแต่ในปัจจุบันไม่ดื่ม และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดื่มโดยละเอียดตามระยะต่างๆของการดื่มก็พบว่าเยาวชนไทยเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 47.4) อยู่ในระยะดื่มตามโอกาส รองลงมาร้อยละ 19.4, 17.9 และ 10.9 อยู่ในระยะทดลองดื่ม และระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม และระยะลังเลใจที่จะดื่มตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 1.7 ที่อยู่ในระยะเตรียมตัวที่จะดื่ม สำหรับการดื่มหนัก คือการดื่มในระยะดื่มเป็นประจำ และระยะติดสุรา พบเพียงร้อยละ 1.9 และ 0.8 เท่านั้น

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย

2.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยได้แก่ เพศ ทัศนคติต่อการดื่ม การดื่มของเพื่อนสนิท การถูกชักชวนให้ดื่ม การคาดการณ์การดื่ม และการยอมรับการดื่มของพ่อแม่

2.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยในแต่ละระยะของการดื่มมีดังต่อไปนี้

2.2.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะลังเลใจที่จะดื่ม ได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่ม การถูกชักชวนให้ดื่ม และการยอมรับการดื่มของพ่อแม่

2.2.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มในระยะทดลองดื่ม ได้แก่ เพศ ทัศนคติต่อการดื่ม การถูกชักชวนให้ดื่ม และการยอมรับการดื่มของพ่อแม่

2.2.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มในระยะดื่มตามโอกาส ได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่ม การดื่มของเพื่อนสนิท การถูกชักชวนให้ดื่ม การคาดการณ์การดื่ม และการยอมรับการดื่มของพ่อแม่

2.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลื่อนระยะการดื่มจากระยะลังเลใจที่จะดื่มไปสู่ระยะทดลองดื่มได้แก่ การถูกชักชวนให้ดื่ม

2.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลื่อนระยะการดื่มจากระยะทดลองดื่มไปสู่ระยะดื่มตามโอกาส ได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่ม การดื่มของเพื่อนสนิท และการคาดการณ์การดื่ม

3. แบบแผนการดื่มและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย

3.1 การเริ่มต้นดื่มครั้งแรก

สาเหตุสำคัญของการเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือแคร์เพื่อนกลัวเพื่อนโกรธ เครียดทุกข์ใจ รู้สึกท้าทายต้องการสิ่งแปลกใหม่อยากทดลอง อยากทำให้ได้อย่างเพื่อน และเพื่อการเข้าสังคม/ความทันสมัย พฤติกรรมการดื่มจึงมักจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ขณะที่มีการเข้าสังคมเลี้ยงสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน เครื่องดื่มที่นิยมดื่มมากที่สุดในกลุ่มเยาวชนหญิงคือน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์และเบียร์ ในขณะที่เยาวชนชายนิยมดื่มเบียร์และสุรากลั่นมากที่สุด ด้วยเหตุผลสำคัญคือรสชาติดี หาซื้อได้สะดวก และฤทธิ์ไม่แรงมากดื่มแล้วไม่ส่งผลภายหลังการดื่มมากนัก การดื่มในครั้งแรกนี้ดื่มในปริมาณไม่มากนัก และมักดื่มในที่พักโดยเฉพาะที่บ้านญาติพี่น้อง บ้านเพื่อนหรือบ้านตนเองเนื่องจากคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัยเป็นหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเพศหญิง การดื่มส่วนใหญ่ของเยาวชนหญิงจึงมักดื่มกับบุคคลใกล้ชิดเช่นญาติลูกพี่ลูกน้องกัน ผู้ปกครองรองลงมาคือดื่มกับเพื่อน สำหรับเยาวชนชายดื่มกับเพื่อนมากที่สุดรองลงมาคือญาติพี่น้องและผู้ปกครอง

3.2 การดื่มในปัจจุบัน

สาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้เยาวชนชายและหญิงดื่มในเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้คือต้องการความสนุกสนานการเข้าสังคม แคร์เพื่อนกลัวเพื่อนโกรธ ตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง และช่วยคลายเครียดได้ โอกาสที่ดื่มส่วนใหญ่จึงมักเกิดขึ้นเมื่อมีการพบปะสังสรรค์เลี้ยงเฉลิมฉลองกันในโอกาสต่างๆ และผู้ที่ร่วมดื่มด้วยส่วนใหญ่คือเพื่อน เครื่องดื่มที่เยาวชนหญิงนิยมดื่มยังคงเป็นน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ และเบียร์ ในขณะที่เยาวชนชายก็ยังคงนิยมดื่มเบียร์และสุรากลั่นมากที่สุด ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับการดื่มครั้งแรกคือรสชาติดี หาซื้อได้ง่าย และไม่ส่งผลภายหลังการดื่มมาก และพบว่าเพศชายดื่มมากกว่าเพศหญิงทั้งในด้านปริมาณและความถี่ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมและครอบครัวยอมรับและให้อิสระในการดื่มของเพศชายมากกว่าเพศหญิง สถานที่ดื่มส่วนใหญ่ยังคงเป็นที่พักทั้งนี้ด้วยเหตุผลสำคัญคือการประหยัดค่าใช้จ่ายและความสะดวกปลอดภัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเพศหญิง เวลาส่วนใหญ่ที่ดื่ม

คือช่วงเวลาเย็นโดยเฉพาะในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์หรือเทศกาลต่างๆ เนื่องจากไม่มีการเรียนและสามารถรวมกลุ่มกับเพื่อนๆได้ง่าย ส่วนใหญ่ได้เครื่องดื่มมาโดยการซื้อจากร้านค้าแล้วมาช่วยกันเฉลี่ยค่าใช้จ่าย ดังนั้นในการดื่มแต่ละครั้งส่วนใหญ่จึงใช้เงินไม่เกิน 100 บาทซึ่งเยาวชนรับรู้ว่าไม่แพงจนเกินไป สำหรับผลกระทบจากการดื่มนั้น ส่วนใหญ่รับรู้ว่าการดื่มไม่ได้ส่งผลกระทบใดๆยกเว้นหากมีการดื่มจนเมาอาจทำให้เกิดปัญหาคือไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ ถูกผู้ปกครองตำหนิ/ลงโทษ เงินไม่พอใช้จ่าย ทะเลาะวิวาทและการขาดเรียน

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเยาวชนอายุเฉลี่ย 16.8 ปีและกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษาซึ่งมีประสบการณ์การดื่มและยังคงดื่มอยู่ในปัจจุบันมีร้อยละ 44.3 ผลการศึกษาครั้งนี้มีความใกล้เคียงกับการศึกษาส่วนใหญ่ที่ผ่านมาซึ่งทำการศึกษาในประชากรกลุ่มเดียวกันอาทิเช่น จิราภรณ์ เทพหนู (2540) ทำการศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุง พบอัตราการดื่มในเยาวชนกลุ่มนี้ร้อยละ 38.8 ประกิจ โพธาศน์ (2541) ซึ่งศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบอัตราการดื่มร้อยละ 49.4 ประภาเพ็ญ สุวรรณและคณะ (2542) ศึกษาในเยาวชนเขตกรุงเทพมหานครพบอัตราการดื่มร้อยละ 40.6 การศึกษาของจินตนา วงศ์วาน(2548) พบอัตราการดื่มในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดขอนแก่นร้อยละ 41.1 ปราณี ทองคำและคณะ(2549) พบอัตราการดื่มในวัยรุ่นร้อยละ 44.7 แต่อย่างไรจากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปีล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2550 (บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2551) พบว่าเยาวชนอายุ 15-24 ปีมีพฤติกรรมการดื่มร้อยละ 21.9 ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าผลการศึกษาครั้งนี้ถึงสองเท่าตัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นการศึกษาในกลุ่มประชากรไทยทั่วประเทศในทุกกลุ่มอายุรวมทั้งเยาวชนมิได้เฉพาะเจาะจงเฉพาะกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดหรือจังหวัดใด ผลที่ได้จึงเป็นอัตราการดื่มของเยาวชนโดยเฉลี่ยของทั้งประเทศ ประกอบกับเป็นการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่คนในสังคมไทยดื่มน้อยกว่าปกติเนื่องจากมีการรณรงค์งดดื่มเหล้าเข้าพรรษา จึงอาจส่งผลให้ข้อมูลที่ได้ต่ำกว่าความเป็นจริง

จากการศึกษายังพบว่าเพศหญิงดื่มร้อยละ 39.6 ขณะที่เพศชายดื่มร้อยละ 62.7 คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1:1.5 (หรือ 2 ต่อ 3) ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาที่ผ่านมาได้แก่การศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู (2540) ที่พบว่ามีสัดส่วนการดื่มระหว่างเยาวชนหญิงและชายเท่ากับ 1:5 ในขณะที่การศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณ (2547) การศึกษาของจินตนา วงศ์วาน (2548) และการสำรวจของสาวิตรี อัยณางค์กรชัยและคณะ (2551) พบสัดส่วนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนหญิงต่อเยาวชนชายประมาณ 1:2 ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่าสัดส่วนการดื่มในเยาวชนหญิงและชายมีแนวโน้มใกล้เคียงกันขึ้นเรื่อยๆ

สำหรับการเริ่มต้นดื่มซึ่งพบว่าอยู่ในช่วงอายุโดยเฉลี่ย 14-15 ปีทั้งในเพศหญิงและชายนั้นมีความสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาเช่นการศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณ (2547) ซึ่งพบว่าอายุที่เริ่มต้นดื่มประมาณ 15-16 ปี การศึกษาของจินตนา วงศ์วาน (2548) พนิดา นามจันดี (2549) และปราณี ทองคำและคณะ (2549) พบว่าเยาวชนมีการเริ่มต้นดื่มที่อายุประมาณ 14-15 ปี การสำรวจของสำนักงานสถิติฯ (2550) และสาวิตรี อัษณางค์กรชัยและคณะ (2551) พบอายุเฉลี่ยที่เยาวชนในสถานศึกษาเริ่มดื่มคือ 13 ปีในผู้ชายและ 14 ปีในผู้หญิง เป็นที่น่าสังเกตว่าช่วงอายุของการเริ่มต้นดื่มของเยาวชนในเพศหญิงและชายนั้นไม่มีความแตกต่างกันมากนัก

เมื่อแบ่งพฤติกรรมการดื่มออกเป็นระยะต่างๆพบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดื่มอยู่ในระยะต้นๆ (ระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม ระยะลังเลใจที่จะดื่ม ระยะทดลองดื่ม และระยะดื่มตามโอกาส) มีจำนวนน้อยมากที่อยู่ในระยะเตรียมตัวที่จะดื่ม และการดื่มในระยะท้ายๆ (ระยะดื่มประจำ และระยะติดสุรา) ทั้งนี้อธิบายได้ว่าเยาวชนที่ศึกษามีอายุเฉลี่ย 16.8 ปี ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนที่ยังมีอายุน้อยแต่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมที่มีลำดับขั้นหรือระยะของการดื่มจากระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่มจนกระทั่งถึงระยะติดสุราซึ่งระยะของพัฒนาการดังกล่าวต้องอาศัยเวลา ดังนั้นจึงย่อมมีความเกี่ยวข้องกับอายุด้วย กล่าวคือประชากรที่มีอายุน้อยมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระยะต้นๆของการดื่ม ขณะที่ประชากรที่มีอายุมากก็มีโอกาสที่จะอยู่ในระยะท้ายของการดื่มมากกว่า ประเด็นที่น่าสนใจคือมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 1.7 เท่านั้นที่อยู่ในระยะเตรียมตัวที่จะดื่ม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมปกติธรรมดาที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในกลุ่มวัยรุ่นดังนั้นการตัดสินใจที่จะดื่มจึงมักเป็นปฏิกิริยาอัตโนมัติที่ปราศจากการใคร่ครวญก่อน (Tiffany, 1990) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของเคเมอร์และคณะ (Kremers, Mudde, & DeVries, 2001; 2004) ที่ทำการศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมสูบบุหรี่ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นพฤติกรรมที่มีความใกล้เคียงกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่พบว่าวัยรุ่นที่อยู่ในระยะเตรียมตัวที่จะสูบมีจำนวนน้อยมากจนไม่สามารถนำมาจัดกลุ่มเป็นระยะหนึ่งของลำดับขั้นการสูบได้ ผู้วิจัยกล่าวว่าพฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่มิได้มีการวางแผนล่วงหน้า มิได้ไตร่ตรองไว้ก่อนแต่เกิดจากธรรมชาติของวัยรุ่นเองที่ต้องการความท้าทายหรือประสบการณ์ที่มีความเสี่ยงซึ่งกำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้ซึ่งพบว่ามีเยาวชนที่อยู่ในระยะเตรียมตัวที่จะดื่ม ระยะดื่มเป็นประจำและระยะติดสุรา เป็นจำนวนน้อยมากนี้ แสดงให้เห็นว่าระยะการดื่มดังกล่าวไม่สามารถเป็นตัวแทนระยะการดื่มของประชากรกลุ่มนี้ได้ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยประกอบด้วย 4 ระยะได้แก่ ระยะมั่นใจที่จะไม่ดื่ม ระยะลังเลใจที่จะดื่ม ระยะทดลองดื่ม และระยะดื่มตามโอกาส

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีหลายประการซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 กลุ่มปัจจัยตามที่กล่าวไว้ตามทฤษฎีอิทธิพลสามทางของเฟร์และคณะ (Flay and Petraitis, 1994; Petraitis et al, 1995) โดยพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มหรือไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่ เพศ ทัศนคติต่อ

การดื่ม การดื่มของเพื่อนสนิท การถูกชักชวนให้ดื่ม การคาดการณ์การดื่มและการยอมรับการดื่มของพ่อแม่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เป็นปัจจัยทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลที่มาจากเพื่อนและเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดื่มโดยละเอียดตามการดื่มในระยะต่างๆก็พบว่าปัจจัยต่างๆในแต่ละระยะของการดื่มไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของแจ็คสัน (Jackson, 1997) ซึ่งแจ็คสันกล่าวว่าข้อค้นพบในลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ที่อยู่ในระยะต้นๆของการดื่มหรือเพิ่งเริ่มต้นดื่มมีโอกาสที่จะเปลี่ยนไปเป็นผู้ดื่มหน้าใหม่ต่อไป สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มในระยะต่างๆมีรายละเอียดดังนี้ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะลังเลใจที่จะดื่มซึ่งเป็นระยะต้นของการดื่มได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่ม การถูกชักชวนให้ดื่มและการยอมรับการดื่มของพ่อแม่ ในขณะที่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทดลองดื่มได้แก่ เพศ ทัศนคติต่อการดื่ม การถูกชักชวนให้ดื่มและการยอมรับการดื่มของพ่อแม่ แต่มีเพียงปัจจัยเดียวคือการถูกชักชวนให้ดื่มเท่านั้นที่จะส่งผลต่อการเลื่อนระยะการดื่มจากระยะลังเลใจที่จะดื่มไปสู่ระยะทดลองดื่ม นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าการถูกชักชวนให้ดื่มมีผลต่อการทดลองดื่มมากกว่าปัจจัยอื่นๆ ส่วนพฤติกรรมการดื่มในระยะดื่มตามโอกาสพบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์คือทัศนคติต่อการดื่ม การดื่มของเพื่อนสนิท การถูกชักชวนให้ดื่ม การคาดการณ์การดื่มและการยอมรับการดื่มของพ่อแม่โดยมีเพียงทัศนคติต่อการดื่ม การดื่มของเพื่อนสนิทและการคาดการณ์การดื่มเท่านั้นที่จะส่งผลต่อการเลื่อนระดับการดื่มจากระยะทดลองดื่มไปสู่ระยะดื่มตามโอกาส จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทุกระยะของการดื่มได้แก่ทัศนคติต่อการดื่ม การถูกชักชวนให้ดื่ม และการยอมรับการดื่มของพ่อแม่ โดยปัจจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่จะส่งผลมากขึ้นเมื่ออยู่ในระยะการดื่มที่สูงขึ้นด้วย ที่น่าสนใจคือเพศหญิงมีโอกาสที่จะอยู่ในระยะทดลองดื่มมากกว่าเพศชายและการถูกชักชวนให้ดื่มเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในระยะนี้ และการดื่มของเพื่อนสนิทรวมทั้งการคาดการณ์การดื่มไม่มีผลต่อการดื่มในระยะแรกแต่จะมีผลต่อการดื่มในระยะหลังคือระยะดื่มตามโอกาสแล้ว ซึ่งจะได้กล่าวถึงปัจจัยต่างๆดังกล่าวดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพศ

จากผลการศึกษาพบว่าเยาวชนเพศชายมีโอกาสที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิงซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในประเทศและต่างประเทศ (จินตนา วงศ์วาน, 2548; ประภาเพ็ญ สุวรรณและคณะ, 2541; สาวิตรี อัษณางค์กรชัยและคณะ, 2551; Borsari et al., 2007; Kalayjian et al, 2009; Yeh, Chiang, & Huang, 2006;) ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่าสังคมและครอบครัวไทยยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนชายมากกว่าเยาวชนหญิง สังคมโดยทั่วไปให้อิสระในการดื่มของเพศชาย ค่านิยมเกี่ยวกับเพศมีบทบาทมากต่อการดื่มของเยาวชน โดยเพศหญิงมักถูกคาดหวังให้ต้องสามารถควบคุมความต้องการของตนเองให้ได้มากกว่าเพศชาย พ่อแม่ผู้ปกครองก็มักปลูกฝังมิให้เพศหญิงดื่ม (Hawkins et al, 1997) และจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า เพศชายมีความคิดความตั้งใจหรือมีการวางแผนเพื่อที่จะดื่มมากกว่าในเพศหญิง (Maggs, 1997) นอกจากนี้เพศชายยังมีแรงจูงใจในการดื่มด้วย

เหตุผลทางสังคมเพื่อความสนุกสนานมากกว่าเพศหญิง (Wilson, Pritchard, & Schaffer, 2004) ด้วยเหตุผลดังกล่าวเยาวชนชายจึงมีโอกาสเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าเยาวชนหญิง

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนหญิงเพิ่มจำนวนมากขึ้นจนมีสัดส่วนการดื่มใกล้เคียงกับเยาวชนชาย ทั้งนี้น่าจะเป็นผลมาจากความพยายามของบริษัทผู้ผลิตที่มุ่งเป้าหมายส่งเสริมการขายในผู้หญิงมากขึ้น เช่นการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ทั้งรูปลักษณ์และรสชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของเพศหญิง และการสร้างกระแสความคิดในกลุ่มผู้หญิงว่าการดื่มสุราเป็นสัญลักษณ์ของความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ (เทพินทร์ พัชรานุรักษ์, 2541) รวมทั้งการดัดแปลงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้อยู่ในรูปแบบอื่นๆ เช่นเหล้าปั่น ทำให้สามารถหาซื้อได้ง่ายและไม่เป็นที่สังเกตของคนทั่วไป ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกก็พบว่าเพศหญิงรับรู้ถึงความสะดวกในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่าเพศหญิงอยู่ในระยะทดลองดื่มมากกว่าเพศชาย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้ความสนใจหาแนวทางในการป้องกันต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากการที่เยาวชนหญิงได้มีโอกาสทดลองดื่มซึ่งเป็นระยะแรกๆของการดื่มนี้จะส่งผลอย่างยิ่งต่อการดื่มต่อไปในอนาคต (Kandel, Yamaguchi, & Chen, 1992)

ทัศนคติต่อการดื่ม

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มในทุกระยะของการดื่มและการเลื่อนระดับการดื่มไปสู่ระยะการดื่มที่สูงขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาจำนวนมากที่ผ่านมา (สาวิตรี อัษณางค์กรชัยและคณะ, 2551; กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, 2542; ปราณี ทองคำ และคณะ, 2549; Borsari et al, 2007; Donovan, 2004) ซึ่งได้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่าทัศนคติต่อการดื่มมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอออล์ เช่นเดียวกันกับการศึกษาของแจ็คสัน (Jackson, 1997) ที่พบว่าการคาดหวังถึงความยุ่งยากที่จะเกิดจากการดื่มมีความสัมพันธ์กับการเริ่มต้นทดลองดื่ม (initiation stage) และการดื่มตามโอกาส (experimentation stage) การศึกษาของเอลเดอร์และคณะ (Elder et al, 2000) ที่พบว่าการคาดหวังถึงผลสัพธ์ของการดื่มมีผลต่อการดื่มในระยะลังเลใจที่จะดื่ม (susceptibility stage) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกก็พบว่าการรับรู้ถึงประโยชน์จากการดื่มเช่น ความสนุกสนาน การเข้าสังคม การช่วยสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับเพื่อน การช่วยผ่อนคลายความเครียด การสนองตอบต่อความรู้สึกท้าทายและทันสมัย เป็นเหตุผลที่ทำให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้เนื่องจากการตัดสินใจที่จะดื่มหรือไม่ดื่มของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความคาดหวังผลในแง่บวกหรือลบที่จะเกิดขึ้นจากการดื่ม (Stritzke & Butt, 2001; Grube, Chen, & Madden, 1995) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำอย่างมีเหตุผล (the theory of reasoned action) (Ajzin & Fishbein, 1980) และทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (the theory of planned behavior) (Ajzin, 1991) ที่เชื่อว่าพฤติกรรมเกิดจากความตั้งใจของบุคคลซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยที่สำคัญที่สุดตัวหนึ่งคือทัศนคติของบุคคลนั้นๆนั่นเอง

การมีเพื่อนสนิทดื่ม

การมีเพื่อนสนิทที่ดื่มมีผลต่อพฤติกรรมการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, 2542; ประกิจ โพธาศน์, 2541; รุ่งวิทย์ มาศงามเมือง และคณะ, 2543; Bot, Engels, Knibbe, & Meeus, 2005; Jackson, 1997; Yeh & Chiang, 2005) ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนหรือวัยรุ่นมักเลียนแบบพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนสนิทจะมีอิทธิพลต่อเยาวชนมาก ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (social cognitive theory) ของแบนดูรา (Bandura) ก็ให้ความสำคัญต่อบุคคลที่มีนัยสำคัญ(significant others) นี้เช่นกัน โดยกล่าวว่าเพื่อนสนิทจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดจากการที่วัยรุ่นได้สังเกตเห็นพฤติกรรมของเพื่อนโดยตรง ทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว(Bandura, 1986) และการมีเพื่อนสนิทย่อมหมายถึงการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันด้วย ดังนั้นพวกเขาจึงมักใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน พฤติกรรมการเลียนแบบจึงมีโอกาสเกิดขึ้นสูงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าการมีเพื่อนสนิทดื่มไม่มีผลต่อการดื่มในระยะแรกๆ ได้แก่ระยะลังเลใจที่จะดื่ม และระยะทดลองดื่ม แต่จะมีผลต่อการดื่มในระยะที่ดื่มตามโอกาส ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนมีเหตุผลทางสังคมเป็นหลัก กล่าวคือเป็นการดื่มสังสรรค์เพื่อความสนุกสนาน กระชับความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน และเป็นหนทางในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในสังคม (Wilson et al., 2004; Rimal & Real, 2005) จากการสัมภาษณ์เจาะลึกในการศึกษานี้ก็พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีเหตุผลในการดื่มเพื่อความสนุกสนานระหว่างกลุ่มเพื่อนในโอกาสสังสรรค์ต่างๆ เช่นงานวันเกิด งานวันเกิด การฉลองความสำเร็จ เป็นต้น ดังนั้นการมีเพื่อนสนิทที่ดื่มย่อมทำให้เยาวชนมีโอกาสมากขึ้นที่จะดื่มตามโอกาสเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมในวาระต่างๆดังกล่าว

การถูกชักชวนให้ดื่ม

การถูกชักชวนให้ดื่มมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เยาวชนที่ถูกเพื่อนชวนให้ดื่มมีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าเยาวชนที่ไม่เคยถูกชวนให้ดื่ม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาในอดีต (กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, 2542; จิราภรณ์ เทพหนู, 2540; ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 254) และพบว่าการถูกชักชวนให้ดื่มมีความสัมพันธ์กับทุกระยะของการดื่มตลอดจนการเลื่อนระดับการดื่มจากระยะลังเลใจที่จะดื่มไปสู่ระยะทดลองดื่ม สอดคล้องกับการศึกษาของแจ็คสัน (Jackson, 1997 ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงวัยนี้เพื่อนจะมีอิทธิพลสูงมาก การชักชวนถือเป็นแรงกดดันโดยตรงที่มีต่อเยาวชน (direct pressure) จากผลการสัมภาษณ์เจาะลึกสะท้อนให้เห็นว่าการถูกชักชวนจากเพื่อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนสนิท เป็นเรื่องที่ยากลำบากสำหรับวัยรุ่นที่จะปฏิเสธ ถึงแม้บางครั้งจะไม่ต้องการดื่มก็ตาม เนื่องจากกลัวเพื่อนเสียใจ น้อยใจ อาจโกรธตนเอง ทำให้เสียสัมพันธภาพและไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มได้ เยาวชนเหล่านี้จึงมีแนวโน้มที่จะเชื่อตามคำแนะนำของเพื่อนด้วยทั้งนี้

เนื่องจากพวกเขาต้องการการยอมรับในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม (Berndt, 1996) การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญในความรู้สึกของเยาวชนเพราะจะทำให้พวกเขามีเพื่อน ไม่ต้องถูกโดดเดี่ยว และรู้สึกว่ามีตัวตนอยู่ในกลุ่ม (Gordon, 1986) การมีพฤติกรรมที่สร้างการยอมรับในกลุ่มเพื่อนเป็นการประนีประนอมเพื่อมิให้มีความขัดแย้งและทำให้พวกเขาเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ถึงแม้ว่าพฤติกรรมหลายอย่างในกลุ่มเพื่อนจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องก็ตาม (ปรีชา เกตุทัต, 2529 อ้างใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2541) ด้วยเหตุผลดังกล่าวการชักชวนของเพื่อนจึงส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนสูงมาก

การคาดการณ์การดื่ม

เยาวชนที่คาดการณ์ว่าคนในวัยเดียวกับตนมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงย่อมมีโอกาสที่จะดื่มสูงกว่าเยาวชนที่คาดการณ์ดังกล่าวต่ำกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะดื่มตามโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศของแจ็คสัน (Jackson, 1997) ของดีลแมนและคณะ (Dielman, Butchart, & Shope, 1993) โดยเยาวชนส่วนใหญ่มักเชื่อว่ามีเพื่อนที่อยู่ในวัยเดียวกับตนดื่มเป็นจำนวนมากซึ่งมักเกินกว่าความเป็นจริงเสมอ (Borsasi & Carey, 2001, 2003) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกพบว่าเยาวชนรับรู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นกิจกรรมเพื่อการเข้าสังคมโดยทั่วไปในปัจจุบัน ดังนั้นการดื่มจึงทำให้ตนเองมีความทันสมัยไม่แตกต่างไปจากเยาวชนคนอื่นๆ และการที่พวกเขาได้มีโอกาสดื่มตามโอกาสต่างๆกับกลุ่มเพื่อนก็จะยิ่งส่งเสริมความเข้าใจได้ว่าเยาวชนคนอื่นๆก็น่าจะมีพฤติกรรมเช่นเดียวกับตนเองและกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นการคาดการณ์ที่เกิดจากการสรุปหรือคาดเดาที่เกินจริง ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (the theory of reasoned action)กล่าวว่าบรรทัดฐานทางสังคม (social norms) มีผลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของบุคคล เยาวชนที่คิดว่าพฤติกรรมการดื่มเป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไปและได้รับการยอมรับในกลุ่มจึงมีโอกาสเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมการดื่มตามความเชื่อดังกล่าว

การยอมรับการดื่มของพ่อแม่

เยาวชนที่รับรู้ว่าพ่อแม่ไม่ยอมรับพฤติกรรมการดื่มมีโอกาสที่จะดื่มน้อยกว่าเยาวชนที่รับรู้ว่าพ่อแม่ของตนยอมรับพฤติกรรมการดื่ม ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่าน (กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, 2542; จิราภรณ์ เทพหนู, 2540; จินตนา วงศ์วาน, 2548; Borsari et al., 2007; Griffin et al., 2003; Jackson, 1997; Yu, 2003) และพบว่าการยอมรับการดื่มของพ่อแม่เป็นปัจจัยที่สำคัญในทุกระยะของการดื่มและมีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นในระยะการดื่มที่สูงขึ้นด้วย จากการสัมภาษณ์เจาะลึกทำให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นว่าพ่อแม่ในสังคมไทยยอมรับพฤติกรรมการดื่มในบุตรชายและหญิงแตกต่างกัน โดยในเพศหญิงมักได้รับการตักเตือน ห้ามปรามและลาดโทษอย่างเข้มงวดหากมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะที่เพศชายจะได้รับการตักเตือนอย่างไม่เข้มงวดนัก การยอมรับหรือไม่ยอมรับ

พฤติกรรมการดื่มของพ่อแม่ซึ่งเยาวชนรับรู้ได้นั้นจะส่งผลต่อการดื่มของพวกเขา ทั้งนี้เนื่องจากพ่อแม่ถือได้ว่าเป็นบุคคลแรกที่มีอิทธิพลเชิงสังคมต่อเด็กเป็นคนแรก (Moccoby & Martin, 1983 cited in Jackson, 1997) การตอบสนองของพ่อแม่โดยการชมเชย สนับสนุน หรือยอมรับจะส่งเสริมให้เกิดการกระทำพฤติกรรมนั้น (positive reinforcement) ในทางตรงกันข้ามหากพ่อแม่ตอบสนองโดยการตำหนิติเตียน ลงโทษ ควบคุม หรือไม่ยอมรับ จะทำให้เยาวชนหลีกเลี่ยงด้วยการไม่กระทำพฤติกรรมดังกล่าว (negative reinforcement) การศึกษาของไวท์และคณะ (White, Kraus, & Swartzwelder, 2006) ยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอิทธิพลของพ่อแม่โดยพบว่าถึงแม้เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเยาวชนมากแต่อิทธิพลของพ่อแม่สามารถลดหรือบรรเทาอิทธิพลของเพื่อนที่จะมีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนได้ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับพ่อแม่ในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาการดื่มในเยาวชนด้วย เพราะนอกจากจะส่งผลต่อการดื่มหรือไม่ดื่มของเยาวชนโดยตรงแล้วยังอาจส่งผลทางอ้อมอีกด้วย

อย่างไรก็ตามพบว่าปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การดื่มของพ่อแม่ ความผูกกันกับพ่อแม่และความผูกพันกับโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มของเยาวชน ซึ่งอาจอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของกิฟฟินและคณะ (Griffin et al., 2003) ที่พบว่าความสามารถทางสติปัญญาไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มของเยาวชนในเมืองนิวยอร์ค จากการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างทำให้ทราบว่าเยาวชนเกือบทั้งหมดคิดว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องที่ทำโดยทั่วไปในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในเด็กที่มีปัญหาการเรียนเท่านั้น เยาวชนที่มีผลการเรียนดีก็ดื่มเช่นเดียวกัน และการดื่มส่วนใหญ่ก็มักดื่มในโอกาสต่างๆที่มีการเฉลิมฉลองซึ่งมักเป็นวันหยุดและเป็นการดื่มในปริมาณไม่มากนัก เพียงแค่รู้สึกมึนๆทำให้มีความสนุกสนานเพิ่มขึ้นเท่านั้น จึงไม่เกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อการเรียน

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

จากการศึกษาพบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มของเยาวชนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) และกิฟฟินและคณะ (Griffin et al., 2003) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แบบวัดของโรเซนเบอร์กที่ประเมินความรู้สึกมีคุณค่าของตนเองโดยทั่วไป (the global self-esteem of Rosenberg) เครื่องมือดังกล่าวอาจไม่เหมาะสมที่จะประเมินความรู้สึกที่มีคุณค่าต่อตนเองซึ่งมีความเฉพาะเจาะจงขึ้นอยู่กับบริบทที่เผชิญอยู่ (Dolcini & Adler, 1994) และจากการสัมภาษณ์เจาะลึกได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าการดื่มของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเหตุผลทางสังคม คือความต้องการให้เกิดความสนุกสนานในกลุ่มเพื่อน มิได้เกิดจากแรงกดดันจากภายในตนเอง

สถานทางเศรษฐกิจของครอบครัว

สถานทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) และการศึกษาของเอลเดอร์และคณะ (Elder et al., 2000) ทั้งนี้อาจอธิบายจากข้อมูลได้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนเกือบทั้งหมด (มากกว่าร้อยละ 90) เป็นการดื่มที่อยู่ในระยะแรก (early alcohol drinking stages) ซึ่งไม่ได้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมาก และจากการสัมภาษณ์เจาะลึกก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่เป็นการสิ้นเปลืองมากนักเพราะมักดื่มกับกลุ่มเพื่อนจึงช่วยกันออกค่าใช้จ่ายและมักเป็นการดื่มที่บ้านญาติพี่น้อง/บ้านตนเองหรือบ้านเพื่อน มิใช่สถานบันเทิงจึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก ดังนั้นสถานะทางเศรษฐกิจจึงอาจไม่เกี่ยวข้องกับกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

การดื่มของบิดามารดา

การดื่มของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณและคณะ (2541) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการดื่มเป็นพฤติกรรมที่เยาวชนสามารถสังเกตเห็นได้ทั่วไปจากบุคคลต่างๆในสังคมรอบๆตัว จึงไม่จำเป็นต้องสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวเฉพาะจากพ่อแม่ของตนเองเท่านั้น (Yu, 2003) ผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับการศึกษาส่วนใหญ่ที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามพบว่าขนาดของความสัมพันธ์ระหว่างการดื่มของบิดามารดาและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนดังกล่าวที่พบไม่สูงมากนัก (Jackson, 1997; Yu, 2003) และพบว่าการดื่มของพ่อและแม่มีอิทธิพลต่อการดื่มที่แตกต่างกัน โดยมีการศึกษาที่พบว่าการดื่มของพ่อเท่านั้นจึงจะมีอิทธิพลต่อการดื่มของบุตร (Yeh & Chiang, 2005) ในขณะที่บางการศึกษา (Yeh et al., 2006) พบว่าการดื่มของพ่อมีอิทธิพลต่อการดื่มเฉพาะในบุตรชายและการดื่มของแม่จะมีอิทธิพลต่อการดื่มเฉพาะในบุตรสาว จะเห็นได้ว่าการดื่มของบิดามารดาเป็นปัจจัยที่มีรายละเอียดที่ต้องการการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนต่อไป

ความผูกพันกับพ่อแม่

ความผูกพันกับพ่อแม่ไม่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน สอดคล้องกับการศึกษาของเยห์และคณะ (Yeh et al., 2006) ที่พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มทั้งในเยาวชนหญิงและชาย อย่างไรก็ตามผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับการศึกษาส่วนใหญ่ที่พบว่าเยาวชนที่มีความผูกพันหรือมีสัมพันธภาพที่ดีกับพ่อแม่มีโอกาสที่จะดื่มน้อยกว่าเยาวชนที่มีความผูกพันน้อยหรือมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับพ่อแม่ (ประกิจ โพธาศน์, 2451; ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2541; Borsari et al., 2007; Yu, 2003) เหตุผลหนึ่งที่พอจะนำมาอธิบายได้คือการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ทำให้เด็กได้มีโอกาสใช้เวลาอยู่กับพ่อแม่มากขึ้น การได้มีเวลาอยู่ด้วยกันนอกจากจะเป็นการทำให้เกิดความรักผูกพันแล้วยังทำให้เด็กได้มีโอกาสสังเกตเห็นพฤติกรรมการดื่มของพ่อแม่อย่างใกล้ชิดขึ้น

ด้วย นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกยังพบว่าพ่อแม่บางคนซึ่งมีความรักเป็นห่วงลูกมาก อนุญาตให้ลูกดื่มที่บ้านได้ หากดื่มในปริมาณไม่มากและไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนเพราะเชื่อว่ามีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุมากกว่าการดื่มนอกบ้าน เยาวชนดังกล่าวจึงมีความรู้สึกสบายใจที่จะดื่มโดยไม่ต้องปกปิด เนื่องจากพ่อแม่รับทราบพฤติกรรมดังกล่าวแล้ว ความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่จึงอาจไม่เกี่ยวข้องกับการดื่มหรือไม่ดื่มของเยาวชน

ความผูกพันกับโรงเรียน

ความผูกพันกับโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณและคณะ (2541) และกิฟฟินและคณะ (Griffin et al., 2003) นั้น หมายถึงเยาวชนที่มีความผูกพันกับโรงเรียนมากหรือมีความผูกพันกับโรงเรียนน้อยก็มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในสังคมไทยโรงเรียนถือเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่ได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญ การที่เด็กนักเรียนมีปัญหาหรือข้อขัดแย้งกับโรงเรียนเป็นเรื่องที่ไม่เป็นที่ยอมรับ เยาวชนกลุ่มนี้จึงอาจตอบแบบสอบถามตามความคาดหวังของสังคมเพื่อมิให้รู้สึกลำบากใจ นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกยังพบว่าเยาวชนที่มีความผูกพันกับโรงเรียน มักมีความสุขที่จะใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆอยู่กับเพื่อนๆที่โรงเรียน เยาวชนจึงใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ทำกิจกรรมต่างๆที่ท้าทายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับเพื่อน ซึ่งมักเกิดขึ้นในโอกาสต่างๆที่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเช่นวันฉลองปีใหม่ วันกีฬาสี การผูกพันกับโรงเรียนมากหรือน้อยจึงไม่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มหรือไม่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สำหรับแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มของเยาวชน ผลการศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมาเมื่อเร็วๆนี้ อาทิเช่นการสำรวจโดยคณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส) ได้สำรวจครัวเรือนระดับชาติในปี พ.ศ. 2550 ทั่วประเทศ พบว่า เยาวชนนิยมดื่มเบียร์มากที่สุด ลำดับรองๆลงมาได้แก่ น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ไวน์ และเหล้าแดง และเพศชายดื่มมากกว่าเพศหญิงโดยคิดเป็นปริมาณแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อวัน (กรัม/วัน) สูงกว่าประมาณ 2 เท่าตัวและทั้งเยาวชนชายและหญิงมักดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่พักได้แก่บ้านเพื่อนบ้านญาติ รองลงมาคือบ้านตนเอง เช่นเดียวกับลักษณา อินทร์กลับและคณะ (อ้างในบัณฑิต ศรไพศาล, 2551) ซึ่งได้ทำการสำรวจเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑลรวม 6 สถาบัน ก็พบว่าประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่ม 3 อันดับแรกคือ เบียร์ สุรา และไวน์ โดยประมาณครึ่งหนึ่งดื่มในโอกาสพิเศษต่างๆตามเทศกาล บุคคลที่ร่วมดื่มด้วยมากที่สุดคือเพื่อนสนิทและเยาวชนส่วนใหญ่นิยมดื่มที่บ้านหรือที่พักอาศัยของตนเอง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกที่เป็นมุมมองของเยาวชนเองยังสะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมการดื่มของเยาวชนได้รับอิทธิพลมาจากสังคมที่อยู่แวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกลุ่มเพื่อนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมเช่นการ

พูดชักชวน การทำตามเพื่อน และการสร้างความกดดัน เป็นต้น ค่านิยมของสังคมและครอบครัวรวมทั้งแรงกระตุ้นจากภายในของตนเองตามธรรมชาติของวัยรุ่นที่ต้องการความท้าทาย ทันสมัยและการทดลองสิ่งใหม่ๆ ก็มีส่วนสำคัญด้วยเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาพบปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านทัศนคติต่อการดื่ม การถูกชักชวนให้ดื่ม และการยอมรับการดื่มของพ่อแม่ ซึ่งพบในทุกระยะของการดื่ม ดังนั้นในการป้องกันมิให้เยาวชนทดลองดื่มหรือย้ายระยะการดื่มไปสู่ระยะที่สูงขึ้นจึงควรให้ความสำคัญในการควบคุมปัจจัยดังกล่าว โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การให้ข้อมูลแก่เยาวชนเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ครอบคลุมถึงผลเสียหรือผลกระทบต่างๆทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม รวมทั้งปัจจัยทางสังคมต่างๆเช่นเพื่อน พ่อแม่ ที่มีอิทธิพลต่อการดื่มของเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยข้อมูลที่ให้ควรพิจารณาให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่นด้วยตัวอย่างเช่นการกล่าวถึงผลเสียจากการดื่มที่เป็นผลระยะยาวเช่นมะเร็งตับ หรือพิษสุราเรื้อรัง อาจไม่ทำให้เยาวชนให้ความสนใจหรือเห็นความสำคัญเท่ากับการกล่าวถึงผลเสียที่เห็นได้ชัดเจนในระยะเวลาอันใกล้เช่น การเกิดอุบัติเหตุ การทะเลาะวิวาท เป็นต้น รวมทั้งการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในประเด็นต่างๆ เช่น การยอมรับการดื่มโดยเฉพาะในเพศชายที่คิดว่าเป็นเรื่องปกติ ความสนุกสนานและความสามารถในการเข้าสังคมที่เชื่อว่าเกิดจากการดื่ม การเผยแพร่ให้ข้อมูลดังกล่าวผ่านสื่อต่างๆทางสาธารณอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบต่างๆที่มีความหลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจของวัยรุ่นจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปในทางที่เหมาะสม

2. การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นแรงกดดันโดยตรง (direct pressure) ที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนมากที่สุดซึ่งเยาวชนต้องเผชิญในสถานการณ์เฉพาะหน้า ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ยากลำบากสำหรับเยาวชนในการปฏิเสธ การทำให้เยาวชนตระหนักถึงอิทธิพลของเพื่อนรวมทั้งการได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการปฏิเสธแรงกดดันดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ครูซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญที่มีความใกล้ชิดกับเยาวชนและมีพื้นฐานทางความรู้และทักษะที่ดีเป็นทุนเดิมอยู่แล้วในการถ่ายทอดสื่อสารกับเด็ก จึงควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมเฉพาะด้านเพื่อเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้วางแผนดำเนินการที่เป็นรูปธรรมต่อไป

3. การแนะนำให้เยาวชนเลิกคบเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อป้องกันมิให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมหรือถูกชักชวนให้ดื่มเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากเนื่องจากมีการศึกษาที่พบว่าเยาวชนจะไม่เลิกคบเพื่อนด้วยเหตุผลที่เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยง (Engels, Knibbe, Drop, & De Haan, 1997) ดังนั้นจึงควรมีการสร้างสรรค์กิจกรรมเชิงบวกด้วยรูปแบบใหม่ๆที่ดึงดูดความสนใจของเยาวชนทั้งในระดับสังคม ชุมชน

และโรงเรียนเช่น ค่ายเยาวชน เกมส์กีฬา เครือข่ายสัมพันธ์เยาวชน เป็นต้น เพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสพบปะหรือสร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มเพื่อนอื่นๆที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง นอกจากนี้ยังต้องช่วยเหลือให้กลุ่มเพื่อนดังกล่าวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วย สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เยาวชนรู้สึกว่ามีเยาวชนจำนวนมากที่ไม่ดื่มและตนสามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนโดยไม่ต้องดื่มได้เช่นเดียวกัน

4. เยาวชนหญิงเป็นกลุ่มที่ควรให้ความสำคัญเนื่องจากพบว่าสัดส่วนการดื่มที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนและอยู่ในระยะทดลองดื่มมากกว่าเยาวชนชาย ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นนักดื่มหน้าใหม่ได้ในอนาคต ดังนั้นการให้ข้อมูลที่ทำให้เยาวชนหญิงรู้เท่าทันผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการซึ่งมีการจัดเตรียมเครื่องดื่มที่ส่วนผสมของแอลกอฮอล์ในรูปแบบต่างๆอย่างน่าสนใจทั้งรูปลักษณ์และรสชาติ เช่นเหล้าปั่น เพื่อล่อใจให้เยาวชนหญิงรู้สึกสะดวกใจที่จะทดลองดื่มจึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อป้องกันการดื่มโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

5. ท่าทีของพ่อแม่ที่มีต่อการดื่มเป็นเรื่องสำคัญเนื่องจากเป็นบุคคลใกล้ชิดและยอมรับนับถือที่สุดสำหรับเยาวชน อย่างไรก็ตามพบว่าพ่อแม่จำนวนมากมักไม่ตระหนักถึงอิทธิพลของตนเองที่มีต่อบุตร (Burman, Pulkkiinen, Kuprio, & Rose, 2004) และยิ่งไปกว่านั้นยังมีการรับรู้ว่าตนไม่สามารถดำเนินการใดๆเพื่อการป้องกันบุตรจากพฤติกรรมเสี่ยงได้ (Clark, Scarisbrick-Hauser, Gautam, & Wiirk, 1999) ดังนั้นจึงควรมีการให้ความรู้แก่พ่อแม่เพื่อสร้างความตระหนักถึงบทบาทที่ควรสอดส่องดูแลตักเตือนบุตรมิให้มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้เยาวชนรับรู้ว่าพ่อแม่ของตนมิได้ยอมรับพฤติกรรมดังกล่าวถึงแม้ว่าพ่อแม่บางคนจะมีพฤติกรรมดื่มก็ตาม อย่างไรก็ตามท่าทีที่แสดงออกของพ่อแม่ต่อการไม่ยอมรับพฤติกรรมการดื่มต้องกระทำอย่างเหมาะสมด้วย เพราะโดยธรรมชาติแล้วเยาวชนมักมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งและมีลักษณะของการท้าทายต่อต้านสิ่งต่างๆ การฝึกทักษะให้พ่อแม่สามารถสื่อสารกับบุตรได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็น

6. สถานศึกษาควรมีการประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ(risk behavior assessment)ของเยาวชนเป็นประจำทุกๆภาคการศึกษาเพื่อสามารถแยกแยะเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถแยกในรายละเอียดเป็นการดื่มในระยะต่างๆนั้นจะทำให้สามารถค้นหาปัญหาได้ตั้งแต่ในระยะแรก (early detection) ทำให้สามารถช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมตั้งแต่แรกและเป็นการป้องกันการเกิดปัญหาในระยะรุนแรงได้

7. สถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายและเข้มงวดอย่างจริงจังมิให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาหรือเมื่อมีการทำกิจกรรมนอกสถานที่ เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อลดโอกาสทดลองดื่มและสร้างกระแสการไม่ยอมรับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

8. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการควบคุมบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างจริงจัง เช่นช่วงเวลาที่ห้ามจำหน่าย ระยะห่างของร้านค้ากับสถานศึกษา เป็นต้น รวมทั้งการพิจารณาหามาตรการใหม่ๆมาใช้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง เช่นการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบใหม่ๆ ในสถานที่ต่างๆที่เพิ่ม

ความสะดวกในการซื้อของเยาวชน เช่น การจำหน่ายเหล้าปั่นที่ร้านค้าหรือร้านอาหารขนาดเล็ก หรือตลาดโดยทั่วไป

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยต่อไป

1. ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเยาวชนกลุ่มอื่น เช่น เยาวชนที่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการ เด็กเร่ร่อน เพื่อทำให้เข้าใจภาพรวมทั้งหมดของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย

2. ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและอิทธิพลของพ่อแม่ต่อพฤติกรรมการดื่มในเยาวชน เช่น การสื่อสารระหว่างเยาวชนกับพ่อแม่ รูปแบบการเลี้ยงดู การเป็นแบบอย่าง เนื่องจากปัจจัยด้านพ่อแม่เป็นปัจจัยสำคัญตัวหนึ่งที่พบในทุกระยะของการดื่ม แต่พบว่าการศึกษาวิจัยที่ผ่านมามีการศึกษาเกี่ยวกับพ่อแม่ในประเด็นต่างๆดังกล่าวน้อยมาก

3. ศึกษาปัจจัยเชิงป้องกัน (protective factors) เช่น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทักษะการเข้าสังคม ความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่ม ความสามารถในการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เอื้อต่อการดื่ม เป็นต้น เพื่อทำให้เข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มของเยาวชนอย่างครอบคลุมมากขึ้น

4. ศึกษาเชิงลึกในกลุ่มเยาวชนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงความคิด ความเชื่อและวิธีการที่ใช้ในการปฏิเสธการดื่มภายใต้บริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่กดดันให้ดื่ม ทั้งนี้เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ดังกล่าวและนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อการป้องกันต่อไป

5. พัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนที่มีลักษณะบูรณาการหลายองค์ประกอบ (multi-component program) ทั้งเยาวชน ครอบครัวและโรงเรียน โดยการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม การเพิ่มทักษะและความมั่นใจในการปฏิเสธในเยาวชน การมีส่วนร่วมของครอบครัว โดยการพัฒนาให้มีทักษะการสื่อสารกับบุตร ความสามารถในการแสดงท่าทีที่เหมาะสมกับบุตร รวมทั้งการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ที่เยาวชนมีกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมากที่สุด เช่น การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆในโรงเรียน การสนับสนุนด้านกีฬา การออกกำลังกาย กิจกรรมจิตอาสาต่างๆ

6. ศึกษาระยะยาว ติดตามไปข้างหน้า (longitudinal study) เนื่องจากการศึกษาระยะยาวทำให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กนิษฐา ไทยกล้า เกรียงไกร พึ่งเชื้อ และอุษณีย์ พึ่งปาน. (2549). แบบแผนการดื่มสุราในเยาวชนไทย. ใน *การประชุมวิชาการสุราระดับชาติครั้งที่ 2 วันที่ 13-14 ธันวาคม 2549.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล. (2542). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชายในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2541). *ประกาศกรมการปกครอง เรื่อง "การปรับปรุงการจัดชั้นอำเภอ พ.ศ. 2541."* เอกสารอัดสำเนา.

กรมสรรพสามิต. (2551). ชนิดสุรา. วันที่ค้นข้อมูล 3 มกราคม 2551, เข้าถึงได้จาก www.cas.or.th/data/basicinfo/kind_of_alcohol.pdf

คณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด. (2550). *สถานภาพการบริโภคสุรา พ.ศ. 2550.* สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส). กระทรวงยุติธรรม

คณะกรรมการบริหารเครือข่ายวิชาการสารเสพติด. (2546, 2548). *วิจัยสารเสพติดและผลกระทบทางสังคม.* สถาบันวิจัยสังคม.

จันทร์ ชุ่มเมืองปัก. (2551). *วัยรุ่นยุคใหม่หัวใจดิจิตอล.* กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้ากรุ๊ป.

จินตนา วงส์วาน. (2548). *ความชุกและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์ปริญญาระดับมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิราภรณ์ เทพหนู. (2540). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมปลายสายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุง.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอนามัยครอบครัว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชัยยุทธ คาผา. (2534). *ปัจจัยของการขัดเกลาทางสังคมของพ่อแม่ที่กระทบต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น.* คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เทพินทร์ พัชรานุรักษ์. (2541). *พฤติกรรมบริโภคสุรา.* สำนักพัฒนาวิชาการ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.

ธิติ รัตนโชติ. (2539). *วัยรุ่นหญิงกับการสูบบุหรี่: ศึกษาเฉพาะนักเรียนหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ. (2549). *รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ. 2549.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ. (2550). อุปสงค์ อุปทานและผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย. ใน สมบัติ ตรีประเสริฐสุข. (บรรณาธิการ), *สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา. ผลกระทบต่อสุขภาพและการดูแลรักษา* (หน้า 10-32). กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.

บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ. (2550). *รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ. 2550.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ. (2551). *รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ. 2551.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

ประกิจ โพธิอาสน์. (2541). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ลักขณา เดิมศิริกุลชัย กรณี วัฒนสมบูรณ์ และ ณัฐกมล ชาญสาธิตพร. (2541). *การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนไทย.* คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปราณี ทองคำ อดิญาณ์ ศรเกษตริน และรัตติยา เพชรน้อย. (2549). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 17, 169-183.

ปาริชาต สถาปิตานนท์. (2549). *การรณรงค์และการให้การศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัญหาพฤติกรรมอันสืบเนื่องจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.* ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

พนิดา นามจันดี. (2549). *ความชุกและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอสีชมพู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ไพศาล วิสาโล. (2537). ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทดีไซด์ จำกัด.

ยุพา ชูสิทธิกุล. (2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจในการดื่มสุรากับพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาสุขศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รณชัย คงสกลธ์. (2548). ความสัมพันธ์สุรากับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ใน *การประชุมวิชาการสุราระดับชาติครั้งที่ 1 วันที่ 13-15 กรกฎาคม 2548.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

รุ่งวิทย์ มาศงามเมือง อารีย์ มาศงามเมือง ปิยะรัตน์ บุตรากรณ์ ทวิป กิตยากรณ์ วิจิตร ฟุ้งลัดดา สุวัฒน์ ศรีสรฉัตร์และคณะ. (2543). *การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนไทย: สาเหตุและการป้องกัน.* มหาวิทยาลัยมหิดล.

วณี กอสุวรรณศิริ. (2549). ยุทธศาสตร์ลดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจากการดื่มแอลกอฮอล์.ใน *การประชุมวิชาการสุราระดับชาติครั้งที่ 2 วันที่ 13-14 ธันวาคม 2549.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

วิชัย โปษยะจินดา. (2537). การดื่มสุราและทัศนคติต่อการดื่ม: ผลการสำรวจชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร "ชุมชนบางซื่อและเขรูชาเล็ม" ใน *สุรากับสังคมไทย.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศยามล เจริญรัตน์.. (2549). พฤติกรรมการดื่มของเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติเนื่องจากเมาสุราและขับรถ . ใน *การประชุมวิชาการสุราระดับชาติครั้งที่ 2 วันที่ 13-14 ธันวาคม 2549.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการทุกช่วงวัย.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมบัติ ตรีประเสริฐสุข. (2550). *สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา: ผลกระทบต่อสุขภาพและการดูแลรักษา.* กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.

สาวิตรี อัษณางค์กรชัย อโนชา หมึกทองและถนอมศรี อินทนนท์. (2551). *การเฝ้าระวังพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในประเทศไทย.* เครือข่ายวิชาการวิจัยและข้อมูลด้านสารเสพติดในภาคใต้ สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ. (2551). *พระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551.* กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547). *รายงานการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร.* กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

สุชา จันทน์เอม. (2528). *วัยรุ่น.* กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.

สุรีย์ สถาพรนานนท์. (2529). *ปัจจัยที่ทางสังคมจิตวิทยาที่ทำนายความตั้งใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เจือปนของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตรการแพทย์และสาธารณสุข. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

Adams, C. E. & Nagoshi, C. T. (1999). Changes over one semester in drinking game playing and alcohol use and problems in a college student sample. *Substance Abuse, 20,* 97-106.

Ajzen, I. (1991). The theory of planed behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Process, 50,* 179-211.

Ajzen, I. & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior.* Englewood-Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Ajzen, I. & Fishbein, M. (1998). Attitudes and the attitude-behavior relation: Reasoned and automatic processes (Vol. 11). In W. Stroebe, & M. Hewstone (Eds.), *European review of social psychology* (pp. 1-33). Chichester, England: Wiley.

Anthony, J. C., & Petronis, K. R. (1995). Early-onset drug use and risk of later drug problems. *Drug Alcohol Depend, 40,* 9-15.

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory.* New York: Prentice-Hall.

Barman, S. K., Pulkkinen, L., Kaprio, J., & Rose, R. J. (2004). Inattentiveness, parental smoking, and adolescent smoking initiation. *Addiction, 99,* 1049-1061.

Berndt, T. (1996). Transitions in friendship and friends" influence. In J. A. Graber, J. Brooks-Gunn., & A. C. Petersen. (Eds), *Transitions through adolescence: Interpersonal domains and context* (pp. 57-84). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Borsari, B. & Carey, K. B. (2001). Peer influences on college drinking: A review of the research. Journal of Substance Abuse, 13, 391-424.

Borsari, B. & Carey, K. B. (2003). Descriptive and injunctive norms in college drinking: A meta-analytic integration. *Journal of Studies on Alcohol, 64,* 331-341.

Borsari, B., Murphy, J. G., & Barnett, N. P. (2007). Predictors of alcohol use during the first year of college: Implication for prevention. *Addictive Behaviors* (in press).

Bot, S. M., & Engels, R. C. M. E., Knibbe, R. A., & Meeus, W. H. J. (2005). Friend's drinking behaviour and adolescent alcohol consumption: The moderating role of friendship characteristics. *Addictive Behaviors, 30,* 929-947.

Boyle, J. R. & Boekeloo, B. O. (2006). Perceived parental approval of drinking and its impact on problem drinking behavior among first-year college students. *Journal of American College Health, 54,* 238-244.

Champion, H. L., Foley, K. L., & DuRant, R. H., Hensberry, R., Altman, D., & Wolfson, M. (2004). Adolescent sexual victimization, use of alcohol and other substances, and other health risk behaviors. *Journal of Adolescent Health, 35,* 321-328.

Chumpolweerapong, P. (2005). *Alcohol consumption behavior of female adolescents: Case study in vocational training colleges in Ranong province, Thailand.* Master of science (Public health). Major in health education and behavioral sciences, Graduate studies, Mahidol university.

Clark, P. I., Scarisbrick-Hauser, A., Gautam, S. P., & Wirk, S. J. (1999). Anti-tobacco socialization in homes of African-American and white parents, and smoking and nonsmoking parents. *Journal of Adolescent Health, 24,* 329-339.

Cooper, M. L. (2002). Alcohol use and risky sexual sexual behavior among college students and youth: evaluating the evidence. *Journal of Studies on Alcohol Supplement. 14,* 101-117.

Dielman, T. E., Butchart, B. A., & Shope, J. T. (1993). Structural equation model tests of patterns of family interaction, peer alcohol use, and intrapersonal predictors of adolescent alcohol use and misuse. *Journal of Drug Education, 23,* 273-316.

Dolcini, M. M. & Adler, N. E. (1994). Perceived competencies, peer group affiliation, and risk behavior among early adolescents. *Health Psychology, 13,* 496-506.

Donovan, J. E. (2004). Adolescent alcohol initiation: A review of psychosocial risk factors. *Journal of Adolescent Health, 35,* 529e7-529e18.

Duncan, S. C., Duncan, T. E., & Strycker, L. A. (2006). Alcohol use ages 9 to 16: A cohort-sequential latent growth model. *Drug and Alcohol Dependence, 81,* 71-81.

Eccles, J. S., Lord, S., & Buchanan, C. M. (1996). *School transitions in early adolescence: What are we doing to our young people?* In J. A. Graber, J. Brooks-Gunn., & A. C. Petersen. (Eds), Transitions through adolescence: Interpersonal domains and context (pp. 251-284). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Elder, J. P., Campbell, N. R., Litrownik, A. J., Ayala, G. X., Slymen, D. J., & Parra-Medina, D. (2000). Predictors of cigarette and alcohol susceptibility and use among Hispanic migrant adolescents. *Preventive Medicine, 31,* 115- 123.

Ellickson, P. L., McGuigan, K. A., & Klein, D. J. (2001). Predictors of late-onset smoking and cessation over 10 years. *Journal of Adolescent Health, 29,* 101-108.

Ellickson, P., Tucker, J. S., & Klein, D. J. (2003). Ten-year prospective study of public health problems associated with early drinking. *Pediatrics, 111,* 949-955.

Elliott, G. R. & Feldman, S.S. (1990). Capturing the adolescent experience. In S.S. Feldman & G.R. Elliott (Eds.), *At the threshold: The developing adolescent* (pp. 1-14). Cambridge, MA: Harvard University press.

Engels, R. C. M. E., Knibbe, R. A., Drop, M. J., & De Haan, Y. T. (1997). Homogeneity of cigarette smoking within peer groups: Influence or selection? *Health Education Behavior, 24,* 801-811.

Ennett, S. T. & Bauman, K. E. (1994). The contribution of influence and selection to adolescent peer group homogeneity: The case of adolescent cigarette smoking. *Journal of Personality and Social Psychology, 67,* 653-663.

Flay, B. R. (1999). Understanding environmental, situational and intrapersonal risk and protective factors for youth tobacco use: The Theory of Triadic Influence. *Nicotine & Tobacco Research, 1,* S111-S114. New York: Springer.

Flay, B. R., Hu, F. B., & Richardson, J. (1998). Psychosocial predictors of different stages of cigarette smoking among high school students. *Preventive Medicine, 27,* A9-A18.

Flay, B. R., Hu, F. B., Siddiqui, O., Day, L. E., Hedeker, D., & Petratis, J. (1994). Differential influence of parental smoking and friends' smoking on adolescent initiation and escalation of smoking. *Journal of Health and Social Behavior, 35,* 248-265.

Flay, B. R. & Petraitis, J. (1993). *A review of theory and prospective research on the causes of adolescent tobacco onset: A report for the Robert Wood Johnson Foundation.* Chicago: University of Illinois .

Flay, B. R., & Petraitis, J. (1994). The theory of triadic influence: A new theory of health behavior with implications for preventive interventions. In G. L. Albrecht (Ed.), Medical sociology: A reconsideration of health behavior change models (pp. 19-44). London: JAI.

Gordon, N. P. (1986). Never smokers, triers, and current smokers: Three distinnct target groups for school-based antismoking programs. *Health Education Quarterrly, 113,* 163-180.

Grant, B. F., Stinson. F.S., & Harford, T.C. (2001). Age at onset of alcohol use and DSM-IV alcohol abuse and dependence: A 12-year follow-up. *Journal of Substance Abuse. 13,* 493-504.

Greenbaum, P. E., DelBoca, F. K., Wang, C., & Goldman, M. S. (2005). Variation in the drinking trajectories of freshman college students. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 73,* 229-238.

Griffin, K. W., Botvin, G. J., Scheier, L. M., Doyle, M. M., & Williams, C. (2003). Common predictors of cigarette smoking, alcohol use, aggression, and delinquency among inner-city minority youth. *Addictive Behavioes, 28,* 1141-1148.

Grube, J. W., Chen, M. J., & Madden, P. (1995). Predicting adolescent drinking from alcohol expectancy values: A comparison of addictive, interactive, and nonlinear models. *Journal of Applied Social Psychology, 25,* 839-857.

Hansen, W. B. (1992). School-based substance abuse prevention: A review of state of the art in curriculum 1980-1990. Health Education Research, 7, 403-430.

Hawkins, J. D., Graham, J. W., Maguin, E., Abbott, R., Hill, K. G., & Catalano, R. F. (1997). Exploring the effects of age of alcohol use initiation and psychosocial risk factors on subsequent alcohol misuse. *Journal of Studies on Alcohol, 58,* 280-290.

Henry, G. T. (1990). *Practical sample.* California: Sage.

Hirchi, T. (1969*). Causes of delinquency.* Berkeley, CA.University of California Press.

Homsin, P. (2006). Predictors of smoking uptake among Thai male adolescents: Early smoking stages. Unpublished doctoral dissertation. Chiang Mai University; Chiang Mai.

Jackson, C. (1997). Initial and experiment stages of tobacco and alcohol use during late childhood: Relation to peer, parent, and personal risk factors. *Addictive Behaviors, 22,* 685-698.

Janz, N. K. & Becker, M. H. (1984). The health belief model: A decade later. *Health Education Quarterly, 11,* 1-47.

Kalayjian, A., Swendsen, J., Chiu, W., Dierker, L., Degenhardt, L., Glantz, M., et al. (in press). Sociodemographic predictors of transitions across stages of alcohol use, disorders, and remission in the National Comorbidity Survey Replication. *Comprehensive Psychiatry.*

Kandel, D. B., Yamaguchi, K., & Chen, K. (1992). Stages of progression in drug involvement from adolescence to adulthood: Further evidence for the gateway theory. *Journal of Studies on Alcohol, 53*, 447-457.

Kawabata, T., Cross, D., Nishioka, N., & Shimai, S. (1999). Relationship between self-esteem and smoking behavior among Japanese early adolescents: Initial results from a three-year study. *The Journal of School Health, 69*, 280-284.

Kerr-Correa, F., Igami, T. Z., Hiroce, V., & Tucci, A. M. (2007). Patterns of alcohol use between genders: A cross-cultural evaluation. *Addictive Disorders, 102,* 265-275.

Kirkcaldy, B. D., Siefen, G., Surall, D., & Bischoff, R. J. (2004). Predictors of drug and alcohol abuse among children and adolescents. *Personality and Individual Differences, 36,* 247-265.

Kremers, S.P.J., Mudde, A. N., & De Vries, H. (2001). Subtypes within the precontemplation stage of adolescent smoking acquisition. *Addictive Behaviors. 26,* 237-251.

Kremers, S.P.J., Mudde, A. N., & De Vries, H. (2004). Model of unplanned smoking initiation of children and adolescents: An integrated stage model of smoking behavior. *Preventive Medicine, 38,* 642-650.

Kushner, M. G., Sher, K. J., Wood, M. D., & Wood, P. K. (1994). Anxiety and drinking behavior: Moderating effects of tension-reduction alcohol outcome expectancies. *Alcoholism, Clinical and Experimental Research,* 18, 852-860.

Lincohn, Y. S. & Guba, E. G. (1985). Naturalistic inquiry. Beverly Hills, CA: Sage.

Maggs, J. L. (1997). Alcohol use and binge drinking as goal-directed action during the transition to post-secondary education. In J. Schulenberg, J. L.Maggs, & K. Hurrelman (Eds.), *Health risks and developmental transitions during adolescence* (pp. 345-371). New York: Cambridge University Press.

Mayhew, K. P., Flay, B. R., & Mott, J. A. (2000). Stages in the development of adolescent smoking. *Drug and Alcohol Dependence, 59*(Suppl.1), 61-81.

Parel, C. P., Caldito, G. C., Ferrer, P. L., De Guzman, G. G., Sinsioco, C. S., & Tan, R. H. (1973). *Sampling design and procedures.* Paper for the Research Training Program of the Philippine Social Science Council, Quezon city.

Petraitis, J., Flay, B.R., & Miller, T.Q. (1995). Reviewing theories of adolescent substance use: Organizing pieces in the puzzle. *Psychological Bullentin, 117,* 67-86.

Pierce, J. P., Farkas, A. J., Evans, N., & Gilpin, E. (1995). An improved surveillance measure for adolescent smoking?. *Tabacco Control, 4*, S47-S56.

Polit, D. F. & Hungler, B. P. (1999). Nursing research: Principles and methods. Philadelphia: Lippincott.

Reboussin,B. A., Song, E., Shrestha, A., Lohman, K K., & Wolfson, M. (2006). A latent class analysis of underage problem drinking:Evidence from a community sample of 16-20 year olds. *Drug and Alcohol Dependence, 83,* 199-209.

Reifman, A. & Watson, W. K. (2003). Binge drinking during the first semester of college: Continuation and desistance from high school patterns. *Journal of American College Health, 52,* 73-81.

Rimal, R. N. & Real, K. (2005). How behaviors are influenced by perceived norms. *Communication Research, 32,* 389-414.

Room, R., Babor, T., & Rehm, J. (2005). Journal of Alcohol and Public Health. 365: 519-530.

Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the self.* New York: Basic Books.

Santrock, J.W. (2001). Adolescence. St.Louis: McGraw Hill.

Sneed, C. D., Morisky, D. E., Rotheram-Borus, M. J., Ebin, V. J., & Malotte, K. (2001). Patterns of adolescent alcohol, cigarette, and marijuana use over a 6-month period. *Addictive Behaviors, 26,* 415-423.

Stritzke, W. G. K. & Butt, J. C. M. (2001). Motives for not drinking alcohol among Australian adolescents: Development and initial validation of a five-factor scale. *Addictive Behaviors, 26,* 633-649.

Swahn, M. H., Simon, T. R., Hammig, B. J., & Guerrero, J. L. (2004). Alcohol consumption behaviors and risk for physical fighting and injuries among adolescent drinkers. *Addictive Behaviors, 29,* 959-963.

Tiffany, S. T. (1990). A cognitive model of drug urges and drug-use behavior: Role of automatic and nonautomatic processes. *Psychological review, 97,* 147-168.

Turner, A. P., Larimer, M. E., & Sarason, I. G. (2000). Family risk factors for alcohol-related consequences and poor adjustment in fraternity and sorority members: Explaining the role of parent-child conflict. *Journal of Students on Alcohol, 61,* 818-826.

Tyas, S. L. & Pederson, L. L. (1998). Psychosocial factors related to adolescent smoking: A critical review of the literature. *Tobacco Control, 7,* 409-420.

Weber, A. L. (1992). *Social psychology.* New York: HarperPerennial.

Webster's New World College Dictionary, 4th Edition Michael E. A. (2008).

Werner, M. J. & Greene, J. W. (1992). Problem drinking among college freshmen. *Journal of Adolescent Health, 13,* 487-492.

White, A. M., Kraus, C. L., & Swartzwelder, H. S. (2006). Many college freshmen drink at levels far beyond the binge threshold. *Alcoholism, Clinical and Experimental Research, 30,* 1006-1010.

Wilson, G. S., Pritchard, M. E., & Schaffer, J. (2004). Athletic status and drinking behavior in college students: The influence of gender and coping styles. *Journal of American College Health, 52,* 269-273.

World Health Organization. (1993). *The health of young people*: A challenge and promise. English.

World Health Organization. (2004). Global status report: Alcohol policy.

World Health Organization. (2008). *Global Status Report: Alcohol Policy.*

Yeh, M. & Chiang, I. (2005). Comparison of the predictors of alcohol use and misuse among Han and aboriginal students in Taiwan. *Addictive Behaviors, 30,* 989-1000.

Yeh, M., Chiang, I., & Huang. (2006). Gender differences in predictors of drinking behavior in adolescents. *Addictive Behaviors, 31,* 1929-1938.

Yu, J. (2003). The association between parental alcohol-related behaviors and children's drinking. *Drug and Alcohol Dependence, 69,* 253-262.

Zemmerman, M. A. & Schmeelk-Cone, K. H. (2003). A longitudinal analysis of adolescent substance use and school motivation among African American youth. *Journal of Research on Adolescence*, 13, 185-210.

ภาคผนวก

แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยบูรพา

---

1. โครงการวิจัย

ภาษาไทย ความเชื่อ แบบแผนการดื่มและปัจจัยทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย

ภาษาอังกฤษ Beliefs, Patterns and Predictors of Alcohol Drinking Among Thai Youths.

2. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : ผศ.ดร.พรนภา หอมสินธุ์

3. หน่วยงานที่สังกัด คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ได้พิจารณารายละเอียดโครงการวิจัย เรื่องดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในประเด็นที่เกี่ยวกับ

1) เคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างการวิจัย
2) วิธีการอย่างเหมาะสมในการได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการการวิจัย (Informed consent) รวมทั้งการปกป้องสิทธิประโยชน์ และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
3) การดำเนินการวิจัยอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อความเสียหายต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิต หรือไม่มีชีวิต

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มีมติเห็นชอบ ดังนี้

(/) รับรองโครงการวิจัย

( ) ไม่รับรอง

5. วันที่ที่ให้การรับรอง : 26 ธันวาคม พ.ศ. 2550

ลงนาม .....

(ศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ พันธุวัฒนา)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) มีจำนวน 5 ท่านดังรายนามต่อไปนี้

1) ดร. สถาพร พฤฑฒิกุล ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษาที่ 2 จังหวัดชลบุรี
2) นพ. เวทิส ประทุมศรี หัวหน้ากลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา
3) ผศ. ดร. ระพินทร์ ฉายวิมล หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
4) ผศ. ดร. สุนทราวดี เธียรพิเชฐ อาจารย์ประจำสาขาวิชาแม่และเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
5) ผศ. ดร. พัชรี สุวรรณศรี อาจารย์ประจำภาควิชาสุขศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ที่ปรึกษาด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ

ดร. สุวดี สกุลคู อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยสูตรที่ใช้ในการสำรวจเพื่อการประมาณสัดส่วน (Parel, 1973)

$$n = \frac{NZ^2_{\alpha/2} \cdot p(1-p)}{Nd^2 + Z^2_{\alpha/2}\, p(1-p)}$$

n = ขนาดตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

Z = ค่าสถิติมาตรฐานใต้โค้งปกติที่สอดคล้องกับระดับนัยสำคัญ โดยกำหนด ค่า α = 0.05, ดังนั้นที่ $\alpha/2$ มีค่า Z = 1.96

N = ขนาดประชากรเยาวชนในสถานศึกษาที่ทราบแน่ชัด มีทั้งสิ้น 122,943 คน (ข้อมูลของศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ณ. วันที่ 9 สิงหาคม 2550 http//210.1.20.11/dataonweb/reportother/school)

p = สัดส่วนของเยาวชนในสถานศึกษาที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เท่ากับ 0.2

d = ค่าความคลาดเคลื่อนสมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้เท่ากับ 3 %

$$n = \frac{(122{,}943)\,(1.96)^2\,(0.2)(0.8)}{(122{,}943)\,(0.03)^2 + (1.96)^2\,(0.2)(0.8)}$$

$$= 680$$

เนื่องจากเป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีหลายขั้นตอน (multistage random sampling) จึงปรับค่าความแปรปรวนให้ใกล้เคียงเสมือน การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการคูณค่า design effect = 1.25 (Stuart, 1963 cited in Henry, 1990) ฉะนั้นจำนวนตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูลอย่างต่ำคือ 850 คน อย่างไรก็ตามได้ทำการเพิ่มจำนวนตัวอย่างที่เก็บเพื่อทดแทนแบบสอบถามที่ไม่มีความสมบูรณ์โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (Stuart, 1963 cited in Henry, 1990)

$$n' = \frac{n}{(e)\,(r)} \quad \text{นั้นคือ} \quad \frac{850}{(0.95)\,(0.95)} = 942 \text{ คน ประมาณ } 1{,}000 \text{ คน}$$

n' = ขนาดตัวอย่างที่ปรับแล้ว

n = ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้จริง

e = สัดส่วนของแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์

r = สัดส่วนของแบบสอบถามที่คาดว่าจะมีการตอบกลับ

รายละเอียดการเก็บข้อมูลในแต่ละโรงเรียน

จังหวัด	ระดับการศึกษา	โรงเรียน	จำนวนน.ร.กลุ่มเป้าหมายที่มี	จำนวนน.ร.ที่ต้องการ	จำนวนน.ร.ตามสัดส่วนโดยประมาณ
ชลบุรี	มัธยมศึกษา	ร.ร.สายสามัญศึกษารัฐบาล 2 แห่ง			
		- ร.ร.แห่งที่ 1	202		45
		- ร.ร.แห่งที่ 1	432	275	100
		ร.ร.สายสามัญศึกษาเอกชน 1 แห่ง	583		130
	อาชีวศึกษา	สถาบันอาชีวศึกษารัฐบาล 1 แห่ง	1,471	275	175
		สถาบันอาชีวศึกษาเอกชน 1 แห่ง	824		100
จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีทั้งสิ้น 41,622 คน			3,512	550	550
ฉะเชิงเทรา	มัธยมศึกษา	ร.ร.สายสามัญศึกษารัฐบาล 2 แห่ง			
		- ร.ร.แห่งที่ 1	325		45
		- ร.ร.แห่งที่ 1	90	130	10
		ร.ร.สายสามัญศึกษาเอกชน 1 แห่ง	549		75
	อาชีวศึกษา	สถาบันอาชีวศึกษารัฐบาล 1 แห่ง	1,019	130	70
		สถาบันอาชีวศึกษาเอกชน 1 แห่ง	946		60
จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีทั้งสิ้น 19,606 คน			2,929	260	260
ปราจีนบุรี	มัธยมศึกษา	ร.ร.สายสามัญศึกษารัฐบาล 2 แห่ง			
		- ร.ร.แห่งที่ 1	108		10
		- ร.ร.แห่งที่ 1	593	95	60
		ร.ร.สายสามัญศึกษาเอกชน 1 แห่ง	243		25
	อาชีวศึกษา	สถาบันอาชีวศึกษารัฐบาล 1 แห่ง	550	95	40
		สถาบันอาชีวศึกษาเอกชน 1 แห่ง	811		55
จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีทั้งสิ้น 14,437 คน			2,305	190	190
รวมกลุ่มตัวอย่างที่ได้				1,000	1,000

แบบแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (สำหรับกลุ่มตัวอย่าง)

โครงการวิจัยเรื่อง ความเชื่อ แบบแผนการดื่มและปัจจัยทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย

วันที่ให้ความยินยอม วันที่.....เดือน.....ปี.....

ดิฉัน..... กำลังทำการศึกษาเกี่ยวกับแบบแผนการดื่มและความคิดเห็นต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการสุ่มเลือกเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาเพื่อให้ข้อมูลดังกล่าว ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลจึงอาจเป็นทั้งผู้ที่ดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดความเข้าใจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาโครงการเพื่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ในการให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามหรืออาจมีการพูดคุยในบางประเด็นครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลไม่จำเป็นต้องระบุชื่อ-สกุล แต่จะมีการกำหนดเป็นเลขรหัสแทน และในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะกระทำโดยผู้วิจัยเท่านั้น บุคคลอื่นรวมทั้งคุณครูในโรงเรียนจะมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆทั้งสิ้น ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บอย่างมิดชิดในซองกระดาษมีเพียงผู้วิจัยเท่านั้นที่จะได้อ่านและรับทราบข้อมูล ผลการศึกษาที่ได้ก็จะถูกนำเสนอเป็นรายกลุ่มในภาพรวม มิได้มีการรายงานเป็นรายบุคคล และจะไม่มีการเปิดเผยรายชื่อผู้ให้ข้อมูลให้ทางโรงเรียนหรือบุคคลอื่นทราบในทุกกรณี

หากท่านยินดีให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ ขอความกรุณาลงนามยินยอมในแบบฟอร์มข้างล่างนี้ แต่หากท่านรู้สึกไม่สะดวกใจที่จะให้ข้อมูลท่านก็สามารถตอบปฏิเสธได้โดยจะไม่มีผลกระทบใด ในกรณีที่ท่านมีข้อสงสัยใดๆในขณะนี้กรุณาสอบถาม หรือหากท่านมีข้อสงสัยในภายหลังกรุณาติดต่อดิฉันได้โดยตรงที่.....โทรศัพท์.....

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม

( )

ลงนาม .....พยาน

( )

ลงนาม.....ผู้ทำวิจัย

( )

แบบแสดงความยินยอมให้ตอบแบบสอบถาม (สำหรับผู้ปกครอง)

โครงการวิจัยเรื่อง ความเชื่อ แบบแผนการดื่มและปัจจัยทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย

วันที่ให้ความยินยอม วันที่.....เดือน.....ปี.....

ดิฉัน..... กำลังทำการศึกษาเกี่ยวกับแบบแผนการดื่มและความคิดเห็นต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการสุ่มเลือกเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาเพื่อให้ข้อมูลดังกล่าว ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลจึงอาจเป็นทั้งผู้ที่ดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดความเข้าใจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ เยาวชนไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาโครงการเพื่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ในการให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามหรืออาจมีการพูดคุยในบางประเด็นครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลไม่จำเป็นต้องระบุชื่อ-สกุล แต่จะมีการกำหนดเป็นเลขรหัสแทน และในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะกระทำโดยผู้วิจัยเท่านั้น บุคคลอื่นรวมทั้งคุณครูในโรงเรียนจะมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆทั้งสิ้น ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บอย่างมิดชิดในซองกระดาษมีเพียงผู้วิจัยเท่านั้นที่จะได้อ่านและรับทราบข้อมูล ผลการศึกษาที่ได้ก็จะถูกนำเสนอเป็นรายกลุ่มในภาพรวม มิได้มีการรายงานเป็นรายบุคคล และจะไม่มีการเปิดเผยรายชื่อผู้ให้ข้อมูลให้ทางโรงเรียนหรือบุคคลอื่นทราบในทุกกรณี อย่างไรก็ตามเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งถือว่ายังไม่บรรลุนิติภาวะ จึงสมควรต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองก่อนตอบแบบสอบถาม

หากท่านยินดีอนุญาตให้บุตรหลานของท่านให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ ขอความกรุณาท่านลงนามยินยอมในแบบฟอร์มข้างล่างนี้ แต่หากท่านรู้สึกไม่สะดวกใจที่จะตอบแบบสอบถามท่านก็สามารถตอบปฏิเสธได้โดยจะไม่มีผลกระทบใด ในกรณีที่ท่านมีข้อสงสัยใดๆกรุณาติดต่อดิฉันได้โดยตรงที่.....โทรศัพท์.....

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม

( )

ลงนาม .....พยาน

( )

ลงนาม.....ผู้ทำวิจัย

( )

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาเติมข้อมูลลงในช่องว่าง (.....) หรือกาเครื่องหมาย √ ลงในช่อง [ ] ที่ตรงกับความเป็นจริง หรือความรู้สึกของท่านให้มากที่สุด

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ [ ] หญิง
   [ ] ชาย
2. อายุ .....ปี
3. ระดับการศึกษา
   [ ] มัธยมศึกษาปีที่ 4
      [ ] สายวิทย์ [ ] สายศิลป์
   [ ] มัธยมศึกษาปีที่ 5
      [ ] สายวิทย์ [ ] สายศิลป์
   [ ] มัธยมศึกษาปีที่ 6
      [ ] สายวิทย์ [ ] สายศิลป์
   [ ] ปวช 1
   [ ] ปวช 2
   [ ] ปวช 3
4. ท่านได้เกรดเฉลี่ยครั้งล่าสุดประมาณเท่าใด.....(โปรดระบุเกรด)

.

.

.

16. บิดามารดาของท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่
   [ ] ไม่ดื่มทั้งบิดาและมารดา
   [ ] บิดาดื่ม
   [ ] มารดาดื่ม
   [ ] ดื่มทั้งบิดาและมารดา
17. สมมติว่าท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วบิดามารดาของท่านรู้ความจริงในภายหลัง ท่านคิดว่าบิดามารดาของท่านจะมีการตอบสนองอย่างไร
   [ ] ต่อต้าน
   [ ] ไม่ยอมรับ
   [ ] ไม่แน่ใจ
   [ ] ยอมรับได้
   [ ] สนับสนุน

สัมพันธภาพระหว่างท่านกับพ่อแม่เป็นอย่างไร ?

ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงอยู่บ้าง	จริงค่อนข้างมาก	จริงทีเดียว
1. พ่อแม่เอาใจใส่สอบถามฉันถึงความเป็นอยู่ที่โรงเรียน/สถานศึกษา				
2. พ่อแม่แสดงออกหรือมองฉันด้วยความรัก				
3. พ่อแม่ให้คำปรึกษากับฉันเมื่อมีปัญหา				
.				
.				
.				
11. ฉันตระหนักว่าความคาดหวังของพ่อแม่ก็คือความคาดหวังของฉัน				
12. ฉันใส่ใจในทุกข์สุขของพ่อแม่				

สัมพันธภาพระหว่างท่านกับโรงเรียนเป็นอย่างไร ?

ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงอยู่บ้าง	จริงค่อนข้างมาก	จริงทีเดียว
1.ฉันมักทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน/ สถานศึกษา				
2. ฉันพยายามรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน/ สถานศึกษา				
3. ในตอนเช้าฉันรู้สึกใจจดจ่อที่จะมาโรงเรียน….				
4. เมื่อมีการบ้าน ฉันตั้งใจทำจนกว่าจะเสร็จ				
.				
.				
.				
14. ฉันภูมิใจที่จะบอกคนอื่นว่าฉันกำลังเรียนอยู่ที่นี่				
15. ฉันรู้สึกว่าคุณครูปฏิบัติต่อนักเรียนอย่าง<u>ไม่ยุติธรรม</u>นัก				

ท่านมีความคิดเห็นต่อตนเองอย่างไร ?

ข้อความ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ฉันรู้สึกว่าฉันมีคุณค่า อย่างน้อยที่สุดก็พอๆ กับคนอื่น				
2. ฉันรู้สึกว่าตัวฉันมีคุณสมบัติที่ดีอยู่หลายอย่าง				
3. โดยภาพรวม ฉันมักจะรู้สึกว่าฉันเป็นคนล้มเหลว				
.				
.				
.				
9. บางครั้งฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นคน*ไม่มีประ*โยชน์				
10. บางครั้งฉันคิดว่าฉัน*ไม่มี*คุณค่าอะไรเลย				

ท่านมีความคิดเห็นต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไร ?

ข้อความ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพ				
2. การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าโทษ				
3. การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการสิ้นเปลืองเงินทอง				
.				
.				
.				
24. การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางโอกาสเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนที่กำลังดื่ม				
25. ฉันคิดว่า*ไม่ใช่*เรื่องเสียหายอะไรหากฉันจะทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สักครั้ง				

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ ?

[ ] ไม่เคยดื่มเลยแม้แต่เพียงครั้งเดียวหรือเพียงแค่จิบเท่านั้น

[ ] เคยดื่ม

2. สำหรับท่านที่ไม่เคยดื่มท่านคิดว่าจะทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใน 1 ปีข้างหน้าหรือไม่ ?

[ ] ดื่ม

[ ] ไม่ดื่ม

5. ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากน้อยเพียงใด ? (เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว *เท่านั้น*)

[ ] ทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่เกิน 1 แก้วหรือ 1 กระป๋องเท่านั้นในชีวิต

[ ] เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่เลิกดื่มมานานไม่น้อยกว่า 1 ปีแล้ว

[ ] ปัจจุบันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นบางครั้งเท่านั้น เช่นเมื่ออยู่รวมกับเพื่อน เมื่อไปงานเลี้ยง หรือเมื่อไปเที่ยว

[ ] ปัจจุบันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่เป็นประจำทุกสัปดาห์

[ ] ปัจจุบันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกวันหรือเกือบทุกวัน

แบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. .ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชอบดื่มมากที่สุด

[ ] เบียร์

[ ] น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์

[ ] สุรากลั่น เช่นแสงโสม แม่โขง

[ ] สาโท

[ ] ไวน์

[ ] เหล้าปั่น

[ ] อื่น ๆ ระบุ .....

2. เหตุผลที่เลือกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเภทดังกล่าว

[ ] รสชาติดี

[ ] ราคาถูก

[ ] หาซื้อง่าย

[ ] ฤทธิ์อ่อน/ดื่มแล้วไม่มีผลกระทบ

[ ] ฤทธิ์แรง

[ ] อื่น ๆ ระบุ.....

3. ปริมาณที่ดื่มในแต่ละครั้ง ประมาณ.....แก้ว

4. เวลาส่วนใหญ่ที่ดื่ม

[ ] เช้า

[ ] กลางวัน

[ ] เย็น/กลางคืน

5. สถานที่ส่วนใหญ่ที่ใช้ดื่ม

[ ] บ้านตนเอง/ บ้านญาติพี่น้อง

[ ] บ้านเพื่อน

[ ] ร้านอาหาร บาร์ สถานบันเทิง คาราเกะ

[ ] แหล่งท่องเที่ยว เช่น ชายทะเล

[ ]โรงเรียน

[ ]หอพัก/ห้องเช่า

[ ]อื่น ๆ ระบุ .....

.

.

.

.

18. ส่วนใหญ่ได้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาดื่มด้วยวิธีใด

[ ] ซื้อเองตามร้านค้าต่าง ๆ

[ ] แชร์ค่าใช้จ่ายกับเพื่อนในการซื้อจากร้านค้า

[ ] คนอื่นจัดหาให้

[ ] ร้านอาหาร

[ ] สถานบันเทิงต่าง ๆที่ไปเที่ยว

[ ] อื่น ๆ ระบุ .....

19. ค่าใช้จ่ายโดยประมาณในการดื่มแต่ละครั้ง.....บาท

20. ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังสืบเนื่องมาจากการดื่ม (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

[ ] ไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้เป็นปกติ

[ ] ขาดเรียน

[ ] ทะเลาะวิวาท

[ ] ผู้ปกครองว่ากล่าว ตำหนิ

[ ] เงินไม่พอใช้จ่าย

[ ] ไม่มีผลกระทบใดๆ

[ ] อื่น ๆ ระบุ.....